

Fremsat den 28. februar 2024 af klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard)

Forslag

til

Lov om rørført transport af CO₂¹⁾

Kapitel 1

Anvendelsesområde og definitioner

§ 1. Denne lov finder anvendelse på etablering og drift af rørledningsanlæg, der transporterer CO₂.

Stk. 2. Loven gælder også i dansk territorialfarvand, dansk eksklusiv økonomisk zone og på dansk kontinental-sokkelområde.

§ 2. I denne lov forstås ved:

- 1) CO₂: En strøm af stoffer hidrørende fra CO₂-opsamlingsprocesser.
- 2) Operatør: Den, som i henhold til en tilladelse omfattet af denne lov udfører aktiviteter på vegne af rettighedshaveren.
- 3) Rettighedshaver: Den eller dem, som er indehaver af en tilladelse omfattet af denne lov. En rettighedshaver kan bestå af en eller flere fysiske eller juridiske personer i forening.
- 4) Rørledningsanlæg: Rørledningsinfrastruktur til transport af CO₂, herunder alle hjælpeanlæg, der funktionelt er forbundet til transportsystemet.
- 5) Udbedrende foranstaltninger: Enhver foranstaltning, der træffes for at udbedre væsentlige uregelmæssigheder eller lukke lækager med henblik på at forhindre eller standse frigivelse af CO₂ fra rørledningsanlæg omfattet af denne lov.
- 6) Udsivning: Enhver utilsigtet frigivelse af CO₂ fra rørledningsanlæg omfattet af denne lov.
- 7) Væsentlig uregelmæssighed: Enhver væsentlig uregelmæssighed i driften af rørledningsanlæg omfattet af denne lov, som indebærer risiko for udsivning eller risiko for miljøet eller menneskers sundhed.

Kapitel 2

Tilladelser

§ 3. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter regler om ansøgning om tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg.

§ 4. Etablering og drift af rørledningsanlæg omfattet af denne lov må kun finde sted med klima-, energi- og forsyningsministerens tilladelse.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte vilkår ved meddelelse af tilladelse, herunder om dimensionering, ejerforhold, linjeføring, overvågningstiltag, transportkapacitet samt miljøvilkår, jf. §§ 20 og 21.

Stk. 3. Stk. 1 og 2 finder ikke anvendelse på lokale rørledninger.

§ 5. Tilladelse efter § 4 kan kun meddeles, hvis det skønnes, at ansøgeren har den fornødne tekniske sagkundskab og økonomiske baggrund til at kunne etablere og drive rørledningsanlægget på forsvarlig vis.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan til enhver tid påbyde en rettighedshaver at dokumentere, at denne er i besiddelse af den fornødne tekniske sagkundskab og økonomiske baggrund til at kunne udføre de aktiviteter, der er omfattet af tilladelsen.

Stk. 3. Kan en rettighedshaver ikke dokumentere at have fornøden teknisk sagkundskab og økonomisk baggrund, kan klima-, energi- og forsyningsministeren give påbud om, at forholdet afhjælpes inden en nærmere fastsat frist.

Stk. 4. Overholdes fristen i henhold til stk. 3 ikke, kan klima-, energi- og forsyningsministeren påbyde, at virksomheden helt eller delvis skal indstilles.

¹⁾ Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/31/EF af 23. april 2009, EU-Tidende 2009, nr. L 140, side 114, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 2018/1999/EU af 11. december 2018, EU-Tidende 2018, nr. L 328, side 1, dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009, EU-Tidende 2010, nr. L 20, side 7, som ændret senest ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning 2019/1010/EU af 5. juni 2019, EU-Tidende 2019, nr. L 170, side 115 og dele af Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992, EF-Tidende 1992, nr. L 206, s. 7, som ændret senest ved Rådets direktiv 2013/17/EU af 13. maj 2013, EU-Tidende 2013, nr. L 158, s. 193.

§ 6. Er der indgået aftale mellem en rettighedshaver og en operatør om, at sidstnævnte skal varetage operatørskabet af virksomheden af tilladt rørledningsanlæg, skal det til enhver tid kunne dokumenteres, at der foreligger skriftlige aftaler herom. Operatøren er ansvarlig for og skal kunne dokumentere den faglige og tekniske oplæring samt uddannelse af sit personale.

Stk. 2. Udpegning af operatør skal godkendes af klima-, energi- og forsyningsministeren. Alene operatører, der vurderes at besidde den fornødne tekniske sagkundskab og økonomiske baggrund, kan godkendes som operatør. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte vilkår for godkendelsen.

Stk. 3. Vurderer klima-, energi- og forsyningsministeren i forbindelse med tilsyn, at en operatør ikke længere besidder den fornødne tekniske sagkundskab og økonomiske baggrund, kan klima-, energi- og forsyningsministeren give påbud om, at forholdet afhjælpes inden en nærmere fastsat frist.

Stk. 4. Såfremt forholdet ikke kan afhjælpes inden for fristen, træffer klima-, energi- og forsyningsministeren afgørelse om, at operatøren ikke længere lever op til kravene i stk. 2 og underretter rettighedshaveren herom.

Stk. 5. I situationer omfattet af stk. 4 overtager rettighedshaveren til den pågældende tilladelse ansvaret for operatørens forpligtelser fra det tidspunkt, hvor klima-, energi- og forsyningsministerens underretning er kommet frem. Rettighedshaveren skal straks foreslå en anden operatør til klima-, energi- og forsyningsministerens godkendelse i henhold til stk. 2.

§ 7. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter regler om indholdet af en tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg.

Stk. 2. Væsentlige ændringer eller tilføjelser til en tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg skal godkendes af klima-, energi- og forsyningsministeren, inden disse iværksættes. Ministeren udsteder om nødvendigt en opdateret tilladelse.

Stk. 3. En rettighedshaver skal meddele planlagte ændringer i driften af virksomheden til klima-, energi- og forsyningsministeren.

§ 8. Rørledningsanlæg skal designes og bygges således, at de kan modstå de belastninger, som de kan blive udsat for under installation og drift.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om sikkerhedsmæssige krav og specifikationer til etablering og drift af rørledningsanlæg.

Kapitel 3

Tredjepartsadgang

§ 9. Enhver har ret til at benytte rørledningsanlæg mod betaling, jf. dog stk. 3. En rettighedshaver skal give adgang på objektive, gennemsigtige og ikke-diskriminerende betingelser.

Stk. 2. Priser og betingelser for transport i rørledningsanlæg efter stk. 1 fastsættes af rettighedshaver. Rettigheds-

haver skal offentliggøre priser og betingelser for brug af rørledningsanlægget.

Stk. 3. En rettighedshaver kan nægte adgang til rørledningsanlæg i henhold til stk. 1,

- 1) hvis de tekniske specifikationer er indbyrdes uforenelige, og dette ikke kan afhjælpes rimelig let,
- 2) for at respektere behørigt dokumenterede rimelige behov hos rettighedshaver, og de interesser som gør sig gældende for alle andre potentielt berørte brugere af rørledningsanlægget, eller
- 3) hvis rettighedshaveren ikke råder over den fornødne transportkapacitet.

Stk. 4. Afslag i henhold til stk. 3 skal være skriftligt og behørigt begrundet. En rettighedshaver, der nægter adgang i henhold til stk. 3, skal foretage de nødvendige udbygninger, for så vidt dette er økonomisk forsvarligt eller en potentiel bruger er villig til at betale for dem, forudsat at dette ikke vil have negative konsekvenser for miljø sikkerheden ved transporten.

§ 10. Forsyningstilsynet fører tilsyn med, at priser og betingelser i henhold til § 9, stk. 2, er rimelige. En rettighedshaver anmelder priser og betingelser til Forsyningstilsynet.

Stk. 2. Forsyningstilsynet skal påbyde ændringer i priser og betingelser, såfremt tilsynet finder, at de vil være i modstrid med reglerne i denne lov eller regler fastsat i medfør af loven.

Stk. 3. Forsyningstilsynet behandler klager over afslag på ansøgninger om adgang til rørledningsanlæg, jf. § 9, stk. 3 og 4, samt klager over priser og betingelser.

Stk. 4. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om tredjepartsadgang og Forsyningstilsynets beføjelser.

Kapitel 4

Overvågning

§ 11. Ansøgning om tilladelse skal ledsages af et program for overvågning af rørledningsanlæg. Overvågningsprogrammet skal beskrive rettighedshaverens tiltag for at sikre en hensigtsmæssig drift af rørledningsanlægget. Overvågningsprogrammet skal godkendes af klima-, energi- og forsyningsministeren som forudsætning for meddelelse af tilladelse.

Stk. 2. En rettighedshaver skal sikre overholdelsen af overvågningsprogrammet og sikre, at det kontrolleres på en passende måde. En rettighedshaver skal afrapportere overholdelsen og kontrollen heraf til klima-, energi- og forsyningsministeren.

Stk. 3. Væsentlige ændringer og tilføjelser til overvågningsprogrammet skal godkendes af klima-, energi- og forsyningsministeren.

Stk. 4. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om rettighedshaverens rapporteringspligt vedrørende overvågningsprogrammet.

§ 12. I tilfælde af udsivning eller væsentlige uregelmæssigheder skal rettighedshaveren straks underrette klima-, energi- og forsyningsministeren herom.

Stk. 2. Rettighedshaveren skal træffe de nødvendige udbedrende foranstaltninger for rørledningsanlægget, herunder foranstaltninger vedrørende beskyttelse af menneskers sundhed.

Stk. 3. Klima-, energi og forsyningsministeren kan til enhver tid påbyde rettighedshaver at træffe de nødvendige udbedrende foranstaltninger og foranstaltninger vedrørende beskyttelse af menneskers sundhed.

Stk. 4. Træffer rettighedshaveren ikke de nødvendige udbedrende foranstaltninger uden ugrundet ophold, kan klima-, energi- og forsyningsministeren selv træffe de nødvendige udbedrende foranstaltninger og pålægge rettighedshaveren at betale omkostningerne forbundet hermed.

Stk. 5. Forekommer en hændelse omfattet af stk. 1, skal rettighedshaver påbegynde en undersøgelse af, hvilke omstændigheder der forårsagede hændelsen. På grundlag heraf, skal rettighedshaver udarbejde en rapport herom og indsende denne til klima-, energi- og forsyningsministeren. På baggrund af denne rapport kan ministeren om nødvendigt opdatere tilladelsen, herunder det tilknyttede overvågningsprogram.

Kapitel 5

Tilsyn

§ 13. Klima-, energi- og forsyningsministeren fører tilsyn med, at denne lov og regler udstedt i medfør af loven, samt vilkår udfærdiget i tilladelser, overholdes.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan meddele påbud om overholdelse af loven og forskrifter udstedt i medfør heraf.

Stk. 3. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om udøvelsen af tilsynet.

§ 14. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan i forbindelse med behandling af sager og udøvelse af tilsyn omfattet af denne lov indhente oplysninger, som er nødvendige for varetagelsen af disse opgaver, hos rettighedshavere.

Stk. 2. Ved manglende udlevering af alle nødvendige oplysninger, kan klima-, energi- og forsyningsministeren pålægge rettighedshaver at indsende manglende oplysninger og fastsætte tidsfrist for sådan indsendelse.

Stk. 3. Oplysninger, som klima-, energi- og forsyningsministeren modtager i forbindelse med behandling af sager eller ved tilsyn omfattet af denne lov, er undergivet tavshedspligt efter § 152, § 152 a, 1. pkt., og § 152 c i straffeloven.

Stk. 4. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan i forbindelse med tilsynet pålægge en rettighedshaver at foretage undersøgelser af nærmere bestemte forhold vedrørende naturbeskyttelse.

Stk. 5. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om indhentning af nødvendige oplysninger til brug for behandling af sager og udøvelse af tilsyn omfattet af loven.

Kapitel 6

Administrative bestemmelser

§ 15. Omkostninger forbundet med Forsyningstilsynets drift og opgavevaretagelse efter denne lov eller regler udstedt i medfør af loven, betales af de selskaber, som Forsyningstilsynet fører tilsyn med efter denne lov eller regler udstedt i medfør af loven.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan pålægge rettighedshaveren at betale udgifterne ved myndighedernes sagsbehandling, herunder tilsyn, i medfør af denne lov og kan fastsætte nærmere regler herom, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Forsyningstilsynet fastsætter regler om betaling og opkrævning af beløb til dækning af omkostninger efter stk. 1. Afgørelser truffet i henhold til regler fastsat i medfør af 1. pkt. kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

§ 16. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan bemyndige en under ministeriet oprettet statslig myndighed eller efter forhandling med vedkommende minister andre statslige myndigheder til at udøve beføjelser, der i denne lov er tillagt klima-, energi- og forsyningsministeren.

§ 17. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om, at kommunikation med ministeren skal ske digitalt. Ministeren kan herunder fastsætte regler om anvendelse af et bestemt digitalt system. Ved fastsættelse af regler efter 1. pkt. fastsætter ministeren regler om fritagelse for obligatorisk anvendelse for visse personer og virksomheder.

Stk. 2. Erhvervsministeren kan fastsætte regler om, at kommunikation med Energiklagenævnet skal ske digitalt. Ministeren kan herunder udstede regler om anvendelse af et bestemt digitalt system. Ved fastsættelse af regler efter 1. pkt. fastsætter ministeren regler om fritagelse for obligatorisk anvendelse for visse personer og virksomheder.

Stk. 3. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for adressaten for meddelelsen.

§ 18. Konvertering af rørledninger, der tidligere har været anvendt til transport af olie eller gas, til rørledningsanlæg til transport af CO₂ er omfattet af de i denne lov fastsatte bestemmelser.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om konvertering af rørledninger, der tidligere har været anvendt til transport af olie eller gas, til rørledningsanlæg til transport af CO₂, herunder regler som fraviger lovens bestemmelser.

Kapitel 7

Naturbeskyttelse og miljø

§ 19. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter med henblik på gennemførelse af Den Europæiske Unions direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår tilladelser eller godkendelser efter loven kan meddeles.

§ 20. Klima-, energi- og forsyningsministeren træffer i forbindelse med projekter på havområdet passende foranstaltninger, herunder ved fastsættelse af vilkår eller med-

delelse af påbud eller forbud, for at undgå forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne i internationale naturbeskyttelsesområder samt forstyrrelser af de arter, som områderne er udpeget for, hvis forstyrrelser har betydelige konsekvenser for målsætninger i Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (habitatdirektivet).

§ 21. I tilladelser eller godkendelser efter loven kan der fastsættes miljømæssige betingelser og vilkår for at undgå, forebygge eller begrænse og om muligt neutralisere væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet. Der kan i den forbindelse fastsættes betingelser og vilkår om eventuelle overvågningsforanstaltninger.

Kapitel 8

Ekspropriation, erstatning, overdragelse m.v.

§ 22. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan i det nødvendige omfang tillade, at der iværksættes ekspropriation af fast ejendom med henblik på virksomhed efter denne lov.

Stk. 2. Ekspropriation i henhold til stk. 1 finder sted efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

§ 23. En rettighedshaver skal erstatte skader, der forvoldes ved den i henhold til tilladelse udøvede virksomhed, selvom skaden er hændelig.

Stk. 2. Har skadelidte ved forsæt eller grov uagtsomhed medvirket til skaden, kan erstatningen nedsættes eller bortfalde.

§ 24. En rettighedshavers erstatningsansvar i henhold til tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg efter denne lov skal være dækket af forsikring. Forsikringen skal give en rimelig dækning ud fra hensynet til risikoen ved virksomhedens udøvelse og præmieomkostningerne.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan stille krav om, at yderligere forsikringer tegnes. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan godkende, at der i stedet for forsikring stilles sikkerhed.

Stk. 3. Rettighedshaver skal etablere en procedure til sikring af omgående og passende behandling af erstatningskrav, herunder med hensyn til skadeserstatning for grænseoverskridende hændelser.

Stk. 4. Proceduren efter stk. 3 skal godkendes af klima-, energi- og forsyningsministeren, som kan fastsætte vilkår for godkendelse.

Stk. 5. Rettighedshaveren skal bekendtgøre proceduren efter stk. 3 for offentligheden.

Stk. 6. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om forsikring af og sikkerhedsstillelse for den virksomhed, der er omfattet af tilladelsen, om procedurer og bekendtgørelse heraf og om meddelelse af oplysninger om gældende forsikringer til brug for ministerens tilsyn med virksomheden.

§ 25. En tilladelse efter denne lov kan hverken helt eller delvis, direkte eller indirekte overdrages til andre, medmin-

dre klima-, energi- og forsyningsministeren tillader overdragelsen og godkender vilkårene herfor.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan alene godkende overdragelser som nævnt i stk. 1, hvis rettighedshaveren også efter overdragelsen skønnes at have den fornødne tekniske sagkundskab og økonomiske baggrund, jf. § 5. Ministeren kan stille vilkår for godkendelse af overdragelser.

Stk. 3. En tilladelse i henhold til denne lov kan ikke gøres til genstand for retsforfølgning.

§ 26. Den der overdrager en tilladelse i henhold til § 25 er subsidiært økonomisk ansvarlig over for de øvrige deltagere med andel i tilladelsen, for så vidt angår udgifter til afvikling af anlæg, herunder afvikling af påbegyndte anlæg m.v., jf. § 27, som eksisterer på tidspunktet for overdragelsen. Overdrager efter 1. pkt. er subsidiært økonomisk ansvarlig over for staten, hvis de udgifter, der er nævnt i 1. pkt., ikke dækkes af en anden deltager i tilladelsen.

Stk. 2. Overdrager er ligeledes subsidiært økonomisk ansvarlig over for staten for de i stk. 1 omhandlede udgifter, såfremt staten har måttet påtage sig afvikling for rettighedshaverens regning.

Stk. 3. Det økonomiske ansvar efter stk. 1 og 2 beregnes på grundlag af størrelsen af den overdragede andels del af omkostningerne til gennemførelse af afviklingen.

Stk. 4. Overdragets økonomiske ansvar gælder, uanset om andelen eller dele heraf senere overdrages, dog således at krav først rettes mod den deltager, som senest overdrog andelen.

Stk. 5. Det er en forudsætning for godkendelse efter § 25, at overdrager har afgivet en erklæring om subsidiært ansvar, jf. stk. 1-4, over for de deltagere, som til enhver tid udgør rettighedshaveren til tilladelsen, og over for staten.

Stk. 6. Klima-, energi- og forsyningsministeren skal godkende erklæringer efter stk. 5 og kan fastsætte vilkår herfor.

Stk. 7. I forbindelse med tilladelse til overdragelse efter § 25, stk. 1, kan klima-, energi- og forsyningsministeren i særlige tilfælde undtage fra kravet om subsidiært økonomisk ansvar i henhold til stk. 1 og 2.

§ 27. Ansøgning om tilladelse eller godkendelse til etablering og drift af rørledningsanlæg efter denne lov skal ledsages af en plan for afvikling af samtlige anlæg og installationer m.v. omfattet af ansøgningen og alle eventuelt tidligere godkendte anlæg og installationer m.v. i forbindelse med tilladelsen, som ansøgningen vedrører.

Stk. 2. I afviklingsplanen skal indgå en opgørelse af de forventede udgifter til gennemførelse af afviklingsplanen og en beskrivelse af, hvordan og på hvilke tidspunkter der etableres sikkerhed for, at midlerne til gennemførelse af afviklingsplanen er til rådighed. Afviklingsplanen skal omfatte afvikling af samtlige anlæg og installationer m.v.

Stk. 3. Afviklingsplanen skal godkendes af klima-, energi- og forsyningsministeren. Der kan fastsættes vilkår for godkendelsen.

Stk. 4. Kan hele eller dele af rørledningsanlæg genanvendes ved tilladelsens ophør, er rettighedshaveren berettiget til at disponere over disse. Ønsker rettighedshaveren ikke

at disponere over de genanvendelige dele af infrastrukturen, kan klima-, energi- og forsyningsministeren træffe beslutning om, at staten skal overtage disse, eller at de skal fjernes sammen med den øvrige infrastruktur.

Stk. 5. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om indholdet af en afviklingsplan, herunder om de forudsætninger, som skal anvendes for afvikling af anlæg og installationer m.v., opgørelse af udgifterne og krav til etablering af sikkerhed for midler til fjernelse.

§ 28. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan helt eller delvist tilbagekalde en tilladelse efter denne lov, såfremt

- 1) de i denne lov eller de i medfør af loven fastsatte bestemmelser, vilkår eller påbud ikke overholdes,
- 2) der i en ansøgning om tilladelse eller i forbindelse med tilsyn er givet urigtige eller vildledende oplysninger, eller
- 3) rettighedshaveren tages under rekonstruktionsbehandling eller erklæres konkurs.

Stk. 2. Tilbagekaldelse i henhold til stk. 1, nr. 1, kan kun ske, hvis klima-, energi- og forsyningsministeren har givet påbud om inden for en nærmere fastsat frist at afhjælpe forholdet, og påbuddet ikke er efterkommet inden for fristen.

Kapitel 9

Klagebestemmelser

§ 29. Energiklagenævnet behandler klager over afgørelser truffet af klima-, energi- og forsyningsministeren, Forsyningstilsynet eller en anden statslig myndighed efter denne lov eller regler udstedt i henhold til loven.

Stk. 2. Enhver med væsentlig og individuel interesse i afgørelsen kan klage over afgørelser truffet i medfør af denne lov.

Stk. 3. Endvidere er lokale og landsdækkende foreninger eller organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø, eller som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når en afgørelse berører sådanne interesser, klageberettigede, for så vidt angår de miljømæssige forhold i sådanne afgørelser. Disse foreninger eller organisationer fremsender senest samtidig med klagen deres vedtægter til Energiklagenævnet som dokumentation for, at de er lokale eller landsdækkende, og at deres formål opfylder de angivne krav.

Stk. 4. Klagen skal være indgivet skriftligt til Energiklagenævnet inden 4 uger fra tidspunktet, hvor afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen. Udløber klagefristen på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Stk. 5. Afgørelser truffet af Energistyrelsen, Forsyningstilsynet eller en anden statslig myndighed, som ministeren har henlagt sine beføjelser til, kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed end Energiklagenævnet.

§ 30. Ved afgørelser i henhold til § 29 erstattes repræsentanter i Energiklagenævnet, der er udpeget efter indstilling fra Dansk Industri og Landbrug og Fødevarer, af 1 medlem med særlig sagkundskab inden for etablering og drift af

gastransporterende rørledninger og 1 medlem med særlig sagkundskab inden for miljø. Medlemmerne udpeges af erhvervsministeren.

Stk. 2. Erhvervsministeren kan fastsætte regler om Energiklagenævnets behandling af klager efter § 29 og om betaling af gebyr ved indbringelse af en klage for Energiklagenævnet.

Kapitel 10

Straffebestemmelser

§ 31. Med bøde eller fængsel indtil 4 måneder straffes den, som

- 1) udøver virksomhed som nævnt i § 4, stk. 1, uden tilladelse fra klima-, energi- og forsyningsministeren,
- 2) undlader at indsende oplysninger efter § 14, stk. 2, eller
- 3) tilsidesætter påbud meddelt i henhold til loven eller forskrifter fastsat i medfør af loven.

Stk. 2. I forskrifter, der udstedes i henhold til loven, kan der fastsættes straf af bøde eller fængsel indtil 4 måneder for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 3. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Kapitel 11

Ikrafttrædelsesbestemmelse

§ 32. Loven træder i kraft den 1. juli 2024.

Kapitel 12

Ændringer i anden lovgivning

§ 33. I lov om anvendelse af Danmarks undergrund, jf. lovbekendtgørelse nr. 1461 af 29. november 2023, foretages følgende ændringer:

1. I *overskriften* til kapitel 6 a udgår »og rørført transport heraf«.

2. *§ 23 e, stk. 2, nr. 4*, ophæves.
Nr. 5-13 bliver herefter nr. 4-12.

3. *§ 23 t* affattes således:

»**§ 23 t.** Potentielle brugere har ret til at benytte CO₂-lagringslokaliteter mod betaling, jf. dog stk. 3.

Stk. 2. Priser og betingelser for lagring i CO₂-lagringslokaliteter efter stk. 1 fastsættes af lagringsselskaberne. Lagringsselskaberne skal offentliggøre tariffer og betingelser for brug af CO₂-lagringslokaliteter.

Stk. 3. CO₂-lagringsselskaber kan nægte adgang til CO₂-lagringslokaliteter i henhold til stk. 1, hvis selskaberne ikke råder over den fornødne kapacitet eller tilslutning. Afslag skal være behørigt begrundet.

Stk. 4. CO₂-lagringsselskaber, som nægter adgang på grund af manglende kapacitet eller manglende tilslutning, skal foretage de nødvendige udbygninger, for så vidt dette er økonomisk forsvarligt eller en potentiel kunde er villig til at betale for dem, forudsat at dette ikke vil have negative konsekvenser for miljøet.

Stk. 5. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om adgang til CO₂-lagringslokaliteter.

Stk. 6. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter regler om bilæggelse af tvister vedrørende adgang til CO₂-lagringslokaliteter.«.

4. § 23 u ophæves.

5. I §§ 28 a og 28 e udgår »§ 23 u, stk. 1,«.

6. I § 37 a, stk. 3, 1. pkt., udgår »23 u,«.

§ 34. I lov om Energinet, jf. lovbekendtgørelse nr. 271 af 9. marts 2023, foretages følgende ændring:

1. I § 2, stk. 2, 4. pkt., § 12, stk. 1, nr. 1 og 2 og § 13, stk. 1, 2. pkt., ændres »CO₂-transportnet« til: »CO₂-rørledningsanlæg«.

§ 35. I lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), jf. lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023, foretages følgende ændring:

1. I bilag 1, nr. 16, litra b, og bilag 2, nr. 10, litra i, udgår: »med henblik på geologisk lagring«.

§ 36. I lov om Forsyningstilsynet, jf. lov nr. 690 af 8. juni 2018, som ændret ved lov nr. 923 af 18. maj 2021, lov nr. 898 af 21. juni 2022 og lov nr. 1557 af 12. december 2023, foretages følgende ændringer:

1. I § 3, stk. 1, indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»Forsyningstilsynet varetager herudover opgaver og beføjelser i medfør af lov om rørført transport af CO₂ og regler udstedt i medfør heraf.«.

2. I § 3, stk. 2, indsættes efter »sektorlovgivningen«: »eller lov om rørført transport af CO₂ og regler udstedt i medfør heraf«.

3. I § 11, stk. 1, ændres »energi og« til »energi,«, og efter »energiforbruget« indsættes: »og § 15, stk. 1, i lov om rørført transport af CO₂«.

§ 37. I offshoresikkerhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 125 af 6. februar 2018, som ændret ved lov nr. 1436 af 29. juni 2021, foretages følgende ændring:

1. I § 2 indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Loven finder ikke anvendelse på transport af CO₂, der er omfattet af lov om rørført transport af CO₂.«

Kapitel 13

Territorialbestemmelse

§ 38. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Lovforslagets baggrund

3. Lovforslagets hovedpunkter

3.1. Samlet regulering af rørført transport af CO₂

3.1.1. Gældende ret

3.1.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser

3.1.3. Den foreslåede ordning

3.2. Tredjepartsadgang

3.2.1. Gældende ret

3.2.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser

3.2.3. Den foreslåede ordning

3.3. Ekspropriation

3.3.1. Gældende ret

3.3.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser

3.3.3. Den foreslåede ordning

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

7. Klimamæssige konsekvenser

8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

9. Forholdet til EU-retten

10. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

11. Sammenfattende skema

1. Indledning

Hovedformålet med lovforslaget er at skabe klare og ensartede rammer for etablering og drift af en samlet CO₂-infrastruktur, der skal understøtte realiseringen af Danmarks CO₂-reduktionsmål. Lovforslaget skal derudover være med til at sikre en samlet værdikæde for fangst, anvendelse og lagring af CO₂ i Danmark.

For at indfri Parisaftalens mål, skal der ifølge FN's klimapanel (IPCC) scenarier globalt lagres 730 milliarder tons CO₂ frem mod 2100. Danmark har gode forudsætninger for at udnytte et stort potentiale for lagring af CO₂, hvor de Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland

(GEUS) anslår, at Danmarks undergrund har plads til i alt 12-22 milliarder tons CO₂, hvilket svarer til op mod 500 års udledninger i Danmark. En hurtig udvikling af markedet for CO₂-lagring kan betyde både store investeringer og flere grønne jobs i Danmark.

Med dette lovforslag foreslås klare rammevilkår for etablering og drift af CO₂-rørledningsanlæg for at understøtte udviklingen af såvel markedet for CO₂-lagring som markedet for anvendelse af CO₂.

For en nærmere udfoldelse af lovforslagets baggrund henvises til nedenstående pkt. 2.

Lovforslagets hovedelementer omfatter samlet regulering af alle CO₂-rørledninger, tredjepartsadgang til CO₂-rørledninger, samt ekspropriationshjemmel.

Loven sikrer klare og ensartede rammer for rørført transport af CO₂, uanset hvortil og med hvilket formål CO₂'en transporteres i Danmark.

Loven sikrer tredjepartsadgang til alle CO₂-rørledninger, så infrastrukturejere ikke på urimeligvis kan udnytte en monopollignende position. Alle aktører, der ønsker at anvende et rør til transport af CO₂, skal så vidt muligt have adgang hertil.

Loven sikrer en klar og tydelig hjemmel til, at der, i nødvendigt omfang, kan tillades ekspropriation med henblik på etablering af CO₂-rørledningsanlæg omfattet af loven.

2. Lovforslagets baggrund

Der blev den 20. september 2023 indgået en bred politisk aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti og Alternativet: *Aftale om styrkede rammevilkår for CCS i Danmark*. Aftalepartierne noterede sig heri, at aftalen ville følge op på efterspørgsel fra branchen om klare rammer for transport af CO₂ via rør. Aftalen følger desuden op på de anbefalinger, som de seks CCS-klynger afgav i starten af 2023. CCS-klyngerne blev nedsat med anden del af CCS-strategien til at give anbefalinger om lokal transport af CO₂. CCS står for Carbon Capture & Storage (CO₂-fangst og -lagring).

For at understøtte udviklingen af CO₂-rørtransportinfrastruktur blev aftalepartierne enige om, at der skal udarbejdes en ny hovedlov for transport af CO₂, som skal sikre klare og ensartede rammer for rørført transport af CO₂, uanset hvortil og med hvilket formål CO₂'en transporteres i Danmark.

Det danske CCS-marked har udviklet sig markant, siden klimaaf-talen for energi og industri mv. af 22. juni 2020, hvor daværende regering og et bredt politisk flertal i Folketinget besluttede, at CCS skal udgøre en vigtig brik i indfrielsen af Danmarks klimapolitiske mål. For at understøtte dette, er det afgørende, at der sikres klare regulatoriske rammer for hele CCS-værdikæden, herunder også rørført infrastruktur.

Behovet for en ny hovedlov skyldes, at det bl.a. er uklart, hvad omfanget af undergrundslovens bestemmelser om CO₂-rørinfrastruktur er, herunder særligt § 23 u, for så vidt angår rørledningsanlæg, der ikke er direkte forbundet med en lagringslokalitet. Denne bestemmelse blev indsat som led i implementeringen af CCS-direktivet (2009/31/EF). Direktivet har primært et fokus på geologisk lagring af CO₂. Der er således i dag usikkerhed om, hvorvidt et rørledningsanlæg, der skal transportere CO₂'en til f.eks. et mellemlager på en havn – med henblik på midlertidig opbevaring inden

udskibning til en lagringslokalitet til havs – er omfattet af tilladelseskravet i § 23 u. Med henblik på at tilvejebringe klare rammer for rørført transport af CO₂, som forudsat i den politiske aftale, foreslås det med dette lovforslag at skabe regulering af rørledningsanlæg til transport af CO₂, uanset formålet med transporten, således at der sikres en klar hjemmel til udstedelse af tilladelse til alle former for etablering og drift af rørført transport af CO₂.

3. Lovforslagets hovedpunkter

3.1. Samlet regulering af rørført transport af CO₂

3.1.1. Gældende ret

Undergrundsloven

Etablering og drift af rørledninger til transport af CO₂ er i dag omfattet af lov om anvendelse af Danmarks undergrund, jf. lovbekendtgørelse nr. 1461 af 29. november 2023 (herefter undergrundsloven).

Det følger af undergrundslovens § 1, stk. 1, at lovens overordnede formål er en hensigtsmæssig anvendelse og udnyttelse af Danmarks undergrund og af dens naturforekomster. I forlængelse heraf følger det af stk. 2, nr. 2, at loven (bl.a.) finder anvendelse på lagring i undergrunden af CO₂ på 100 kt eller derover og lagring i undergrunden af CO₂ på under 100 kt til andre formål end forskning, udvikling eller afprøvning af nye produkter og processer.

Det følger af den gældende bestemmelse i undergrundslovens § 23 e, stk. 2, nr. 4, at CO₂-transportnet skal forstås som et net af rørledninger, herunder tilknyttede pumpestationer eller tilsvarende, til transport af CO₂ til CO₂-lagringslokaliteten.

En CO₂-lagringslokalitet defineres i § 23 e, stk. 2, nr. 2, som et bestemt område med tilhørende volumen inden for en geologisk formation, der anvendes til geologisk lagring af CO₂, og tilhørende anlæg på jordoverfladen og injektionsanlæg. Den nuværende regulering af rørført transport af CO₂ vurderes derved kun at omhandle transport med henblik på geologisk lagring af CO₂.

Det følger desuden af den gældende bestemmelse § 23 u, stk. 1, at etablering og drift af rørledningsanlæg til brug ved transport og lagring af CO₂ kun må finde sted med klima-, energi- og forsyningsministerens tilladelse. Det er forudsat i bemærkningerne til § 23 u, jf. Folketingstidende 2010-2011, tillæg A, L 141 som fremsat, side 26, at bestemmelsen omhandler etablering og drift af rørledningsanlæg til brug ved CO₂-lagringsvirksomhed, til hvilken der er meddelt tilladelse efter denne lov. Sådanne rørledningsanlæg kan derved kun etableres og drives ved klima-, energi- og forsyningsministerens tilladelse.

En sådan tilladelse kan meddeles på vilkår, herunder linjefø-

ring, dimensioner, ejerforhold og betaling for benyttelse, jf. gældende § 23 u, stk. 2. Det fremgår desuden af bemærkningerne, at bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 23 t, der omhandler tredjepartsadgang, hvorfor der således vil kunne indsættes vilkår i tilladelsen om rørledningens kapacitet med henblik på transport for tredjemand, såfremt dette kan gennemføres på en økonomisk forsvarlig måde. For nærmere beskrivelse af § 23 t, henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.2.1.

§ 23 u finder ikke anvendelse på lokale rørledninger, der indgår i anlæg, som anvendes til lagring af CO₂, jf. bestemmelsens stk. 3. Bestemmelsens forarbejder omtaler ikke denne undtagelse af lokale rørledninger fra bestemmelsens tilladelseskrav. Det fremgår dog af bemærkningerne til § 23 u, jf. § 1, nr. 11, jf. Folketingstidende 2010-2011, tillæg A, L 141 som fremsat, side 26, at bestemmelsen er parallel til undergrundslovens § 17, som gælder for etablering og drift af rørledningsanlæg til transport af kulbrinter. Lokale rørledninger undtages tillige fra tilladelseskravet til sådanne rørledningsanlæg. Af bemærkningerne til § 17, jf. Folketingstidende 1980-81, tillæg A, spalte 4490, fremgår det, at lokale rørledninger indgår som en integreret del af et indvindingsanlæg, og at disse rørledninger er undtaget fra tilladelseskravet, idet disse rørledninger påregnes behandlet i forbindelse med godkendelsen af indvindingsforanstaltninger m.m. i medfør af undergrundslovens § 10.

Eftersom § 23 u i bemærkningerne til bestemmelsen er betegnet som en parallelbestemmelse til § 17, må definitionen af lokale CO₂-rørledninger således være rørledninger, der indgår som en integreret del af et lagringskompleks. Undtagelsen af sådanne rørledninger fra tilladelseskravet i stk. 1, må derfor tillige følge samme rammesætning som er gældende efter § 17; at disse rørledninger påregnes behandlet i forbindelse med godkendelsen af lagringsforanstaltninger m.m. Denne godkendelse kan dog ikke følge af § 10, da denne omhandler efterforskning og indvinding af råstoffer. Den tilsvarende bestemmelse vedrørende efterforskning og lagring i undergrunden er § 23 d, jf. Folketingstidende 2010-2011, tillæg A, L 141 som fremsat, side 20.

Det følger af § 23 d, stk. 1, at bestemmelsen omhandler tilladelser givet efter § 23. Det er efter denne bestemmelse, at der uddeles tilladelser til efterforskning og lagring af CO₂ i undergrunden.

Af § 23 d, stk. 2, følger det bl.a., at inden lagring i undergrunden og dertil sigtende foranstaltninger iværksættes, skal en plan for denne virksomhed, herunder driftens tilrettelæggelse og anlæggene hertil, godkendes af klima-, energi- og forsyningsministeren. En rettighedshaver efter § 23 skal dermed have sin plan for CO₂-lagring godkendt, herunder også anlæg til brug for lagringsvirksomheden. Lokale rørledninger til transport af CO₂ inden for lagringslokalitetens nærmere afgrænsede område må betegnes som omfattet af anlægsbegrebet, hvorfor sådanne rørledninger skal godkendes som led af planen for lagringsvirksomheden.

Undergrundsloven hjemler desuden ekspropriation af fast ejendom i nødvendigt omfang med henblik på virksomhed omfattet af loven, jf. § 36. Etablering af rørledningsanlæg til brug ved transport af CO₂ ved CO₂-lagringsvirksomhed er, som omtalt ovenfor, omfattet af undergrundslovens § 23 u. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan derfor i det nødvendige omfang tillade, at der iværksættes ekspropriation af fast ejendom med henblik på etablering af rørledningsanlæg til brug ved transport af CO₂ ved CO₂-lagringsvirksomhed, jf. undergrundslovens § 36, stk. 1. Sådan ekspropriation finder sted efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom, jf. bestemmelsens stk. 2.

Klager over afgørelser truffet i medfør af undergrundsloven kan indsendes til Energiklagenævnet, jf. undergrundslovens § 37 a, stk. 1. En tildelt tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg efter den gældende bestemmelse § 23 u kan derfor påklages til Energiklagenævnet. Enhver med væsentlig og individuel interesse i afgørelsen kan klage, jf. bestemmelsens stk. 2. Herudover er lokale og landsdækkende foreninger eller organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø, eller som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, tillagt klageadgang, når en afgørelse berører disse interesser, for så vidt angår afgørelsens miljømæssige forhold, jf. stk. 3, hvis afgørelsen tillige er omfattet af bl.a. lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (herefter miljøvurderingsloven), hvilket en rørledning til transport af CO₂ altid vil være i henhold til lovens bilag 1, nr. 16, litra b eller bilag 2, nr. 10, litra i.

Klagefristen løber i 4 uger fra tidspunktet, hvor afgørelsen er meddelt, og en tilladelse i henhold til § 23 u om etablering og drift af rørledningsanlæg til transport og lagring af CO₂ må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, jf. § 37 a, stk. 4 og 5. En klage har dog ikke opsættende virkning, medmindre Energiklagenævnet bestemmer andet, jf. stk. 6.

Miljøvurderingsloven

Etablering og drift af rørledninger til transport af CO₂ er, som kort berørt for oven, omfattet af reglerne i miljøvurderingsloven.

Det følger af miljøvurderingslovens § 15, stk. 1, nr. 1, at projekter omfattet af lovens bilag 1, der kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet, ikke må påbegyndes, før myndigheden, jf. lovens § 17, har meddelt tilladelse hertil efter en miljøvurdering af projektets indvirkning på miljøet. Rørledninger med en diameter på over 800 mm og en længde på over 40 km til transport af kuldioxidstrømme (CO₂) med henblik på geologisk lagring, herunder tilknyttede pumpestationer, skal undergå en sådan miljøvurdering, jf. bilag 1, nr. 16, litra b. Sådanne rørledninger skal derfor undergå en miljøkonsekvensvurdering (VVM). Efter denne vurdering træffer myndigheden, jf. § 17, afgørelse om, hvorvidt projektet kan tillades, jf. lovens 25.

Det følger endvidere af miljøvurderingslovens § 16, at et projekt omfattet af bilag 2 ikke må påbegyndes, før myndigheden, jf. § 17, har meddelt bygherren, at projektet ikke antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet. Anlæg af olie- og gasledninger og rørledninger til transport af CO₂-strømme med henblik på geologisk lagring (projekter, der ikke er omfattet af bilag 1), skal undergå en miljøscreening efter § 16, jf. bilag 2, nr. 10, litra i. Såfremt det på baggrund af denne miljøscreening ikke kan afvises, at projektet kan få væsentlig indvirkning på miljøet, skal projektet undergå en miljøkonsekvensvurdering (VVM).

Den kompetente myndighed for projekter omfattet af loven følger af miljøvurderingslovens § 17 og § 3 i bekendtgørelse nr. 806 af 14. juni 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (herefter miljøvurderingsbekendtgørelsen).

Kommunalbestyrelsen er myndighed for behandling af sager vedrørende projekter på land, der er omfattet af bilag 1 eller 2, jf. lovens § 17, stk. 1. Det skal dog hertil bemærkes, at det følger af § 3, stk. 1, nr. 3, i miljøvurderingsbekendtgørelsen, at Miljøstyrelsen varetager kommunalbestyrelsens opgaver og beføjelser efter loven for infrastrukturprojekter, der i sin udstrækning berører mere end to kommuner, bortset fra kystbeskyttelsesprojekter. Hvis en ansøgt rørledning til transport af CO₂ med henblik på geologisk lagring ønskes linjeført gennem mere end to kommuner, er Miljøstyrelsen derved kompetent myndighed.

Såfremt en ansøgt rørledning til transport af CO₂ med henblik på lagring ønskes etableret på havområdet, er Energistyrelsen kompetent myndighed, jf. lovens § 17, stk. 4, nr. 1.

3.1.2. Klima-, Energi, og Forsyningsministeriets overvejelser

Det danske CCS-marked har udviklet sig markant, siden klimaaftalen for energi og industri mv. af 22. juni 2020, hvor daværende regering og et bredt politisk flertal i Folketinget besluttede, at CCS skal udgøre en vigtig brik i indfrielsen af Danmarks klimapolitiske mål. For at understøtte dette, er det afgørende, at der sikres klare regulatoriske rammer for hele CCS-værdikæden, herunder også rørført infrastruktur.

Som beskrevet i det foregående pkt., omhandler det eksisterende reguleringsgrundlag vedrørende CO₂-rørledningsinfrastruktur etablering og drift af rørledningsanlæg til brug ved CO₂-lagringsvirksomhed. Etablering og drift af rørledningsanlæg, der transporterer indfanget CO₂ direkte til en lagringslokalitet, som defineret i loven, med henblik på geologisk lagring, vil således klart være omfattet af tilladelseskravet hjemlet i undergrundslovens § 23 u. Dette vil gøre sig gældende både for rørledningsanlæg, der direkte forbinder et fangstanlæg ved en punktkilde med en lagringslokalitet og for rørledningsanlæg til fælles benyttelse for flere geografisk tætte punktkilder i klynger.

Det er bl.a. uklart, hvad omfanget af undergrundslovens

bestemmelser om CO₂-rørinfrastruktur er, herunder særligt § 23 u, for så vidt angår rørledningsanlæg, der ikke er direkte forbundet med en lagringslokalitet. Der er således usikkerhed om, hvorvidt et rørledningsanlæg, der skal transportere CO₂'en til f.eks. et mellemlager på en havn – med henblik på midlertidig opbevaring inden udskibning til en lagringslokalitet til havs – er omfattet af tilladelseskravet i § 23 u. Det er derfor Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vurdering, at det vil være forbundet med en procesrisiko, hvis der med hjemmel i undergrundsloven gives tilladelse til etablering og drift af et sådant rørledningsanlæg. Denne procesrisiko vil hertil være højere, såfremt der i forlængelse af en etableringstilladelse til et sådant rørledningsanlæg tillades ekspropriation af fast ejendom efter undergrundslovens § 36. Hvis en domstol eksempelvis efterfølgende vurderer, at undergrundsloven ikke indeholder den fornødne hjemmel til etablering af rørledningsanlæg, der ikke er direkte forbundet med et geologisk lager, vil en foretagen ekspropriation være sket uden hjemmel i lov og dermed være ulovlig.

Denne procesrisiko vurderes af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet at være yderligere forhøjet for så vidt angår rørledningsanlæg, der heller ikke indirekte har tilknytning til CO₂-lagringsvirksomhed, såsom transport af CO₂ til anvendelse (f.eks. til et PtX-anlæg). Den samme ekspropriationsbetragtning som anført foroven gør sig her gældende.

I tillæg hertil skaber den eksisterende regulering forskellige vilkår, da rørledninger direkte til et lager klart vil kunne anvende undergrundslovens ekspropriationshjemmel, hvilket vil være mere usikkert ved f.eks. rør til transport af CO₂ til anvendelsesformål.

For at eliminere ovenfornævnte procesrisici samt ligestille disse forskellige vilkår for rørført CO₂-infrastruktur, foreslås det med dette lovforslag at skabe samlet regulering af rørledningsanlæg til transport af CO₂, uanset formålet med transporten, således at der sikres en klar hjemmel til udstedelse af tilladelse til alle former for etablering og drift af rørført transport af CO₂.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurderer, at ny hjemmel til regulering af CO₂-rørledningsanlæg, der ikke går direkte til et CO₂-lager, ikke oplagt vil kunne indføres i undergrundsloven. Lovens formål er at sikre en hensigtsmæssig anvendelse og udnyttelse af Danmarks undergrund, jf. lovens § 1, stk. 1. Bestemmelser, der angår CO₂-rørledningsanlæg til et PtX-anlæg, kan vanskeligt rummes inden for denne formålsbestemmelse. Ligeledes vurderer ministeriet ikke, at gasforsyningsloven vil være en hensigtsmæssig placering af en udvidet regulering af CO₂-rørledningsanlæg. Eftersom CO₂ ikke er en brandbar gasart, er den ikke en del af energiforsyningen og ikke reguleret i gasforsyningsloven.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurderer på den baggrund, at en ny hjemmel, der skal omfatte alle former

for rørført transport af CO₂ og bidrage til klar regulering af området, mest hensigtsmæssigt tilvejebringes med en ny hovedlov om CO₂-transportinfrastruktur, der udvider reguleringen til de øvrige områder for rørført CO₂-transport.

3.1.3. Den foreslåede ordning

Den foreslåede bestemmelse i lovens § 1 vil medføre, at lovens øvrige bestemmelser vil finde anvendelse på rørledningsanlæg til transport af CO₂, uanset til hvilket formål CO₂'en transporteres. Det vil dermed ikke være påkrævet, at rørledningsanlægget har en tilknytning til lagringsvirksomhed omfattet af undergrundslovens regler om geologisk lagring af CO₂. Dette vil medføre, at rørledningsanlæg med linjeføring til et mellemlager eller til anlæg til videre anvendelse, klart omfattes af et krav om tilladelse til etablering og drift af sådanne rørledningsanlæg.

Beslutningen om at tilvejebringe denne samlede regulering i en ny hovedlov vil medføre konsekvensændringer i anden lovgivning, navnlig undergrundsloven. Det foreslås i denne forbindelse at ophæve undergrundslovens § 23 e, stk. 2, nr. 4, der definerer et CO₂-transportnet og undergrundslovens § 23 u, der hjemler meddelelse af tilladelse til etablering og drift af CO₂-rørledningsanlæg. Disse bestemmelser vil blive overført med sproglige tilpasninger og præciseringer i nærværende lovforslag med den naturlige udvidelse, der følger af lovforslagets udvidede anvendelsesområde. For nærmere om disse konsekvensændringer henvises der til foreslåede § 33, nr. 2 og 4 og bemærkningerne hertil.

Herudover foreslås ændringer i titlen af undergrundslovens kapitel 6 a samt bestemmelserne §§ 23 t, 28 a, 28 e og § 37 a, stk. 3, 1. pkt., således at henvisninger til rørført transport af CO₂ og regler herom udgår af undergrundsloven. For nærmere om disse konsekvensændringer henvises der til foreslåede § 33, nr. 1, 3 og 5-7 og bemærkningerne hertil.

Som følge af ophævelsen af undergrundslovens § 23 e, stk. 2, nr. 4, som beskrevet i foreslåede § 33, nr. 2, foreslås der tillige ændringer i lov om Energinet. For nærmere om denne ændring henvises der til foreslåede § 34 og bemærkningerne hertil.

På baggrund af den udvidede regulering af rørledningsanlæg til transport af CO₂, uanset formålet med transporten, foreslås der endvidere ændringer i bilag 1 og 2 til miljøvurderingsloven. For nærmere om denne ændring henvises der til foreslåede § 35 og bemærkningerne hertil.

Som følge af den politiske aftale om styrkede rammevilkår for CCS i Danmark, får Forsyningstilsynet desuden bemyndigelse til at regulere adgang for tredjeparter til CO₂-rørledningsanlæg. På denne baggrund foreslås der ændringer i §§ 3 og 11 i lov om Forsyningstilsynet. For nærmere om disse ændringer henvises der til foreslåede § 36 og bemærkningerne hertil.

For at undgå dobbeltregulering af CO₂-rørledningsanlæg på havområdet, foreslås det desuden at indsætte et nyt stk. i off-shoresikkerhedslovens § 2. For nærmere om denne ændring henvises der til foreslåede § 37 og bemærkningerne hertil.

Det skal desuden bemærkes, at det ikke er hensigten med den foreslåede ordning, at meddelelse af tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg omfattet af denne lov vil give fortrinsret til tilladelse til lagring eller anvendelse af CO₂ inden for et givent område efter anden lovgivning. Tilsvarende vil tilladelse til lagring eller anvendelse af CO₂ efter anden lovgivning ikke give fortrinsret til tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg omfattet af denne lov.

3.2. Tredjepartsadgang

3.2.1. Gældende ret

Det følger af den gældende bestemmelse i § 23 t, stk. 1, i undergrundsloven, at potentielle brugere har ret til at benytte CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter mod betaling.

Bestemmelsens stk. 2 fastslår, at priser og betingelser for transport i CO₂-transportnet og lagring i CO₂-lagringslokaliteter efter stk. 1 fastsættes af henholdsvis CO₂-transportnetselskabet og lagringsselskabet, og at selskaberne skal offentliggøre tariffer og betingelser for brug af CO₂-transportnettet og CO₂-lagringslokaliteten.

Efter bestemmelsens stk. 3 kan CO₂-transportnet- og lagringsselskaber nægte potentielle brugere adgang til CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter, såfremt der ikke er den fornødne kapacitet eller tilslutning. Sådanne afslag skal desuden være behørigt begrundet.

Efter bestemmelsens stk. 4 pålægges CO₂-transportnet- og lagringsselskaber, som nægter adgang efter stk. 3, dog at foretage de nødvendige udbygninger, for så vidt dette er økonomisk forsvarligt eller en potentiel bruger er villig til at betale for sådanne udbygninger. Denne forpligtelse bortfalder dog, såfremt det vil have negative konsekvenser for miljø sikkerheden ved CO₂-transport og geologisk lagring.

Bestemmelsens stk. 5 bemyndiger klima-, energi- og forsyningsministeren til at kunne fastsætte nærmere regler om adgang til CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter.

Endeligt fastsætter bestemmelsens stk. 6, at ministeren kan fastsætte regler om bilæggelse af tvister vedrørende adgang til CO₂-transport og CO₂-lagringslokaliteter.

Tredjepartsadgang til CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter er herudover reguleret i kapitel 11 i bekendtgørelse nr. 1425 af 30. november 2016 om geologisk lagring af CO₂ m.v. (herefter CCS-bekendtgørelsen).

3.2.2. Klima-, Energi, og Forsyningsministeriets overvejelser

Der er væsentlige erhvervs- og samfundsøkonomiske interesser forbundet med, at en tredjepart har mulighed for at få adgang til allerede etableret infrastruktur til transport af CO₂, idet etablering af rørledninger forventes at kunne medføre monopollignende tilstande. Sikring af tredjepartsadgang er desuden i tråd med Aftale om styrkede rammevilkår for CCS i Danmark og CCS-klyngernes anbefalinger, hvor vigtigheden af tredjepartsadgang blev understreget.

3.2.3. Den foreslåede ordning

Den gældende retstilstand for så vidt angår CO₂-rørledningsanlæg i undergrundslovens § 23 t foreslås overført i nærværende lovforslags § 9. Bestemmelsen vil dog ikke regulere tredjepartsadgang for så vidt angår CO₂-lagringslokaliteter. Denne regulering vil forblive i undergrundslovens § 23 t. Som følge af overførelsen af tredjepartsadgangsreguleringen for så vidt angår CO₂-rørledningsanlæg, foreslås ordlyden af undergrundslovens § 23 t ændret, således at henvisning til »CO₂-transportnet« udgår, jf. den foreslåede § 33, nr. 3.

På denne måde vil reguleringen af CO₂-rørledningsanlæg hensigtsmæssigt samles i én lov.

Det skal hertil bemærkes, at undergrundslovens § 23 t er udtryk for implementering af CCS-direktivets artikel 21. Denne artikel omhandler – ligesom § 23 t – tredjepartsadgang til både rørledningsanlæg og lagringslokaliteter. Den foreslåede ordning er derfor reelt udtryk for en re-implementering af den nævnte artikel. For nærmere om dette forhold henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 9 om forholdet til EU-retten.

Herudover foreslås Forsyningstilsynet tillagt en tilsynsrolle for så vidt angår denne tredjepartsadgang, nærmere bestemt rimeligheden af priser og betingelser. Dette blev politisk aftalt ved Aftale om styrkede rammevilkår for CCS i Danmark af 20. september 2023.

På baggrund heraf foreslås tillige lov om Forsyningstilsynet ændret.

Af lovens § 3, stk. 1, fremgår det, at Forsyningstilsynet varetager opgaver og beføjelser i medfør af denne lov og sektorlovgivningen på forsyningsområdet for el, gas, varme og affald. Forsyningstilsynet varetager endvidere opgaver og beføjelser i medfør af EU-regulering. Det foreslås i denne bestemmelse tilføjet, at Forsyningstilsynet herudover varetager opgaver og beføjelser i medfør af lov om rørført transport af CO₂ og regler udstedt i medfør heraf.

Det følger yderligere af § 3, stk. 2, at Forsyningstilsynet kan behandle og afgøre sager efter sektorlovgivningen på eget initiativ eller på grundlag af en anmeldelse eller en

klage. Her foreslås tillige tilføjet en henvisning til lov om rørført transport af CO₂ og regler udstedt i medfør heraf.

Endeligt foreslås en henvisning til nærværende lovforslags § 15, stk. 1, tilføjet til § 11, stk. 1, i lov om Forsyningstilsynet, der omhandler finansieringen af omkostningerne til Forsyningstilsynets drift og opgavevaretagelse.

Der henvises i øvrig til den foreslåede ændringsbestemmelse § 36.

Som følge af den nye rammesætning af reguleringen af tredjepartsadgang af rørført transport af CO₂ forventes CCS-bekendtgørelsen ændret i overensstemmelse med den foreslåede ændring af undergrundslovens § 23 t. Ændringen vil derfor omhandle en tilretning af ordlyden i bestemmelserne indeholdt i bekendtgørelsens kapitel 11, således at henvisninger til »CO₂-transportnet« udgår. Dette gøres med henblik på en ny bekendtgørelse om tredjepartsadgang til rørledningsanlæg i henhold til lovforslaget. CCS-bekendtgørelsens kapitel 11 vil således fortsat regulere tredjepartsadgang til CO₂-lagringslokaliteter.

3.3. Ekspropriation

3.3.1. Gældende ret

Af grundlovens § 73, stk. 1, fremgår det, at ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom, uden hvor almenvellet krævet det. Det kan kun ske ifølge lov og mod fuldstændig erstatning.

Det følger af undergrundslovens § 36, stk. 1, at klima-, energi- og forsyningsministeren i det nødvendige omfang kan tillade, at der iværksættes ekspropriation af fast ejendom med henblik på virksomhed efter loven. Etablering af rørledningsanlæg til brug ved transport af CO₂ ved CO₂-lagringsvirksomhed er, som beskrevet i pkt. 3.1.1 omfattet af undergrundslovens § 23 u. CO₂-lagringsvirksomhed er endvidere omfattet af undergrundslovens anvendelsesområde, jf. lovens § 1, stk. 2, nr. 2. Der kan derfor i nødvendigt omfang tillades ekspropriation af fast ejendom med henblik på etablering af rørledningsanlæg til brug ved transport af CO₂ ved CO₂-lagringsvirksomhed, jf. undergrundslovens § 36, stk. 1.

Efter bestemmelsens stk. 2, skal ekspropriation i henhold til stk. 1 finde sted efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Det følger desuden af stk. 3, at ved kortvarige undersøgelser med henblik på gennemførelse af de af loven omfattede foranstaltninger kan klima-, energi- og forsyningsministeren tillade, at disse gennemføres på fremmed ejendom, selvom det måtte medføre skade eller ulempe, mod fuld erstatning herfor. I mangel af enighed om erstatningens størrelse fastsættes den efter reglerne som nævnt i stk. 2. Det skal hertil bemærkes, at stk. 3 tilsigter at gøre det muligt at foretage de nødvendige tekniske undersøgelser i tilfælde, som f.eks. ved

seismiske undersøgelser, hvor arealafståelse eller varige rådhedsindskrænkninger ikke er nødvendige, jf. Folketings-tidende 1980-81, tillæg A, spalte 4498. Eftersom etablering af CO₂-rørledningsanlæg ikke kan betegnes som kortvarigt og eftersom arealafståelse samt varig rådhedsindskrænkel-se må forventes nødvendig, kan stk. 3 ikke anses som gæl-dende for etablering af rørledningsanlæg.

3.3.2. Klima-, Energi, og Forsyningsministeriets overvejel-ser

Som beskrevet ovenfor i pkt. 3.1.1, er det uklart, i hvil-ket omfang undergrundsloven regulerer rørledningsanlæg til transport af CO₂ for så vidt angår rørledningsanlæg, der ikke er direkte forbundet med en lagringslokalitet. Det er derfor også uklart, i hvilket omfang, der kan ske ekspropria-tion af fast ejendom med henblik på etablering af sådanne rørledningsanlæg efter undergrundslovens § 36, da denne kun hjemler ekspropriation med henblik på virksomhed om-fattet af undergrundsloven. Med henblik på at tilvejebringe klare rammer for rørført transport af CO₂, som forudsat i den politiske aftale om styrkede rammevilkår for CCS i Danmark, er det Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vurdering, at det er nødvendigt at indføre en klar hjemmel til at ekspropriere i de tilfælde. Sikring af ekspropriationshjem-mel er desuden i tråd med CCS-klyngernes anbefalinger.

3.3.3. Den foreslåede ordning

Som opfølgning på den politiske aftale om styrkede ramme-vilkår for CCS i Danmark foreslås der med lovforslagets § 22 indført hjemmel til ekspropriation. Det følger således af denne bestemmelse, at klima-, energi- og forsyningsministe-ren i det nødvendige omfang kan tillade, at der iværksættes ekspropriation af fast ejendom med henblik på virksomhed efter denne lov.

Bestemmelsen vil medføre, at retstilstanden forbliver uænd-ret for så vidt angår CO₂-rørledningsanlæg, der er direkte forbundet med en CO₂-lagringslokalitet, da sådanne rørled-ninger klart er omfattet af undergrundslovens gældende re-gulering, herunder undergrundslovens § 36 om ekspropria-tion.

Eftersom lovforslaget tillige omfatter CO₂-rørledningsanlæg til transport med andet formål end CO₂-lagring, jf. den foreslåede § 1, stk. 1, vil sådanne rørledningsanlæg tilli-ge omfattes af den foreslåede § 22 om ekspropriation. Be-stemmelsen vil derfor indebære, at klima-, energi- og for-syningsministeren i det nødvendige omfang kan tillade, at der iværksættes ekspropriation af fast ejendom med henblik på etablering og drift af CO₂-rørledningsanlæg til transport med henblik på andre formål end geologisk lagring, f.eks. mellemlagring eller anvendelse.

Med henblik på at følge eksisterende praksis for ekspropria-tion, foreslås § 22, stk. 2, indført, hvorefter ekspropriation i henhold til stk. 1 finder sted efter reglerne i lov om frem-gangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 22.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonse- kvenser for det offentlige

Lovforslaget vurderes at have økonomiske konsekvenser for Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, som følge af forventet øget myndighedsbehandling i navnlig Energi-styrelsen og Forsyningstilsynet. Herudover kan Energiklage-nævnet og Miljø- og Fødevareklagenævnet opleve flere kla-gesager. Endvidere forventes der øget sagsbehandling ved kommunerne samt Miljøstyrelsen. De relevante myndighe-ders sagsbehandling foreslås finansieret gennem gebyrfinan-siering.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets omkostninger vil blive forøget af den foreslåede regulatoriske rammesætning af dansk CO₂-infrastruktur, da der med den foreslåede regu-lering af visse CO₂-rørledningsanlæg, som ikke tidligere har været klart omfattet af eksisterende regulering, vil ske en udvidelse af Energistyrelsens tilladelses- og godkendelses-virksomhed. En stor del af de private aktører efterspørger og afventer regulering af transportdelen af CCUS-værdikæden, hvorfor den foreslåede regulering kan medføre en indled-ningsvis hurtig og stejl stigning i ansøgninger herom samt en lineær stigning i tilhørende sagsbehandling.

Varetagelsen af medfølgende tilsyn af den udvidede CO₂-infrastruktur vil tillige medføre øgede omkostninger, da til-synskompetencen foreslås tildelt til Energistyrelsen. Omfan-get af et sådant tilsyn er i skrivende stund ukendt, da der ikke findes dansk CO₂-infrastruktur i dag. Disse regler fore-slås dog i forventning om, at der vil blive etableret dansk CO₂-infrastruktur i en eller anden grad.

Med lovforslaget tillægges Forsyningstilsynet nye opga-ver. Forsyningstilsynet vil dermed skulle føre tilsyn med, at priser og betingelser for tredjepartsadgang til rørlednings-anlæg omfattet af loven er rimelige. I forlængelse heraf skal Forsyningstilsynet påbyde ændringer i priser og betingelser, såfremt disse vurderes at være i modstrid med loven eller regler fastsat i medfør heraf. Herudover vil Forsyningstil-synet agere som klagemyndighed for potentielle brugere, der modtager afslag på anmodning om tredjepartsadgang el-ler klager over priser og betingelser. Herigennem vil Forsy-ningstilsynet kunne sikre, at der kun gives afslag på grund-lag af objektive og ikke-diskriminerende hensyn.

Der vil endvidere blive udstedt en bekendtgørelse, der nær-mere vil regulere tredjepartsadgangen og Forsyningstilsy-nets beføjelser.

Denne udvidelse af Forsyningstilsynets opgaver vil tillige afspejles i øgede udgifter til sagsbehandling. Det kan dog ik-ke siges med sikkerhed i hvor stort omfang denne beføjelse vil blive aktuel.

Det foreslås, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vil foretage en evaluering af gebyrsatser og ressourcebehovet

hos Energistyrelsen og Forsyningstilsynet vedrørende deres respektive myndighedsbehandling i slutningen af 2025, når der er mere erfaring med det kommende CO₂-transportmarked.

Energiklagenævnet er i dag generel klageinstans for afgørelser truffet efter undergrundsloven, herunder i forhold til CO₂-rørledninger. Energiklagenævnets rolle som klageinstans foreslås overført til den nye lov om rørført transport af CO₂. Med lovforslagets udvidelse af klart omfattede rørledningsanlæg, f.eks. transport af CO₂ til anvendelse, forventes mængden af ansøgninger at stige, hvilket kan medføre en øget mængde klager over Energistylens afgørelser af ansøgninger herom. For nuværende vurderes omkostningerne at være små, da der ikke forventes mange klagesager på baggrund af lovforslagets klageadgang. Vurderingen er dog undergivet betydelig usikkerhed, da der endnu ikke er truffet afgørelse efter gældende bestemmelse om etablering og drift af rørledningsanlæg til transport og lagring af CO₂ i undergrundslovens § 23 u.

Miljø- og Fødevareklagenævnet er i dag generel klageinstans for afgørelser truffet efter miljøvurderingsloven, herunder i forhold til CO₂-rørledninger. Grundet lovforslagets udvidelse af klart omfattede rørledningsanlæg, herunder også i miljøvurderingslovens bilag 1 og 2, forventes mængden af ansøgninger at stige, hvilket kan medføre en øget mængde klagesager efter miljøvurderingsloven. For nuværende vurderes omkostningerne at være små, da der ikke forventes mange klagesager. Vurderingen er dog undergivet den samme betydelige usikkerhed, som nævnt ovenfor vedrørende Energiklagenævnet.

Da omkostninger til Energiklagenævnet og Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke efter vanlig praksis gebyrfinansieres, foreslås det, at de potentielle meromkostninger, der vil følge af nærværende lovforslag vil blive afregnet mellem Energistyrelsen og Nævnens Hus kvartalvis på medgåede timer. Finansieringen af potentielle meromkostninger til Energiklagenævnet og Miljø- og Fødevareklagenævnet tages op til revision, når markedet er modnet, og der er kommet indikationer på antallet af klagesager.

For så vidt angår kommunale økonomiske konsekvenser, vil den enkelte kommune være miljømyndighed efter miljøvurderingslovens § 17, såfremt der ansøges om etablering af rørledningsanlæg inden for den pågældende kommunes grænser. Grundet lovforslagets udvidelse af klart omfattede rørledningsanlæg, herunder også i miljøvurderingslovens bilag 1 og 2, forventes mængden af ansøgninger at stige, hvormed kommunernes sagsbehandling i forbindelse med miljøvurderinger af ansøgte projekter forventes at stige.

Miljøvurderingslovens § 42 indeholder hjemmel til at fastsætte regler om gebyrer til dækning af omkostninger for kompetente myndigheder, der er omfattet af miljøvurderingsloven, hvilket således omfatter både kommunale og statslige myndigheder. Miljøministeriet vil derfor i relevant

omfang udarbejde og opdatere bekendtgørelser inden for ministeriets ressort, således at kommunale og statslige myndigheds omkostninger til godkendelser og tilsyn i forbindelse med eventuelle miljøvurderinger og miljøgodkendelser af CO₂-transport kan finansieres.

På baggrund af ovenstående, kan lovforslaget derved give merudgifter for kommunerne, men der vil tilsvarende blive skabt mulighed for, at kommunerne kan få disse dækket over gebyrer. Det er derfor Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vurdering, at lovforslaget ikke bør medføre DUT-forhandlinger om bloktilskud.

Lovforslaget har været sendt i høring ved Kommunernes Landsforening i overensstemmelse med Det Udvidede Totalbalanceprincip (DUT-princippet) i perioden den 14. november 2023 til den 23. november 2023.

Kommunernes Landsforening gjorde sig i dennes høringsvar enig i, at såfremt der tilvejebringes en hjemmel til, at kommunerne fuldt ud kan gebyrfinansiere udgifterne, vil der ikke være behov for en DUT-kompensation.

Såfremt et ansøgt rørledningsanlæg forventes ført gennem mere end én kommunes grænser, vil Miljøstyrelsen i praksis overtage rollen som kompetent myndighed fra kommunen. Den samme argumentation om øget sagsbehandling gør sig gældende for Miljøstyrelsen.

Ved udarbejdelsen af lovforslaget har de syv principper for digitaliseringsklar lovgivning været overvejet.

Lovforslaget vurderes at være i overensstemmelse med princip 1 om enkle og klare regler. Regler og begreber vurderes formuleret på en klar, enkel, entydig og konsistent måde. Det fremgår tillige tydeligt, hvilke aktører de enkelte bestemmelser retter sig mod.

For så vidt angår princip 2 om digital kommunikation indeholder lovforslaget ikke obligatoriske krav til digital kommunikation. Det foreslås dog i lovforslaget, at der kan fastsættes regler om pligtmæssig digital kommunikation og pligtmæssig brug af bestemte digitale systemer samt regler om fritagelse for obligatorisk anvendelse. Formålet med denne bemyndigelse er at fremtidssikre lovgivningen.

Det er herudover forventningen, at ansøgninger om etablering og drift af rørledningsanlæg omfattet af lovforslaget vil ske digitalt, at meddelelse af tilladelser vil ske digitalt, ligesom det forventes, at indbringelse af klage vil ske digitalt.

I overensstemmelse med princip 3 om automatisk sagsbehandling, er mulighederne for at anvende objektive kriterier afsøgt. En betydelig del af reguleringen forudsætter dog skønmæssige vurderinger fra myndighedernes side, da inddragelse af konkrete forhold vil være vigtig for hensigtsmæssig etablering og drift af rørledningsanlæg til transport af CO₂.

De øvrige principper for digitaliseringsklar lovgivning vurderes ikke relevante.

Lovforslaget forventes herudover ikke at medføre nogle implementeringskonsekvenser for det offentlige.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget vurderes at medføre positive økonomiske konsekvenser for erhvervslivet og begrænsede negative økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

De positive konsekvenser relaterer sig til, at der med lovforslaget gives udvidet adgang til etablering af CO₂-infrastruktur, uagtet om CO₂'en ønskes transporteret med henblik på geologisk lagring, mellemlagring eller anvendelse. En stor del af erhvervslivet ser med usikkerhed på den nuværende regulering af CO₂-infrastruktur, hvorfor dette lovforslag forventes at medføre øget investering i CCUS-projekter i Danmark. Dette forventes positivt at påvirke potentielle aktører på CCUS-markedet, f.eks. entreprenører, leverandører af udstyr og rådgivere, der leverer ydelser i forbindelse med opstart af CO₂-infrastruktur. Muligheden for rørført CO₂-transport vil tillige have positive effekter hos fangst- og lageroperatører samt aktører, der ønsker CO₂ til anvendelse (f.eks. PtX-anlæg). Lovforslaget forventes derfor at medføre et løft til alle sektorer, der kan finde en brug af CO₂, om det er til lagring eller anvendelse. Energistyrelsens beregninger (fra styrelsens teknologikatalog for kulstoffangst, -transport og -lagring) viser, at rørført CO₂-transport på land er markant billigere end lastbiltransport ved større mængder grundet skalafordelene ved rørtransport. Til vands kan rør være billigere end skibe over afstande op til 200-300 km. Rørledninger til havs forventes dog at være dyrere end rørledninger på land.

De negative konsekvenser relaterer sig til forventet øget sagsbehandling ved myndighederne, som resultat af en klar regulatorisk rammesætning af dansk CO₂-infrastruktur. Se nærmere herom i pkt. 4 om økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige. Denne øgede sagsbehandling søges dækket gennem gebyrfinansiering, som det ses på mange andre områder, hvilket vil være en negativ økonomisk konsekvens for erhvervslivet. Den udvidede mulighed for gebyrfinansiering, berører alene virksomheder, der ansøger om etablering af rørledninger, der ikke direkte er forbundet med et geologisk lager, da gebyrfinansiering allerede eksisterer for rørledninger, der er direkte forbundet med et geologisk lager i medfør af bekendtgørelse nr. 1105 af 21. august 2023 om refusion af udgifter ved myndighedernes sagsbehandling i forbindelse med undergrundsaktiviteter m.v. Det er ikke muligt at estimere, hvor mange virksomheder, der vil blive berørt af en udvidet gebyrfinansiering, da der er tale om et nyt marked. Aktørerne kan både være de statslige selskaber, Energinet og Evida, der har hjemmel til etablering af CO₂-infrastruktur, men

flere private aktører har tillige udtrykt interesse for denne aktivitet.

Det vurderes, at lovforslaget vil medføre mindre løbende administrative konsekvenser for erhvervslivet, navnlig ved udarbejdelse af ansøgningsmateriale, dokumentationskrav ved tilsyn af anlagte rørledningsanlæg samt indberetningskrav. Herudover vil etablering, godkendelse og bekendtgørelse af en procedure i forhold til erstatningskrav, som beskrevet i foreslåede § 24, stk. 3-5, udgøre en mindre administrativ omstillingsomkostning.

Med en vis usikkerhed vurderes de administrative konsekvenser ikke at overstige bagatelgrænsen på 4 mio. kr. pr. år for erhvervslivet på samfundsplan.

Der vurderes ikke at være øvrige efterlevelsomkostninger for erhvervslivet. Lovforslaget pålægger ikke erhvervslivet nogle pligter, men åbner blot muligheden for at ansøge om etablering og drift af rørledningsanlæg.

Innovations- og Iværksættertjekket vurderes ikke at være relevant, da lovforslaget ikke påvirker virksomheders eller iværksætteres muligheder for at teste, udvikle og anvende nye teknologier og innovation.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vil tilvejebringe hjemmel til, at klima-, energi og forsyningsministeren i nødvendigt omfang kan tillade iværksættelse af ekspropriation for så vidt angår tilladt etablering af CO₂-infrastruktur. Principielt indeholder lovforslaget derved mulighed for, at borgere kan blive berørt af nye ekspropriationsforhold i forbindelse med nye infrastrukturprojekter, hvilket kan medføre administrative konsekvenser for berørte borgere.

7. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke i sig selv direkte klimamæssige konsekvenser.

Lovforslaget vurderes dog at kunne bidrage til at opfylde dele af klimaaftalen af 22. juni 2020, herunder den daværende regering og en bred del af Folketingets partiers mål om 70 procent reduktion af drivhusgasser i 2030 sammenlignet med 1990 samt at opnå klimaneutralitet i senest 2050. Denne vurdering skyldes, at lovforslaget udvider adgangen til at etablere CO₂-infrastruktur i CCUS-værdikæden, hvorved CCUS kan bidrage til danske reduktioner.

Klare regulatoriske rammer for dansk CO₂-infrastruktur vil desuden åbne muligheden for – og gøre Danmark mere attraktiv i forhold til – import af CO₂ med henblik på geologisk lagring eller anvendelse. Herved understøttes Danmarks målsætning om at blive en europæisk CCS-hub. Lovforslaget kan dermed bidrage til en styrket klimaindsats i et europæisk og internationalt perspektiv.

8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke i sig selv direkte miljø- og naturmæssige konsekvenser.

Lovforslaget indebærer ikke etablering af ny CO₂-infrastruktur eller ændring af regler om vurdering af miljø- og naturmæssige konsekvenser ved etablering af sådan ny infrastruktur. Lovforslaget rammesætter blot ansøgnings- og tilladelsesforløbet for virksomheder, der ønsker at etablere og drive rørledningsanlæg til transport af CO₂.

Eventuelle tilladelser til konkrete projekter med hjemmel i lovforslaget vil kunne medføre negative miljø- og naturmæssige konsekvenser, men vil være omfattet af miljøvurderingsloven.

9. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget gennemfører dele af CCS-direktivet (2009/31/EF), dele af habitatdirektivet (92/43/EØF) og dele af fuglebeskyttelsesdirektivet (2009/147/EF).

Den gældende § 23 e, nr. 4, i undergrundsloven definerer et CO₂-transportnet og er en implementering af CCS-direktivets artikel 3, nr. 22, der indholdsmæssigt er identisk.

Den gældende § 23 t, stk. 1-5, i undergrundsloven regulerer tredjepartsadgang til CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter og er en implementering af CCS-direktivets artikel 21. § 23 t, stk. 6, bemyndiger klima-, energi og forsyningsministeren til at fastsætte regler om tvistbilæggelse vedrørende tredjepartsadgang omfattet af bestemmelsen. Dette er en implementering af CCS-direktivets artikel 22. Disse tvistbilæggelsesregler er i dag udmøntet i §§ 20-23 i CCS-bekendtgørelsen.

Lovforslagets ændringsbestemmelser i § 33, nr. 2 og 3 hhv. ophæver definitionsbestemmelsen om CO₂-transportnet i § 23 e, nr. 4, og nyaffatter § 23 t således, at henvisninger til ”CO₂-transportnet” udgår af bestemmelsen. Disse ændringer foretages med henblik på overførelse i nærværende lov om rørført transport af CO₂. Der er derfor med ændringen af § 23 t ikke påtænkt en ændring af tredjepartsreguleringen for så vidt angår lagringslokaliteter.

Der er på baggrund af ovenstående tale om en ændret implementering af CCS-direktivets artikel 3, nr. 22, og artikel 21-22.

Artikel 3, nr. 22, implementeres nu ved lovforslagets § 2, nr. 4. Denne re-implementering er ikke udtryk for en materiel ændring af gældende ret.

Artikel 21 implementeres nu ved lovforslagets § 9. Denne re-implementering er ikke udtryk for en materiel ændring af gældende ret.

Artikel 22 implementeres nu ved lovforslagets § 10. Som nævnt ovenfor, skal tvister vedrørende tredjepartsadgang efter gældende ret billægges klima-, energi- og forsyningsministeren til afgørelse. Det er nu ved Aftale om styrkede

rammevilkår for CCS i Danmark besluttet, at denne tvistløsningsbeføjelse skal tillægges Forsyningstilsynet.

Herudover indsættes i den foreslåede § 19 en bemyndigelse til, at klima-, energi- og forsyningsministeren, med henblik på gennemførelse af Den Europæiske Unions direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet, fastsætter regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår tilladelser eller godkendelser kan meddeles. Dette er udtryk for en overførelse af undergrundslovens gældende § 28 a for så vidt angår CO₂-rørledninger og implementerer dele af Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (habitatdirektivet) og dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF om beskyttelse af vilde fugle.

Bemyndigelsen i den foreslåede § 19 forventes udmøntet i en ændring af bekendtgørelse nr. 786 af 14. juni 2023 om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter ved videnskabelige undersøgelser, forundersøgelser, efterforskning og indvinding af kulbrinter, lagring i undergrunden, rørledninger, m.v. offshore (herefter offshorehabitatbekendtgørelsen). Hertil vil lovforslagets ændringsbestemmelse i § 33, nr. 5, medføre, at henvisningen til undergrundslovens § 23 u, stk. 1, slettes.

Den foreslåede § 20 vil overføre retstilstanden i undergrundslovens § 28 b, som er en implementering af artikel 6 i habitatdirektivet.

Det vurderes, at lovforslagets øvrige dele ikke indeholder EU-retlige aspekter.

10. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslaget har i perioden fra den 24. november 2023 til den 22. december 2023 (29 dage) været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet – Advokatsamfundet, Ankenævnet på Energiområdet, Arbejderbevægelsen Erhvervsråd, Arbejdstilsynet, Azuli International, Aalborg Portland A/S, Beredskabsstyrelsen, Beskæftigelsesministeriet, Biofos A/S, Bolig- og planstyrelsen, Bygningsstyrelsen, C4 – Carbon Capture Cluster Copenhagen, CarbonCuts, Centralkommunernes Transmissionsselskab I/S, CEPOS, CO-industri, Concito, COWI, Copenhagen Infrastructure Partners, Crossbridge Infrastructure Fredericia, Dana Petroleum Denmark B. V., Danish Oil Pipe A/S, Danoil Exploration A/S, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Offshore, Danmarks Naturfredningsforening, Energinet, Erhvervsministeriet, Erhvervsstyrelsen, Evida, ExxonMobil, Fidelis New Energy, Finansministeriet, Forsyningstilsynet, Forsvarsministeriet, Gas Storage Denmark, Green Power Denmark, Greenpeace, Hess Denmark ApS, Indenrigs- og Boligministeriet, Ineos Danmark, NOAH, Justitsministeriet, Kystdirektoratet, Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen, Noble Drilling A/S, Norreco, Nordsøenheden, Nordsøfonden, Normod CTS, Nævnenes Hus, Procesindustrien, Rambøll, Rådet for Grøn Om-

stilling, Sikkerhedsstyrelsen, Statsministeriet, Storegga, TotalEnergies SA, Verdens Skove, WellPerform, Wintershall

Nordzee B. V., Wintershall DEA International GmbH og Ørsted.

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Alle merudgifter for det offentlige forbundet med øget sagsbehandling hos offentlige myndigheder, herunder kommuner, forventes modsvaret af refusionsadgang hos de pågældende virksomheder.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	<p>Med lovforslaget gives udvidet adgang til etablering af CO₂-infrastruktur, uagtet om CO₂'en ønskes transporteret med henblik på geologisk lagring, mellemlagring eller anvendelse. En stor del af erhvervslivet ser med usikkerhed på den nuværende regulering af CO₂-infrastruktur, hvorfor dette lovforslag forventes at medføre øget investering i CCUS-projekter i Danmark. Dette forventes positivt at påvirke potentielle aktører på CCUS-markedet, f.eks. entreprenører, leverandører af udstyr og rådgivere, der leverer ydelser i forbindelse med opstart af CO₂-infrastruktur. Muligheden for rørført CO₂-transport vil tillige have positive effekter hos fangst- og lageroperatører samt aktører, der ønsker CO₂ til anvendelse (f.eks. PtX-anlæg). Lovforslaget forventes derfor at medføre et løft til alle sektorer, der kan finde en brug af CO₂, om det er til lagring eller anvendelse. Rørført transport af CO₂ på land forventes markant billigere end lastbiltransport, og rørført transport af CO₂ til vands forventes til en vis grad billigere end skibstransport.</p> <p>Størrelsen af det danske CCUS-marked er på nuværende tidspunkt usikkert, hvorfor omfanget af de positive konsekvenser for erhvervslivet ikke kan nærmere kvantificeres.</p>	<p>Øgede udgifter til myndighedsbehandling som følge af, at reguleringen af CO₂-rørledningsanlæg udvides til også at omfatte transport med henblik på andre formål end geologisk lagring, vil blive søgt refunderet hos ansøgende virksomheder og rettighedshavere.</p> <p>Energistyrelsen har endnu ikke erfaring med tilladelsesforløbet for CO₂-rørledninger, da der på nuværende tidspunkt ikke har været nogle ansøgninger herom. Der estimeres med betydelig usikkerhed et ressourceforbrug på ca. 9 arbejdsuger, hvilket med de gældende satser for refusion på ca. 660 kr./time svarer til et gebyr på ca. 220.000 kr. for en ansøgning. Dertil vil der være udgifter til det løbende tilsyn.</p> <p>Størrelsen på udgiften til myndighedsbehandling vil i praksis afhænge af det konkrete sagsbehandlingsforløb, herunder kvaliteten af ansøgningsmaterialet samt tilladelsens kompleksitet og det deraf nødvendige tilsynsomfang.</p> <p>Miljøministeriet vil hertil i relevant omfang udarbejde og opdatere bekendtgørelser inden for ministeriets ressort, således at kommunale og statslige myndigheders omkostninger til godkendelser og tilsyn i forbindelse med miljøvurdering og –godkendelse kan gebyrfinansieres.</p> <p>Forsyningstilsynet vil desuden fastsætte nærmere regler om betaling og opkrævning af beløb til dækning af omkostningerne forbundet med Forsyningstilsynets arbejde efter denne lov og regler udstedt i medfør heraf.</p>
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Det vurderes, at lovforslaget vil medføre mindre løbende administrative konsekvenser for erhvervslivet, navnlig ved udarbejdelse af ansøgningsmateriale, dokumentationskrav ved tilsyn af anlagte rørledningsanlæg samt ind-

		beretningskrav. Herudover vil etablering, godkendelse og bekendtgørelse af en procedure i forhold til erstatningskrav udgøre en mindre administrativ omstillingsomkostning for ret-tighedshavere efter loven. Samlet vurderes de administrative omkostninger at være under 4 mio. kr. pr. år for erhvervslivet på samfundsplan.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Lovforslaget vil tilvejebringe hjemmel til, at klima-, energi og forsyningsministeren i nødvendigt omfang kan tillade iværksættelse af ekspropriation for så vidt angår tilladt etablering af CO ₂ -infrastruktur. Principielt indeholder lovforslaget derved mulighed for, at borgere kan blive berørt af nye ekspropriationsforhold i forbindelse med nye infrastrukturprojekter, hvilket kan medføre administrative konsekvenser for berørte borgere.
Klimamæssige konsekvenser	Lovforslaget vurderes at kunne bidrage til målet om 70 procent reduktion af drivhusgasser i 2030 sammenlignet med 1990 samt at opnå klimaneutralitet i 2045. Denne vurdering skyldes, at lovforslaget udvider adgangen til at etablere CO ₂ -infrastruktur i CCUS-værdikæden, hvorved CCUS kan bidrage til danske reduktioner. Lovforslaget vurderes desuden at få positiv betydning for Danmarks mulighed for at blive en europæisk CCS-hub og derved bidrage til en styrket klimainsats i et europæisk og internationalt perspektiv.	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Lovforslaget indebærer ikke etablering af ny CO ₂ -infrastruktur eller ændring af regler om vurdering af miljø- og naturmæssige konsekvenser ved etablering af sådan ny infrastruktur. Eventuelle tilladelser til konkrete projekter med hjemmel i lovforslaget vil kunne medføre negative miljø- og naturmæssige konsekvenser, men vil være omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget gennemfører dele af CCS-direktivet (2009/31/EF), dele af habitatdirektivet (92/43/EØF) og dele af fuglebeskyttelsesdirektivet (2009/147/EF). Der er hermed ikke tale om implementering af ny EU-regulering, men nærmere en ændret implementering af allerede implementeret EU-regulering.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikke erhvervsrettet EU-regulering) (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Undergrundslovens § 23 u indeholder regler om etablering og drift af rørledningsanlæg til brug ved CO₂-lagringsvirksomhed. Denne bestemmelse sammenholdt med definitionen af transportnet omfattet af undergrundsloven, jf. undergrundslovens § 23 e, stk. 2, nr. 4, medfører, at den nuværende regulering af rørført transport af CO₂ vurderes kun at finde anvendelse på transport med henblik på geologisk lagring af CO₂.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.1.1 i de almindelige bemærkninger.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 1, *stk. 1*, at loven vil finde anvendelse på etablering og drift af rørledningsanlæg, der transporterer CO₂.

Bestemmelsen vil indebære, at loven vil finde anvendelse på alle rørledningsanlæg, der transporterer CO₂. Der vil således ikke blive skelnet mellem rørledninger, der vil transportere CO₂ direkte til geologisk lagring omfattet af undergrundslovens bestemmelser herom, rørledninger, der vil transportere CO₂ direkte til anvendelse (f.eks. til produktion af diverse brændstoffer, kemikalier og plastikker mv.) eller rørledninger, der vil transportere CO₂ til mellemlagring inden videre-distribution til geologisk lagring eller anvendelse. Dette skal dog ikke tolkes som en udtømmende opregning.

Det følger af den foreslåede § 1, *stk. 2*, at loven også vil gælde i dansk territorialfarvand, dansk eksklusiv økonomisk zone og på dansk kontinentalsokkelområde. Dette er en overførelse af den gældende retstilstand for rørledningsanlæg efter undergrundsloven, jf. undergrundslovens § 1, stk. 3.

Dette vil medføre, at rørledningsanlæg til transport af CO₂ omfattet af loven også vil kunne etableres og drives i dansk territorial farvand, dansk eksklusiv økonomisk zone og på dansk kontinentalsokkelområde.

Til § 2

Den foreslåede § 2, *nr. 1*, definerer CO₂ som en strøm af stoffer hidrørende fra CO₂-opsamlingsprocesser. En sådan CO₂-strøm skal langt overvejende bestå af kuldioxid. Det skal desuden bemærkes, at kvalitetskrav til CO₂ fastsat i anden relevant regulering til enhver tid skal overholdes. Eksempelvis følger det af § 6 i bekendtgørelse nr. 1425 af 30. november 2016 om geologisk lagring af CO₂ m.v., at affald eller andre stoffer ikke må tilsættes CO₂-strømme til injektion i forbindelse med geologisk lagring med henblik på bortskaffelse af dette affald eller disse stoffer.

Den foreslåede § 2, *nr. 2*, definerer en operatør som den, der i henhold til en tilladelse omfattet af loven udfører aktivite-

ter på vegne af rettighedshaveren. Operatørskab er almindeligt udbredt i tilladelser givet efter undergrundsloven, hvor de fleste tilladelser i dag har en operatør.

Den foreslåede § 2, *nr. 3*, definerer en rettighedshaver som den eller dem, som deltager i en tilladelse omfattet af loven. Tilladelser forventes primært tildelt til juridiske personer, som er registreret i Danmark eller udlandet. Hvis tilladelse tildeles til en gruppe bestående af flere fysiske eller juridiske personer, udgør disse i forening rettighedshaveren til tilladelsen.

Den foreslåede § 2, *nr. 4*, definerer rørledningsanlæg som al infrastruktur, herunder alle hjælpeanlæg, der funktionelt er forbundet til transportsystemet, til transport af CO₂. Sådanne hjælpeanlæg kan f.eks. være kompressorer, målestationer, pumper, modtagefaciliteter mv. Det skal hertil præciseres, at hjælpeanlæg skal forstås isoleret til anlæg, der er nødvendige for driften af den rørførte transport af CO₂. En modtagefacilitet ved rørledningens slutpunkt (eksempelvis en lagringsfacilitet, en mellemlagringsfacilitet eller en anvendelsesfacilitet), hvor formålet med modtagefaciliteten er overdragelse af CO₂'en til lageroperatøren eller anvendelsesvirksomheden, vil dermed ikke være omfattet af lovforslagets afgrænsning af hjælpeanlæg. Herimod vil en modtagefacilitet ved rørledningens startpunkt (eller øvrige tilslutningspunkter på rørføringen), hvor formålet med modtagefaciliteten er overdragelse af CO₂'en til rørledningsoperatøren være omfattet af lovforslagets afgrænsning af hjælpeanlæg.

Den foreslåede § 2, *nr. 5*, definerer udbedrende foranstaltninger som enhver foranstaltning, der træffes for at udbedre væsentlige uregelmæssigheder eller lukke lækager med henblik på at forhindre eller standse frigivelse af CO₂ fra rørledningsanlæg omfattet af loven.

Den foreslåede § 2, *nr. 6*, definerer udsivning som enhver utilsigtet frigivelse af CO₂ fra rørledningsanlæg omfattet af loven. I det tilfælde, at der uundgåeligt vil blive frigivet CO₂ fra rørledningsanlægget i forbindelse med f.eks. reparation eller vedligehold, vil dette ikke være omfattet.

Den foreslåede § 2, *nr. 7*, definerer væsentlig uregelmæssighed som enhver væsentlig uregelmæssighed i driften af rørledningsanlæg omfattet af loven, som indebærer risiko for udsivning eller risiko for miljøet eller menneskers sundhed.

Til § 3

Nuværende regulering udspecificerer ikke nærmere rammer for en ansøgning om etablering og drift af rørledningsanlæg til transport af CO₂.

Den foreslåede § 3 fastlægger, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter regler om en ansøgning om tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg til transport af CO₂.

Bestemmelsen vil medføre, at klima-, energi- og forsynings-

ministeren vil udstede en bekendtgørelse, hvori f.eks. minimumskrav til indholdet af en ansøgning om etablering og drift af rørledningsanlæg omfattet af loven, kan fastsættes. Det forventes, at sådanne minimumskrav vil omfatte dokumentation for teknisk sagkundskab og økonomisk baggrund, jf. foreslåede § 5, oplysninger om rørledningsanlæggets linjeføring og transportkapacitet, forslag til overvågningsprogram, jf. foreslåede § 11, plan for afvikling, jf. foreslåede § 27, mv. Formålet med sådanne regler vil være at fremme transparente vilkår og rammer for ansøgningsprocessen og derigennem at lette ansøgningsprocessen.

Til § 4

Som kort beskrevet i bemærkningerne til § 1, og nærmere beskrevet i de almindelige bemærkninger pkt. 3.1.1, omhandler gældende regulering af rørført transport af CO₂ formentlig kun transport med henblik på geologisk lagring af CO₂. Tilladelsesordningen i den gældende § 23 u, stk. 1, i undergrundsloven indebærer, at etablering og drift af rørledningsanlæg til brug ved transport og lagring af CO₂ kun må finde sted med klima-, energi- og forsyningsministerens tilladelse. Denne tilladelsesordning foreslås overført i nærværende lovforslag.

Det følger således af den foreslåede § 4, *stk. 1*, at etablering og drift af rørledningsanlæg omfattet af loven kun må finde sted med klima-, energi- og forsyningsministerens tilladelse.

Det foreslåede stk. 1 vil derfor medføre en overførelse af den gældende tilladelsesordning i undergrundslovens § 23 u, stk. 1, dog med den udvidelse, der naturligt følger af lovens udvidede anvendelsesområde, jf. lovforslagets § 1, stk. 1. Det foreslåede stk. 1 vil derved indebære, at etablering og drift af rørledningsanlæg omfattet af loven ikke må finde sted uden klima-, energi- og forsyningsministerens tilladelse. Tilsidesættelse af kravet om tilladelse vil være omfattet af gerningsindholdet beskrevet i den foreslåede § 31, stk. 1, nr. 1, og kan medføre bøde- eller fængselsstraf.

Det følger af den gældende § 23 u, stk. 2, i undergrundsloven, at en tilladelse kan meddeles på vilkår, herunder om linjeføring, dimensioner, ejerforhold og betaling for benyttelse.

Efter den foreslåede § 4, *stk. 2*, kan klima-, energi og forsyningsministeren fastsætte vilkår ved meddelelse af tilladelse, herunder om dimensionering, ejerforhold, linjeføring, overvågningstiltag, transportkapacitet samt miljøvilkår, jf. §§ 20 og 21. Det foreslåede stk. 2 er, ligesom det foreslåede stk. 1, udtryk for en overførelse af den gældende retstilstand fra undergrundsloven, ligeledes med den modifikation, at bestemmelsen indholdsmæssigt favner bredere end rørført transport af CO₂ direkte til geologisk lagring.

Det er herudover med det foreslåede stk. 2 søgt at præcisere, at der tillige kan stilles vilkår om transportkapacitet. Dette er ikke et nybrud ift. den gældende § 23 u, stk. 2, da denne mulighed fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf.

Folketingstidende 2010-2011, tillæg A, L 141 som fremsat, side 26. Sådant vilkår vil være med til at sikre, at rørledningsanlæg i størst mulig udstrækning anlægges og drives på en sådan måde, at de giver mulighed for at samordne infrastruktur til transport af CO₂. Nævnte eksempler i bestemmelsen skal desuden ikke opfattes som en udtømmende opregning af vilkår, som klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte i en tilladelse.

Det foreslåede stk. 2 vil dermed medføre, at ministeren kan fastsætte vilkår om den tilladte virksomhed i forbindelse med meddelelse af en tilladelse. Det skal dog tilstræbes, at der i en tilladelse ikke stilles så høje krav, at det ikke længere vil være attraktivt for ansøger at etablere og drive rørledningsanlægget. Hensynet til ministerens mulighed for fastsættelse af vilkår og hensynet til økonomien i konkrete rørledningsprojekter er to tungtvejende hensyn. Afvejningen af disse hensyn vil altid afhænge af en konkret vurdering af den enkelte ansøgning om etablering og drift af rørledningsanlæg. I denne vurdering forventes forhold som eksempelvis geografisk nærliggende fangstpotentiale tillige inddraget.

Det følger yderligere af den gældende § 23 u, stk. 3, i undergrundsloven, at bestemmelsens stk. 1 og 2 ikke finder anvendelse på lokale rørledninger, der indgår i anlæg, som anvendes til lagring af CO₂.

Efter den foreslåede § 4, *stk. 3*, finder de foreslåede stk. 1 og 2 ikke anvendelse på lokale rørledninger. Det foreslåede stk. 3 er, ligesom de foreslåede stk. 1 og 2, udtryk for en overførelse af den gældende retstilstand fra undergrundsloven, tillige med den modifikation, at bestemmelsen indholdsmæssigt favner bredere end rørført transport af CO₂ direkte til geologisk lagring.

Bestemmelsen vil indebære, at etablering og drift af lokale rørledningsanlæg ikke vil kræve tilladelse efter den foreslåede § 4.

Lokale rørledninger er ikke omtalt i bemærkningerne til undergrundslovens § 23 u, stk. 3. Det fremgår dog, at bestemmelsen er parallel til undergrundslovens § 17, som gælder for etablering og drift af rørledningsanlæg til transport af kulbrinter, jf. Folketingstidende 2010-2011, tillæg A, L 141 som fremsat, side 26. Afgrænsningen af lokale rørledninger må derfor være sammenlignelig for begge bestemmelser.

Af bemærkningerne til undergrundslovens § 17 fremgår det, at lokale rørledninger, der indgår som en integreret del af et indvindingsanlæg, efter stk. 3 er undtaget fra bestemmelserne i § 17, idet disse rørledninger påregnes behandlet i forbindelse med energiministerens godkendelse af indvindingsforanstaltninger mm. i medfør af undergrundslovens § 10. Bestemmelsen i stk. 3 omfatter således ikke rørledninger mellem flere felter, jf. Folketingstidende 1980-81, tillæg A, spalte 4490.

I den gældende § 23 u, stk. 3, må lokale rørledninger derfor

forstås som rørledninger, der indgår som en integreret del af et anlæg, som anvendes til lagring af CO₂.

Det foreslåede stk. 3 vil indeholde en sammenlignelig afgrænsning. Bestemmelsen vil således medføre, at lokale rørledninger, der indgår som en integreret del af anlæg, der anvendes til f.eks. anvendelses-, mellemlagrings-, eller lagringsvirksomhed, ikke vil være omfattet af tilladelseskravet i den foreslåede § 4.

Bestemmelsen forventes at finde anvendelse på interne rørledninger inden for f.eks. lagrings- eller anvendelsesvirksomhedens område til transport af CO₂ med henblik på driften af virksomheden. Sådanne rørledninger vil f.eks. kunne føres fra lagrings- eller anvendelsesfacilitetens modtagefaciliteter til en eller flere injektionsbrønde eller til videre opbevaring inden anvendelse til produktion. Herudover forventes bestemmelsen også at finde anvendelse på tilsvarende rørledninger inden for CO₂-fangstvirksomhedens område til transport af CO₂ med henblik på driften af fangsten. Sådanne rørledninger vil f.eks. kunne føres fra fangstanlægget til eventuel mellemlagring inden videredistribution.

Sådanne lokale rørledninger påregnes således behandlet i forbindelse med godkendelse af den pågældende virksomhed (f.eks. anvendelses-, mellemlagrings-, eller lagringsvirksomhed). Grundet lovens brede anvendelsesområde findes disse godkendelser i flere forskellige særlovgivninger afhængig af hvilket anlæg, hvor lokale rørledninger findes hensigtsmæssige.

Eftersom lokale rørledninger ikke er omfattet af denne lov, vil de heller ikke være omfattet af lovens ekspropriationsadgang efter den foreslåede § 22. Afhængig af hvilken anden lovgivning, der danner grundlag for godkendelsen af sådanne rørledninger, kan der i denne anden lovgivning være hjemlet ekspropriation.

Til § 5

Af den gældende regulering af rørledningsanlæg til transport af CO₂ følger et krav om, at rettighedshaver til en tilladelse omfattet af loven skal have fornøden teknisk og finansiell kapacitet og kunne forventes at udøve virksomheden sådan, at samfundet har mest mulig indsigt i og gavn af denne, jf. undergrundslovens § 24 a.

Et tilsvarende krav foreslås overført ved den foreslåede § 5, *stk. 1*. Efter denne bestemmelse kan tilladelse efter den foreslåede § 4 kun meddeles, hvis det skønnes, at ansøgeren har den fornødne tekniske sagkundskab og økonomiske baggrund til at kunne etablere og drive rørledningsanlægget på forsvarlig vis. Det forventes derfor ved ansøgning, at ansøgeren dokumenterer sådan sagkundskab og økonomi. Dokumentation af teknisk sagkundskab vil bl.a. indebære, at et selskab skal forelægge oplysninger om selskabets organisation til udførelse af aktiviteter i forbindelse med tilladelsen, oplysninger om ansattes faglige kompetencer, f.eks. ved fremvisning af certificeringer, og dokumentation for er-

faringer med lignende aktiviteter. En høj faglig kompetence er en forudsætning for at kunne udføre tilladt virksomhed sikkerhedsmæssigt forsvarligt, således at risikoen for uheld reduceres mest muligt.

Såfremt en ansøger ikke selv råder over den fornødne sagkundskab, skal det ved dokumenterbar aftale sikres, at eksperternes sagkyndig bistand indgår i udfyldelse af funktionerne, jf. den foreslåede § 5, *stk. 4*, der beskrives nedenfor.

Dokumentation af økonomisk baggrund kan bl.a. indebære dokumentation for en positiv egenkapital i rimeligt forhold til balancens størrelse, og at en rimelig del af de krævede økonomiske midler foreligger i form af kontanter, anfordringstilskud eller andre aktiver, som er let omsættelige til kontanter med kort varsel. I den økonomiske baggrund bør desuden afsættes en passende margin til dækning af uforudsete hændelser. Sikkerhed for et potentielt erstatningsansvar kan omfatte forsikringer.

Bestemmelsen vil dermed indebære, at der ikke vil kunne meddeles tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg, hvis det vurderes, at ansøgeren ikke besidder den fornødne tekniske sagkundskab eller økonomiske baggrund til at udføre alle aktiviteter, der er omfattet af etablering og drift af rørledningsanlæg til transport af CO₂. Betingelserne om teknisk sagkundskab og økonomisk baggrund vil være kumulative.

Det følger af undergrundslovens § 24 c, *stk. 1*, at klima-, energi- og forsyningsministeren til enhver tid kan anmode rettighedshaveren til en tilladelse omfattet af loven om at dokumentere, at denne er i besiddelse af den fornødne tekniske og finansielle kapacitet til at kunne udføre de aktiviteter, der er omfattet af tilladelsen, jf. § 24 a.

Denne retstilstand foreslås overført med § 5, *stk. 2*. Efter denne bestemmelse kan klima-, energi- og forsyningsministeren til enhver tid påbyde en rettighedshaver til en tilladelse omfattet af loven om at dokumentere, at denne er i besiddelse af den fornødne tekniske sagkundskab og økonomiske baggrund til at kunne udføre de aktiviteter, der er omfattet af tilladelsen.

Denne bestemmelse vil medføre, at ministeren til enhver tid kan få indsigt i rettighedshaverens gældende tekniske og økonomiske kunderskab i relation til tilladelsen og aktiviteterne indeholdt heri. Dermed kan det sikres, at tilladelsen til stadighed udføres af en teknisk og finansielt kompetent rettighedshaver. Såfremt rettighedshaveren udgøres af flere fysiske eller juridiske personer i forening, skal alle deltagere ved påbud dokumentere besiddelsen af fornøden teknisk sagkundskab og økonomisk baggrund.

Det følger af undergrundslovens § 24 c, *stk. 2*, 1. pkt., at kan en eller flere af de deltagere, der i forening udgør en rettighedshaver til en tilladelse, jf. *stk. 1*, ikke dokumentere at have fornøden teknisk og finansiell kapacitet, kan klima-, energi- og forsyningsministeren give påbud om, at forholdet

afhjælpes inden en nærmere fastsat frist. Efter bestemmelsens 2. pkt. kan der endvidere gives påbud om helt eller delvis at indstille virksomheden.

Denne retstilstand foreslås overført med § 5, *stk. 3*. Det følger således af bestemmelsen, at såfremt en rettighedshaver ikke kan dokumentere at have fornøden teknisk sagkundskab og økonomisk baggrund, kan klima-, energi- og forsyningsministeren give påbud om, at forholdet afhjælpes inden en nærmere fastsat frist.

Det foreslåede *stk. 3* vil indebære, at rettighedshaveren kan påbydes af ministeren at afhjælpe problemet inden en nærmere fastsat frist, hvis rettighedshaveren ikke kan dokumentere at have den fornødne tekniske sagkundskab eller økonomiske baggrund. Det skal hertil bemærkes, at såfremt rettighedshaveren udgøres af flere fysiske eller juridiske personer i forening, og en enkelt eller flere af disse deltagere ikke kan opfylde dokumentationskravet, kan påbuddet begrænses til denne eller disse deltagere.

Det følger endvidere af det foreslåede *stk. 4*, at såfremt fristen i henhold til *stk. 3* ikke overholdes, kan klima-, energi- og forsyningsministeren påbyde, at virksomheden helt eller delvis skal indstilles.

Det foreslåede *stk. 4* vil regulere tilfælde, hvor rettighedshaveren ikke kan afhjælpe forholdet, som påbudt efter *stk. 3*. Et påbud om hel eller delvis indstilling af virksomheden forventes derfor primært givet, hvis alle andre muligheder er undersøgt og der ikke er udsigt til, at den fornødne tekniske sagkundskab og/eller økonomiske baggrund kan opnås. Såfremt påbuddet ikke efterleves, vil rettighedshaver kunne ifalde strafansvar efter den foreslåede § 31, *stk. 1, nr. 3*.

Til § 6

De fleste tilladelser efter undergrundsloven har i dag en operatør. Der er endnu ikke modtaget ansøgning om eller meddelt tilladelse til etablering og drift af CO₂-rørledningsanlæg efter den gældende § 23 u i undergrundsloven, men det er forventningen, at også sådanne tilladelser vil kunne være udstyret med en operatør. Det bør derfor i nærværende lovforslag være muligt for rettighedshaver at indgå aftale med en operatør om varetagelsen af virksomheden af tilladt rørledningsanlæg. Det skal hertil bemærkes, at der ikke i loven stilles krav om, at en operatør skal benyttes.

Det følger således af den foreslåede § 6, *stk. 1, 1. pkt.*, at såfremt der er indgået aftale mellem rettighedshaver og operatør om, at sidstnævnte skal varetage operatørskabet af virksomheden af tilladt rørledningsanlæg, skal det til enhver tid kunne dokumenteres, at der foreligger skriftlige aftaler herom.

Bestemmelsen vil således indebære et dokumentationskrav for rettighedshaver og operatør om, at disse har indgået skriftlige aftaler om, at operatøren skal varetage virksomheden, som omfattet af rettighedshaverens tilladelse. Sådanne

aftaler kan således vedrøre etablering af rørledningsanlægget og/eller drift af rørledningsanlægget.

Det følger endvidere af den foreslåede § 6, *stk. 1, 2. pkt.*, at operatøren er ansvarlig for og skal kunne dokumentere den faglige og tekniske oplæring samt uddannelse af sit personale.

Bestemmelsen vil dermed medføre, at operatøren vil blive underlagt samme dokumentationskrav som rettighedshavere efter § 5. Dermed kan det sikres, at tilladelsen til stadighed udføres af en teknisk og finansielt kompetent operatør.

Det følger af undergrundslovens § 24 d, *stk. 1, 1. pkt.*, at klima-, energi- og forsyningsministeren udpeger en operatør i forbindelse med meddelelse af tilladelser efter §§ 3, 5, 17, 23 eller 24 eller regler udstedt i medfør af § 23 x.

Selvom § 24 d ikke henviser til § 23 u om CO₂-rørledningsanlæg, vurderes bestemmelsen at finde anvendelse på tilladelser efter § 23 u i relevant omfang, jf. den tidligere omtalte parallelitet mellem § 17 og § 23 u, som beskrevet i bemærkningerne til § 23 u, jf. Folketingstidende 2010-2011, tillæg A, L 141 som fremsat, side 26.

Retstilstanden, der følger af undergrundslovens § 24 d, *stk. 1, 1. pkt.*, foreslås overført med en sproglig modifikation.

Det følger således af den foreslåede § 6, *stk. 2, 1. pkt.*, at udpegning af operatør skal godkendes af klima-, energi- og forsyningsministeren.

Sammenlignet med ordlyden i § 24 d, *stk. 1, 1. pkt.*, kan det fremgå som en forskel, at udpegningen efter denne bestemmelse foretages af ministeren, mens ministeren i medfør af den foreslåede § 6, *stk. 1, 1. pkt.*, godkender en udpegning. Materielt er der dog ingen forskel på de to bestemmelser, da ministerens udpegning af operatør efter undergrundslovens § 24 d i praksis er en godkendelse. Det er i praksis rettighedshaveren, der foreslår en operatør, som godkendes ved ministerens udpegning af denne.

Det foreslåede *stk. 2, 1. pkt.*, vil derfor indebære en overførelse af den gældende godkendelsesbeføjelse af operatører, som kendes fra undergrundsloven i dag. Operatøren vil i praksis blive godkendt samtidig med tilladelsens meddelelse.

Det følger yderligere af undergrundslovens § 24 d, *stk. 1, 2. pkt.*, at alene operatører, der vurderes at besidde den nødvendige tekniske og finansielle kapacitet, kan udpeges som operatører.

Også denne bestemmelse foreslås overført med sproglige modifikationer. Dette gøres med den foreslåede § 6, *stk. 2, 2. pkt.*, hvorefter alene operatører, der vurderes at besidde den fornødne tekniske sagkundskab og økonomiske baggrund, kan godkendes som operatør.

Dette krav om teknisk og økonomisk kunnen vil i samspil

med godkendelsesbeføjelsen i det foreslåede stk. 2, 1. pkt., medføre, at kun kompetente operatører vil få mulighed for at varetage operatørskabet af tilladelser til etablering og drift af rørledningsanlæg omfattet af loven. Dermed vil det blive sikret, at virksomhed efter loven udført af operatører foretages på en sikkerhedsmæssig forsvarlig og hensigtsmæssig måde.

Det følger endvidere af undergrundslovens § 24 d, stk. 1, 3. pkt., at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte vilkår for udpegning.

Denne bestemmelse foreslås tillige overført i medfør af den foreslåede § 6, stk. 2, 3. pkt., hvorefter klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte vilkår for godkendelsen.

Dette vil indebære muligheden for at stille visse krav til operatører, der agtes udpeget af rettighedshaver. Sådanne vilkår forventes typisk at ville omhandle operatørens tekniske sagkundskab og økonomiske baggrund.

Det følger endeligt af undergrundslovens § 24 d, stk. 1, 4. pkt., at klima-, energi- og forsyningsministeren hører tilsynsmyndigheden i henhold til offshoresikkerhedsloven, inden der udpeges en operatør.

Der lægges i lovforslaget op til, at det er klima-, energi- og forsyningsministeren, der agerer som tilsynsmyndighed for virksomhed efter loven, herunder offshore. Der har derfor ikke været behov for at overføre bestemmelsen om høring af tilsynsmyndigheden inden udpegning (godkendelse) af operatør, da tilsynsbeføjelsen foreslås tillagt samme myndighed som tillægges godkendelsesbeføjelsen.

Det følger af undergrundslovens § 24 d, stk. 4, 1. pkt., at såfremt tilsynsmyndigheden træffer afgørelse om, at en operatør ikke længere har kapacitet til at opfylde de relevante krav i henhold til direktiv 2013/30/EU af 12. juni 2013 om sikkerheden i forbindelse med offshore olie- og gasaktiviteter, underretter den klima-, energi- og forsyningsministeren herom. Klima-, energi- og forsyningsministeren underretter rettighedshaveren til den pågældende tilladelse om afgørelsen, jf. stk. 4, 2. pkt.

Det fremgår yderligere af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2014-15 (1. samling), tillæg A, L 116 som fremsat, side 25, at inden tilsynsmyndigheden træffer en sådan afgørelse, vil myndigheden have været i dialog med operatøren om afhjælpning og have givet påbud i medfør af offshoresikkerhedslovens § 32 c, ligesom alle andre muligheder for at opgradere eller forbedre den eksisterende operatør til et niveau, der kan accepteres, vil være udtømte.

Denne bestemmelse vurderes ikke at være relevant for rørledningsanlæg efter den gældende § 23 u i undergrundsloven, da den relaterer sig til olie- og gasaktiviteter. Det vurderes dog, at visse elementer og principper hensigtsmæssigt kan overføres i de foreslåede stk. 3 og 4.

Efter den foreslåede § 6, stk. 3, følger det således, at såfremt klima-, energi- og forsyningsministeren i forbindelse med tilsyn vurderer, at en operatør ikke længere besidder den fornødne tekniske sagkundskab og økonomiske baggrund, kan klima-, energi- og forsyningsministeren give påbud om, at forholdet afhjælpes inden en nærmere fastsat tidsfrist.

Dette vil medføre, at tilsynsmyndigheden under sit tilsyn med virksomheden tillige fører tilsyn med operatørens tekniske og økonomiske kunnen i relation til aktiviteterne omfattet af tilladelsen. Retsstillingen for operatøren vil hertil være den samme som den vil være for rettighedshaver, jf. den foreslåede § 5, stk. 3.

Efter den foreslåede § 6, stk. 4, følger det, at såfremt forholdet ikke kan afhjælpes inden for fristen, træffer klima-, energi- og forsyningsministeren afgørelse om, at operatøren ikke længere lever op til kravene i stk. 2 og underretter rettighedshaveren herom.

Bestemmelsen vil tillige medføre, at operatører og rettighedshavere vil have den samme retstilling i forbindelse med manglende teknisk og økonomisk kunnen, hvor disse mangler ikke afhjælpes, jf. den foreslåede § 5, stk. 4. En sådan afgørelse forudsættes først truffet, hvis alle andre muligheder er undersøgt og der ikke er udsigt til, at den fornødne tekniske sagkundskab og/eller økonomiske baggrund kan opnås.

Det følger af undergrundslovens § 24 d, stk. 5, 1. pkt., at i situationer, hvor der er truffet afgørelse om, at en operatør ikke har kapacitet til at opfylde kravene for specifik drift inden for rammerne af en tilladelse, jf. stk. 4, 1. pkt., overtager rettighedshaveren til den pågældende tilladelse ansvaret for operatørens forpligtelser fra det tidspunkt, hvor underretningen efter stk. 4, 2. pkt., er kommet frem. Rettighedshaveren skal straks foreslå en anden operatør til klima-, energi- og forsyningsministerens godkendelse i henhold til stk. 2, jf. stk. 5, 2. pkt.

Denne retstilstand foreslås overført med § 6, stk. 5. Det følger således af det foreslåede stk. 5, 1. pkt., at i situationer omfattet af stk. 4 overtager rettighedshaveren til den pågældende tilladelse ansvaret for operatørens forpligtelser fra det tidspunkt, hvor klima-, energi- og forsyningsministerens underretning er kommet frem.

Dette vil indebære, at rettighedshaveren overtager operatørens forpligtelser, hvis klima-, energi- og forsyningsministeren har truffet afgørelse om, at operatøren ikke længere besidder den fornødne kapacitet til at udøve dennes forpligtelser under tilladelsen, jf. det foreslåede stk. 4. Forud for en sådan afgørelse, skal operatøren være blevet påbudt at afhjælpe manglerne, jf. det foreslåede stk. 3. Operatørens forpligtelser, som rettighedshaveren efter det foreslåede stk. 5, 1. pkt., forpligtes til at overtage, må følge af den skriftlige aftale om operatørskabet, som parterne har indgået, jf. det foreslåede stk. 5, 1. pkt.

Efter den foreslåede § 6, stk. 5, 2. pkt., skal rettighedshave-

ren straks foreslå en anden operatør til klima-, energi- og forsyningsministerens godkendelse.

Denne bestemmelse vil medføre, at der straks skal foreslås en ny operatør for tilladelsen. Dette vil således være en overførelse af de etablerede operatørskabsregler i undergrundslovens § 24 d, stk. 5. Herudover vil ethvert forslag til ny operatør skulle godkendes hos klima-, energi- og forsyningsministeren.

Til § 7

Nuværende regulering udspecificerer ikke nærmere rammer for en tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg til transport af CO₂.

Den foreslåede § 7, stk. 1, fastlægger, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter regler om indholdet af en tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg til transport af CO₂.

Bestemmelsen vil medføre, at klima-, energi- og forsyningsministeren vil udstede en bekendtgørelse, hvori f.eks. minimumskrav til indholdet af en tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg omfattende af loven, kan fastsættes. Det forventes, at sådanne minimumskrav vil omfatte rørledningsanlæggets geografiske afgrænsning, det godkendte overvågningsprogram, jf. foreslåede § 11, mv.

Undergrundslovens regulering af CO₂-rørledningsanlæg indeholder ikke bestemmelser om væsentlige ændringer og tilføjelser til en tilladt plan for etablering og drift af rørledningsanlæg. Det følger dog af bemærkningerne til undergrundslovens § 17 om kulbrinterørledninger, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 42 som fremsat, side 31, at efter fast administrativ praksis omfatter tilladelseskravet i stk. 1 også væsentlige ændringer af rørledningsanlæg. Tilladelser efter § 17 gives efter denne praksis typisk i forbindelse med godkendelser efter § 10. Der er derfor sket en harmonisering af den administrative praksis, der følges i forbindelse med tilladelseskravet i § 17, og reglerne om godkendelser efter § 10, hvorefter væsentlige ændringer også kræver en selvstændig godkendelse på linje med godkendelser af etablering af nye anlæg.

Som følge af den tidligere anførte parallelitet mellem undergrundslovens § 17 om kulbrinterørledninger og § 23 u om CO₂-rørledninger, jf. Folketingstidende 2010-2011, tillæg A, L 141 som fremsat, side 26, forudses denne retstilstand vedrørende væsentlige ændringer fortsat ved ansøgninger herom i henhold til § 23 u.

Denne administrative praksis for væsentlige ændringer og tilføjelser foreslås lovfæstet med den foreslåede § 7, stk. 2. Det følger således af det foreslåede stk. 2, 1. pkt., at væsentlige ændringer og tilføjelser til en tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg skal godkendes af klima-, energi- og forsyningsministeren.

Dette vil indebære, at væsentlige ændringer eller tilføjelser

til en tilladelse efter loven underlægges en fornyet godkendelse af klima-, energi- og forsyningsministeren. Sådanne væsentlige ændringer og tilføjelser kan f.eks. være nye eller ændrede udbedrende foranstaltninger. Ligeså vil ændringer i linjeføring og transportkapacitet være at anse for væsentlige ændringer. Midlertidige ændringer som følge af almindelig udskiftning af komponenter eller reovering vil dog ikke være omfattet af denne bestemmelse, jf. det foreslåede stk. 3. Ændringer til overvågningsprogrammet vil desuden ikke være omfattet, men vil være reguleret i den foreslåede § 11, stk. 2, jf. nærmere nedenfor.

Efter det foreslåede stk. 2, 2. pkt., udsteder ministeren om nødvendigt en opdateret tilladelse.

Denne bestemmelse vil give ministeren muligheden for at udstede en opdateret tilladelse, hvis det på baggrund af de væsentlige ændringer og tilføjelser i henhold til det foreslåede stk. 2, 1. pkt., vurderes nødvendigt eller hensigtsmæssigt.

Herudover foreslås det med § 7, stk. 3, at rettighedshaveren skal meddele planlagte ændringer i driften af virksomheden til klima-, energi- og forsyningsministeren. Formålet hermed er, at rettighedshaveren får mulighed for at udføre planlagte mindre ændringer uden en større godkendelsesproces. Dette vil tillige være i overensstemmelse med rammerne for væsentlige ændringer i medfør af undergrundslovens § 17, stk. 3, jf. bemærkningerne til bestemmelsen, Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 42 som fremsat, side 32. Heraf fremgår det, at midlertidige reduktioner som følge af eksempelvis udskiftning eller reovering af anlæg ikke skal anses som omfattet af bestemmelsen.

Den foreslåede § 7, stk. 3, vil således medføre muligheden for en smidigere drift af rørledningsanlæg. Klima-, energi- og forsyningsministeren vil dog skulle orienteres om disse planlagte ændringer. Sådanne planlagte ændringer kan f.eks. være ændringer i den regelmæssige drift i forbindelse med midlertidig reduktion af transportkapaciteten eller midlertidig nedlukning grundet almindeligt vedligehold, reparation eller udskiftning af komponenter. Det forudsættes dog i forlængelse heraf, at sådant vedligehold, reparation eller udskiftning af komponenter gennemføres hurtigst muligt, således at der ikke forekommer forsinkelser, som er så omfattende, at der vil være tale om ændringer af driften af en sådan væsentlighed, der vil være omfattet af godkendelseskravet i det foreslåede stk. 2.

Til § 8

Nuværende regulering udspecificerer ikke nærmere rammer for den tekniske etablering og drift af rørledningsanlæg til transport af CO₂.

Den foreslåede § 8, stk. 1, fastlægger, at rørledningsanlæg skal designes og konstrueres således, at de kan modstå de belastninger, som de kan blive udsat for under installation og drift.

Bestemmelsen vil medføre, at hensynet til sikkerhedsmæs-

sig forsvarlig og hensigtsmæssig etablering og drift af rørledningsanlæg omfattet af loven, fastlægges i lovteksten. Såvel interne som eksterne belastninger af rørledningsanlægget vil være omfattet af bestemmelsen.

Efter den foreslåede § 8, *stk. 2*, fastsætter klima-, energi- og forsyningsministeren nærmere regler om sikkerhedsmæssige krav og specifikationer til etablering og drift af rørledningsanlæg.

Bestemmelsen vil medføre, at ministeren udarbejder og om nødvendigt løbende opdaterer en bekendtgørelse, der indeholder sikkerhedsmæssige krav og specifikationer af mere teknisk karakter, som vurderes nødvendige i transportsikkerhedens interesse.

Denne bemyndigelse findes ikke i de gældende regler i undergrundsløven. En sådan bemyndigelse vurderes dog som særdeles hensigtsmæssig grundet det i Danmark uprøvede marked for rørført transport af CO₂, der forventes at se ind i en vis udvikling af sikkerhedsmæssige krav og specifikationer.

Til § 9

Som nævnt i de almindelige bemærkninger pkt. 3.2.3, er lovforslagets § 9 udtryk for en overførelse af gældende ret for så vidt angår reguleringen af tredjepartsadgangen til rørledningsanlæg til transport af CO₂, specifikt gældende § 23 t i undergrundsløven, der implementerer CCS-direktivets artikel 21. Overførelsen sker dog med den naturlige udvidelse, der følger af lovens udvidede anvendelsesområde, jf. lovens § 1, *stk. 1*, således at også rørledningsanlæg til transport med henblik på andre formål end lagring omfattes. For nærmere om gældende ret efter undergrundsløvens § 23 t, henvises til pkt. 3.2.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås derfor med § 9, *stk. 1, 1. pkt.*, at enhver har ret til at benytte rørledningsanlæg mod betaling, jf. dog *stk. 3*.

Bestemmelsen vil medføre, at enhver, der ønsker at transportere opfanget CO₂ i et rørledningsanlæg omfattet af loven, som udgangspunkt har ret til dette mod betaling.

Det følger endvidere af det foreslåede *stk. 1, 2. pkt.*, at en rettighedshaver skal give adgang på objektive, gennemsigtige og ikke-diskriminerende betingelser.

Dette vil være med til at sikre, at tredjepartsadgangen til rørledningsanlæg efter loven ikke forvaltes på en sådan måde, at potentielle brugere urimeligt udelukkes fra markedet.

Bestemmelsen vil endvidere indebære en lovteknisk ændring af implementeringen af CCS-direktivets artikel 21, *stk. 1*. Artiklen omhandler potentielle brugeres adgang til transportnet og lagringslokaliteter med henblik på geologisk lagring af CO₂. Den lovtekniske ændring vil bestå i, at dette i gældende ret er reguleret i gældende § 23 t i undergrundsløven, hvilket med nærværende lovforslag foreslås opdelt, således at tredjepartsadgang til lagringslokaliteter fortsat re-

guleres i § 23 t, mens tredjepartsadgang til rørledningsanlæg vil blive reguleret i nærværende lov. Der henvises i øvrigt til pkt. 9 i de almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til den foreslåede § 33, nr. 3.

Efter den foreslåede § 9, *stk. 2, 1. pkt.*, fastsættes priser og betingelser for transport i rørledningsanlæg efter *stk. 1* af rettighedshaver.

Dette vil medføre, at den enkelte rettighedshaver forventes at udarbejde standardpriser og -betingelser for potentielle brugeres anvendelse af rørledningsanlægget. Det skal hertil præciseres, at rettighedshaver ikke hermed får adgang til ensidigt at fastsætte priser og betingelser, der ikke står til forhandling. Det forudsættes, at de af rettighedshaver fastsatte priser og betingelser skal ligge til grund for forhandling af tredjepartsadgang mellem rettighedshaver og potentielle brugere.

Metoden for fastsættelse af priser og betingelser vil blive nærmere beskrevet i bekendtgørelsen, der vil blive udstedt i medfør af foreslåede § 10, *stk. 4*. Det forventes dog, at priserne vil skulle være omkostningsbaserede og dermed afspejle de nødvendige omkostninger ved effektiv drift. Hertil forventes tillagt en rimelig forrentning for rettighedshaveren.

Efter den foreslåede § 9, *stk. 2, 2. pkt.*, skal rettighedshaver offentliggøre priser og betingelser for brug af rørledningsanlægget. Således vil disse være kendt af potentielle brugere.

Dette vil medvirke til et bedre udgangspunkt for forhandlinger om tredjepartsadgang mellem rettighedshaver og potentielle brugere.

Efter den foreslåede § 9, *stk. 3, nr. 1*, kan rettighedshaver nægte adgang til rørledningsanlæg i henhold til *stk. 1*, hvis de tekniske specifikationer er indbyrdes uforenelige, og dette ikke kan afhjælpes rimelig let.

Bestemmelsen vil medføre, at rettighedshaver vil være berettiget til at nægte adgang til rørledningsanlægget, når dette findes nødvendigt grundet indbyrdes uforenelige tekniske specifikationer. Dette vil f.eks. kunne tænkes at være tilfældet ved afvigende materialevalg. For at denne afslagsbegrundelse skal kunne bruges, er det dog et krav, at problemet er søgt løst, og at det i forlængelse af denne undersøgelse vurderes ikke at kunne løses rimelig let og uden væsentlige omkostninger.

Efter det foreslåede *stk. 3, nr. 2*, kan rettighedshaver nægte adgang til rørledningsanlæg i henhold til *stk. 1*, når det er nødvendigt, for at respektere behørigt dokumenterede rimelige behov hos rettighedshaver, og de interesser som gør sig gældende for alle andre potentielt berørte brugere af rørledningsanlægget.

Bestemmelsen vil medføre, at rettighedshaver vil være berettiget til at nægte adgang til rørledningsanlægget, når dette findes nødvendigt af hensyn til behørigt dokumenterede

rimelige behov hos rettighedshaver samt andre brugere af rørledningsanlægget. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis rettighedshaver allerede har indgået aftaler med andre aktører, der har interesse i adgang til rørledningsanlægget.

Efter det foreslåede stk. 3, *nr. 3*, kan rettighedshaver nægte adgang til rørledningsanlæg i henhold til stk. 1, når det er nødvendigt, hvis rettighedshaveren ikke råder over den fornødne transportkapacitet.

Bestemmelsen vil medføre, at rettighedshaver vil være berettiget til at nægte adgang til rørledningsanlægget, når dette findes nødvendigt grundet rørledningsanlæggets transportkapacitet. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet, hvor hele rørledningsanlæggets transportkapacitet er optaget, hvorfor der ikke er den fornødne kapacitet til at tilføre yderligere CO₂ til transport.

Den foreslåede § 9, stk. 3, vil i sin helhed således indebære, at potentielle brugere ikke vil have en uindskrænket adgang til rørledningsanlæg omfattet af loven.

Det følger yderligere af den foreslåede § 9, *stk. 4, 1. pkt.*, at afslag i henhold til stk. 3 skal være skriftligt og behørigt begrundet.

Dette vil medføre, at såfremt rettighedshaver er berettiget til at nægte adgang i henhold til stk. 3, skal sådanne afslag behørigt begrundes skriftligt. Der er med den foreslåede § 9 i sin helhed tiltænkt en sikring af, at der ikke vil ske diskrimination af potentielle brugere.

Bestemmelsen vil endvidere indebære en lovteknisk ændring af implementeringen af CCS-direktivets artikel 21, stk. 3. Artiklen omhandler adgangsafslag til transportnet og lagringslokaliteter med henblik på geologisk lagring af CO₂. Den lovtekniske ændring vil bestå i, at dette i gældende ret er reguleret i gældende § 23 t i undergrundsloven, hvilket med nærværende lovforslag foreslås opdelt, således at tredjepartsadgang til lagringslokaliteter fortsat reguleres i § 23 t, mens tredjepartsadgang til rørledningsanlæg vil blive reguleret i nærværende lov. Der henvises i øvrigt til pkt. 9 i de almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til den foreslåede § 33, nr. 3.

Det følger endvidere af det foreslåede stk. 4, *2. pkt.*, at rettighedshaver, der nægter adgang i henhold til stk. 3, skal foretage de nødvendige udbygninger, for så vidt dette er økonomisk forsvarligt eller en potentiel bruger er villig til at betale for dem, forudsat at dette ikke vil have negative konsekvenser for miljø sikkerheden ved transporten.

Bestemmelsen vil indebære, at rettighedshavere skal søge at foretage de nødvendige udbygninger, hvis der må nægtes adgang til rørledningsanlægget grundet manglende kapacitet eller tilslutning. En sådan udbygning skal dog være økonomisk forsvarligt for rettighedshaver. Udbygningen bør således ikke være en forretningsmæssig ulempe for rettighedshaver. Bestemmelsen vil endvidere indebære, at betalingsvillige potentielle brugere vil have muligheden for at sikre

en udbygning efter deres behov, hvis rørledningsanlægget ikke besidder den fornødne kapacitet eller tilslutning. Udbygning vil dog under alle omstændigheder kun kunne ske, såfremt dette ikke vil have negative konsekvenser for miljøet.

Bestemmelsen vil ikke være til hinder for, at rettighedshaver og den potentielle bruger forhandler sig frem til at dele udgifterne ved en udbygning, fortsat under forudsætningen af, at en udbygning ikke vil have negative konsekvenser for miljø sikkerheden ved transporten.

Til § 10

I gældende regulering er der ikke adgang for myndighederne til at føre tilsyn med priser og betingelser for tredjepartsadgang til CO₂-rørledningsanlæg.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger pkt. 3.2.3 søges markedet for tredjepartsadgang yderligere reguleret af Forsyningstilsynet, som politisk aftalt ved Aftale om styrkede rammevilkår for CCS i Danmark af 20. september 2023.

Efter den foreslåede § 10, *stk. 1, 1. pkt.*, fører Forsyningstilsynet tilsyn med, at priser og betingelser i henhold til § 9, stk. 2, er rimelige.

Dette vil medføre, at Forsyningstilsynet vil tage stilling til rimeligheden af rettighedshaveres standardpriser og – betingelser for benyttelse af det pågældende rørledningsanlæg. Bestemmelsen vil ikke være til hinder for, at rettighedshavere og potentielle brugere forhandler sig til andre priser og betingelser, da forhandling er en forudsætning, jf. den foreslåede § 9, stk. 2. Forsyningstilsynet vil tillige føre tilsyn med rimeligheden af sådanne forhandlede priser og betingelser.

Forsyningstilsynets rimelighedsvurdering vil basere sig på, hvorvidt priser og betingelser kan anses som værende fastsat på en objektiv, gennemsigtig og ikke-diskriminerende måde. Kriterier for denne vurdering vil blive fastsat i en bekendtgørelse.

Det skal hertil bemærkes, at Forbruger- og Konkurrencestyrelsen opretholder kompetencen til at forholde sig til eventuelle tilfælde af misbrug af dominerende stilling på markedet eller indgåelse af konkurrencebegrænsende aftaler.

Det følger endvidere af det foreslåede stk. 1, *2. pkt.*, at en rettighedshaver anmelder priser og betingelser til Forsyningstilsynet.

Bestemmelsen vil indebære, at der fastsættes krav om anmeldelse af priser og betingelser til Forsyningstilsynet. Dette vil medføre, at Forsyningstilsynet til enhver tid vil blive orienteret om priser og betingelser til deres videre tilsyn.

Efter den foreslåede § 10, *stk. 2*, skal Forsyningstilsynet påbyde ændringer i priser og betingelser, såfremt tilsynet

finder, at de vil være i modstrid med reglerne i denne lov eller regler fastsat i medfør af loven.

Dette vil indebære, at Forsyningstilsynet, i forlængelse af tilsynet efter det foreslåede stk. 1, skal påbyde ændringer i priser og betingelser, såfremt disse findes at være i strid med reglerne i lov om rørført transport af CO₂ eller regler fastsat i medfør af loven.

Efter den foreslåede § 10, *stk. 3*, behandler Forsyningstilsynet klager over afslag på anmodninger om adgang til rørledningsanlæg, jf. § 9, *stk. 3 og 4*, samt klager over priser og betingelser.

Dette vil medføre, at Forsyningstilsynet endvidere vil fungere som klagemyndighed, såfremt en potentiel bruger af et rørledningsanlæg, har anmodet om adgang til rørledningsanlæg, og modtaget afslag herpå, som reguleret i den foreslåede § 9. Herudover vil bestemmelsen medføre, at potentielle brugere kan klage til Forsyningstilsynet over priser og betingelser. Bestemmelsen forventes at ville fungere som yderligere sikring af, at der kun gives behørigt begrundede afslag samt rimelige priser og betingelser og derved forhindre diskrimination mellem potentielle brugere samt misbrug af en monopollignende position.

Efter den foreslåede § 10, *stk. 4*, fastsætter klima-, energi- og forsyningsministeren nærmere regler om tredjepartsadgang og Forsyningstilsynets beføjelser.

Dette vil indebære, at ministeren skal fastsætte nærmere regler om tredjepartsadgang til rørledningsanlæg og Forsyningstilsynets beføjelser efter loven. Dette vurderes hensigtsmæssigt, eftersom markedet for rørført transport af CO₂ er et helt nyt marked i Danmark. Der er ikke ansøgt om eller etableret nogle former for rørført transport af CO₂ ved fremsættelsen af nærværende lovforslag. I tillæg hertil forventes det, at markedet vil gennemgå en løbende udvikling, der vil nødvendiggøre yderligere og mere detaljeorienteret regulering. Der tilregnes udstedelse af en bekendtgørelse med nærmere bestemmelser herom.

Bekendtgørelsen forventes at ville indeholde regler om overordnede principper for tredjepartsadgangen, anmodning og forhandling om tredjepartsadgang, herunder metoder og principper for fastlæggelse af priser og betingelser, tvistløsning, sagsoplysning mv.

Bestemmelsen vil finde anvendelse med opmærksomhed på Forsyningstilsynets uafhængighed efter § 2 i lov om Forsyningstilsynet.

Til § 11

Nuværende regulering udspecificerer ikke nærmere rammer for et overvågningsprogram ved drift af rørledningsanlæg til transport af CO₂. Det er dog et vilkår, der kan stilles – og vil blive stillet – ved behandling af ansøgning efter gældende regler i undergrundsloven. Den foreslåede § 11 søger derfor

at præcisere reguleringen for så vidt angår overvågning af rørført transport af CO₂.

Efter den foreslåede § 11, *stk. 1, 1. pkt.*, skal ansøgning om tilladelse ledsages af et program for overvågning af rørledningsanlæg.

Bestemmelsen vil indebære, at ansøger til rørledningsanlæg skal have udarbejdet et overvågningsprogram for driften af et ansøgt rørledningsanlæg.

Efter det foreslåede stk. 1, *2. pkt.*, skal overvågningsprogrammet beskrive rettighedshaverens tiltag for at sikre en hensigtsmæssig drift af rørledningsanlægget.

Dette vil medføre, at overvågningsprogrammet vil skulle indeholde rettighedshaverens overvågningstiltag for at sikre en sådan hensigtsmæssig drift. Overvågningsprogrammet skal således bl.a. sikre, at eventuelle udsivninger eller væsentlige uregelmæssigheder opdages øjeblikkeligt. Bestemmelsen er således i tæt samspil med den foreslåede § 12, hvorefter rettighedshaverens forpligtelser i forbindelse med udsivning eller væsentlige uregelmæssigheder nærmere reguleres, jf. nærmere herom nedenfor.

Efter det foreslåede stk. 1, *3. pkt.*, skal overvågningsprogrammet godkendes af klima-, energi- og forsyningsministeren som forudsætning for meddelelse af tilladelse.

Bestemmelsen vil indebære, at overvågningsprogrammet skal være af en sådan karakter, at det kan findes acceptabelt for klima-, energi- og forsyningsministerens godkendelse heraf, og at tilladelse ikke vil blive meddelt, såfremt dette ikke er tilfældet.

Ifølge det foreslåede *stk. 2, 1. pkt.*, skal en rettighedshaver sikre overholdelsen af overvågningsprogrammet og sikre, at det kontrolleres på en passende måde.

Dette vil medføre, at rettighedshaveren forpligtes til at overholde det godkendte overvågningsprogram samt kontrollere dette på en passende måde.

Det følger endvidere af det foreslåede stk. 2, *2. pkt.*, at en rettighedshaver skal afrapportere overholdelsen og kontrollen af overvågningsprogrammet til klima-, energi- og forsyningsministeren.

Bestemmelsen vil medføre, at rettighedshaveren endvidere forpligtes til at afrapportere dennes overholdelse og kontroltiltag til klima-, energi- og forsyningsministeren. Rettighedshaverens overholdelse samt kontroltiltag vil desuden være underlagt klima-, energi- og forsyningsministerens tilsyn efter de foreslåede §§ 13-14, jf. nærmere herom nedenfor.

Efter den foreslåede § 11, *stk. 3*, skal væsentlige ændringer og tilføjelser til overvågningsprogrammet godkendes af klima-, energi- og forsyningsministeren.

Dette vil medføre, at der ikke vil kunne foretages væsentlige

ændringer eller tilføjelser til det godkendte overvågningsprogram uden ministerens inddragelse og godkendelse. Rettighedshaveren vil derfor forventes at meddele planlagte ændringer og tilføjelser til ministeren med grundig begrundelse for, hvorfor overvågningsprogrammet søges ændret.

Efter den foreslåede § 11, *stk. 4*, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte regler om rettighedshaverens rapporteringspligt vedrørende overvågningsprogrammet.

Bestemmelsen vil medføre, at klima-, energi- og forsyningsministeren vil kunne fastsætte regler om frekvens for rapportering og indhold af rettighedshaverens rapportering om overvågningsprogrammets overholdelse og effektivitet. Ministeren vil i forlængelse heraf også kunne fastsætte regler om periodevise revurderinger af overvågningsprogrammet.

Formålet med sådanne regler vil være at sikre, at der vil ske en hensigtsmæssig, løbende dialog om rørledningsanlæggets sikkerhedsmæssige drift mellem rettighedshaver og staten.

Til § 12

Nuværende regulering udspecificerer ikke nærmere rammer for håndtering af udsivningstilfælde eller væsentlige uregelmæssigheder ved drift af rørledningsanlæg til transport af CO₂. Det er dog vilkår, der kan stilles – og vil blive stillet – ved behandling af ansøgning efter gældende regler i undergrundsloven. Den foreslåede § 12 søger derfor at præcisere reguleringen for så vidt angår håndtering af væsentlige uregelmæssigheder eller udsivning fra rørledningsanlæg.

Den foreslåede § 12, *stk. 1*, fastlægger, at i tilfælde af udsivning eller væsentlige uregelmæssigheder skal rettighedshaveren straks underrette klima-, energi- og forsyningsministeren.

Bestemmelsen vil således indebære en underretningspligt for rettighedshaveren over for klima-, energi- og forsyningsministeren, såfremt der forekommer udsivning eller væsentlige uregelmæssigheder, som indebærer risiko for udsivning fra rørledningsanlægget. Såfremt rettighedshaveren har indgået aftale med en operatør om dennes varetagelse af rørledningsanlæggets drift, er operatøren rettelig underretningspligtig. Udsivning og væsentlige uregelmæssigheder er defineret i lovforslagets § 2, nr. 6 og 7. Underretningen vil skulle ske straks.

Udsivning fra et rørledningsanlæg med henblik på transport til geologisk lagring vil desuden være omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/87/EF om handel med kvoter for drivhusgasemissioner (kvotedirektivet). Direktivet fastsætter, at der skal returneres emissionskvoter svarende til udsivningsmængden. Rettighedshaveren skal således meddele tilfælde af udsivning fra og væsentlige uregelmæssigheder, som indebærer risiko for udsivning fra rørledningsanlægget både i henhold til det foreslåede stk. 1 og i henhold til den lovgivning, der implementerer kvotedirektivet.

Efter den foreslåede § 12, *stk. 2*, skal rettighedshaveren træffe de nødvendige udbedrende foranstaltninger for rørledningsanlægget, herunder foranstaltninger vedrørende beskyttelse af menneskers sundhed.

Bestemmelsen vil medføre en lovfastsat forpligtelse for rettighedshaver til at træffe udbedrende foranstaltninger, der findes nødvendige for at udbedre væsentlige uregelmæssigheder eller lukke lækager med henblik på at forhindre eller standse frigivelse af CO₂. Se hertil definitionen af udbedrende foranstaltninger i den foreslåede § 2, nr. 5.

Efter den foreslåede § 12, *stk. 3*, kan klima-, energi- og forsyningsministeren til enhver tid påbyde rettighedshaveren at træffe de nødvendige udbedrende foranstaltninger og foranstaltninger vedrørende beskyttelse af menneskers sundhed.

Bestemmelsen vil medføre, at ministeren til enhver tid vil kunne påbyde rettighedshaveren at træffe de nødvendige udbedrende foranstaltninger og foranstaltninger vedrørende beskyttelse af menneskers sundhed. Ministeren vil kun kunne fremsende et sådant påbud, hvis det findes nødvendigt. Et sådant påbud vil tillige kunne indeholde varsling om, at hvis de påbudte foranstaltninger ikke træffes uden ugrundet ophold, kan klima-, energi- og forsyningsministeren træffe disse på rettighedshaverens regning, jf. det foreslåede stk. 4 straks nedenfor.

Det følger af den foreslåede § 12, *stk. 4*, at såfremt rettighedshaveren ikke træffer de nødvendige udbedrende foranstaltninger uden ugrundet ophold, kan klima-, energi- og forsyningsministeren selv træffe de nødvendige udbedrende foranstaltninger og pålægge rettighedshaveren at betale omkostningerne forbundet hermed.

Bestemmelsen vil indebære, at ministeren kan træffe de nødvendige udbedrende foranstaltninger for rettighedshavers regning, hvis rettighedshaveren mod forventning ikke træffer disse uden ugrundet ophold. Det forudsættes dog, at rettighedshaveren opfylder forpligtelsen til at træffe de nødvendige udbedrende foranstaltninger, jf. det foreslåede stk. 2. Forud for klima-, energi- og forsyningsministerens iværksættelse af nødvendige udbedrende foranstaltninger, skal påbud herom fremsættes i medfør af det foreslåede stk. 3.

Det følger af den foreslåede § 12, *stk. 5, 1. pkt.*, at såfremt en hændelse omfattet af stk. 1 forekommer, skal rettighedshaveren påbegynde en undersøgelse af, hvilke omstændigheder der forårsagede hændelsen.

Bestemmelsen vil således indebære en forpligtelse af rettighedshaveren til at undersøge, hvilke omstændigheder der forårsagede udsivningen eller de væsentlige uregelmæssigheder.

Efter det foreslåede stk. 5, *2. pkt.*, skal rettighedshaveren, på grundlag af undersøgelsen, udarbejde en rapport herom og indsende denne til klima-, energi- og forsyningsministeren.

Bestemmelsen vil indebære, at rettighedshaveren, som na-

turlig forlængelse af selve undersøgelsen af hændelsen, skal udarbejde en rapport og derved dokumentere, hvilke omstændigheder der forårsagede udsivningen eller de væsentlige uregelmæssigheder. Rapporten vil hertil skulle indsendes til klima-, energi- og forsyningsministeren. Således vil der skabes vidensopbygning hos rettighedshaver og myndigheder. Rapporten vil skulle indeholde en beskrivelse af hændelsen, en beskrivelse af iværksatte udbedrende foranstaltninger og en tidslinje over, hvor hurtigt disse blev iværksat efter hændelsen samt en vurdering af foranstaltningernes effektivitet. Hvis rettighedshaveren ikke kan finde en årsag til hændelsen, skal dette fremgå af rapporten.

Det følger af det foreslåede stk. 5, 3. pkt., at på baggrund af denne rapport kan klima-, energi- og forsyningsministeren om nødvendigt opdatere tilladelsen, herunder det tilknyttede overvågningsprogram.

Dette vil medføre, at klima-, energi- og forsyningsministeren, efter gennemgang af undersøgelsesforløbet og den resulterende rapport, kan opdatere tilladelsen, herunder ved påbudte ændringer til overvågningsprogrammet. En sådan mulighed vil derved kunne medvirke til at sikre, at tilsvarende udsivning eller væsentlige uregelmæssigheder ikke vil forekomme i fremtiden.

Til § 13

Den gældende tilsynsregulering af rørledninger til transport af CO₂ findes i undergrundslovens § 25. Denne retstilstand foreslås i store træk overført i lov om rørført transport af CO₂. Overførelsen sker dog med den naturlige udvidelse, der følger af lovens udvidede anvendelsesområde, jf. lovforslagets § 1, stk. 1, således at også rørledningsanlæg til transport med henblik på andre formål end lagring omfattes.

Det følger således af undergrundslovens § 25, stk. 1, 1. pkt., at klima-, energi- og forsyningsministeren fører tilsyn med, at loven og regler og vilkår udfærdiget i medfør af loven overholdes.

Efter den foreslåede § 13, stk. 1, fører klima-, energi- og forsyningsministeren tilsyn med, at denne lov og regler udstedt i medfør af loven, samt vilkår udfærdiget i tilladelser, overholdes.

Bestemmelsen vil dermed medføre en direkte overførelse af klima-, energi- og forsyningsministerens tilsynsbeføjelse vedrørende CO₂-rørledninger. Tilsynet vil bl.a. indebære inspektionsbesøg i anlæg på jordoverfladen, der funktionelt er forbundet med rørledningsanlægget, vurdering af rettighedshaverens overholdelse af overvågningsprogrammet, vurdering af forhold relevante for rettighedshaverens iværksættelse af udbedrende foranstaltninger og kontrol af alle relevante optegnelser, som rettighedshaveren måtte have ført.

Det bør i denne forlængelse bemærkes, at der bør sondres mellem hhv. Forsyningstilsynets og klima-, energi- og forsyningsministerens tilsynsbeføjelser. Efter den foreslåede § 10

vil Forsyningstilsynet føre tilsyn med, at tredjepartsadgang efter loven gives på objektive, gennemsigtige og ikke-diskriminerende vilkår. Klima-, energi- og forsyningsministeren vil efter den foreslåede § 13 føre tilsyn med, at den resterende regulering af CO₂-rørledningsanlæg overholdes.

Det følger af undergrundslovens § 25, stk. 1, 2. pkt., at klima-, energi- og forsyningsministeren kan meddele påbud om overholdelse af loven og forskrifter udstedt i medfør heraf.

Efter den foreslåede § 13, stk. 2, kan klima-, energi- og forsyningsministeren meddele påbud om overholdelse af loven og forskrifter udstedt i medfør heraf, såfremt ministeren finder grundlag herfor.

Dette vil dermed tillige medføre en direkte overførelse af klima-, energi- og forsyningsministerens beføjelse til at meddele påbud om overholdelse af regler om CO₂-rørledninger.

Det følger af undergrundslovens § 25, stk. 1, 3. pkt., at klima-, energi- og forsyningsministeren overvåger virksomhed omfattet af loven med henblik på at identificere potentialer for tredjepartsadgang.

Dette pkt. overføres ikke i nærværende bestemmelse, da reguleringen for så vidt angår tredjepartsadgang overgår til Forsyningstilsynet, jf. Aftale om styrkede rammevilkår for CCS i Danmark.

Efter undergrundslovens § 25, stk. 2, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte nærmere bestemmelser om udøvelsen af tilsynet.

Det følger af den foreslåede § 13, stk. 3, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om udøvelsen af tilsynet.

Bestemmelsen vil således medføre en direkte overførelse af ministerens bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om tilsynets udøvelse. Dette vil f.eks. kunne omhandle udstedelse af regler om rutinemæssige og ikke-rutinemæssige inspektionsbesøg.

Det følger af undergrundslovens § 25, stk. 3, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan pålægge rettighedshaveren at betale udgifterne ved myndighedernes sagsbehandling i medfør af loven og kan fastsætte nærmere regler herom.

Dette stk. overføres ikke i nærværende bestemmelse. Retstilstanden og ministerens bemyndigelse fastsat i undergrundslovens § 25, stk. 3, overføres dog i den foreslåede § 15, stk. 2, jf. nærmere herom nedenfor.

Til § 14

Klima-, energi- og forsyningsministerens mulighed for at indhente oplysninger, der findes nødvendige i forbindelse med dennes behandling af sager og udøvelse af tilsyn relate-

ret til CO₂-rørledninger, er i dag fastsat i undergrundslovens § 26. Denne retstilstand foreslås i store træk overført med nærværende bestemmelse. Overførelsen sker dog med den naturlige udvidelse, der følger af lovens udvidede anvendelsesområde, jf. lovforslagets § 1, stk. 1, således at også rørledningsanlæg til transport med henblik på andre formål end lagring omfattes.

Efter undergrundslovens § 26, stk. 1, 1. pkt., kan klima-, energi- og forsyningsministeren i forbindelse med behandling af sager, udøvelse af tilsyn eller overvågning af virksomhed omfattet af loven indhente oplysninger, som er nødvendige for varetagelsen af disse opgaver, hos rettighedshavere. Ministeren kan endvidere pålægge en rettighedshaver at indsende prøver, rådata, bearbejdningsresultater, fortolkninger og vurderinger og tekniske og økonomiske oplysninger i forbindelse hermed og fastsætte frister for indsendelse af sådanne oplysninger, jf. bestemmelsens 2. pkt. Såfremt rettighedshaveren har indgået aftale med en operatør om dennes varetagelse af rørledningsanlæggets drift, kan ministeren hertil i nødvendigt omfang indhente oplysninger hos operatøren.

Efter den foreslåede § 14, *stk. 1*, kan klima-, energi- og forsyningsministeren i forbindelse med behandling af sager og udøvelse af tilsyn omfattet af denne lov indhente oplysninger, som er nødvendige for varetagelsen af disse opgaver, hos rettighedshavere.

Bestemmelsen vil således indebære, at ministeren i forbindelse med behandling af sager og udøvelse af tilsyn omfattet af loven kan kræve oplysninger udleveret, der findes nødvendige for ministerens sagsbehandling og tilsynsopgaver. Ministeren kan herigennem kræve udlevering af alle relevante oplysninger til brug for behandling af sager, herunder godkendelser og tilladelser omfattet af loven samt eventuelle vilkår til brug for ministerens tilsynsopgaver. Såfremt rettighedshaveren har indgået aftale med en operatør om dennes varetagelse af rørledningsanlæggets drift, kan ministeren hertil i nødvendigt omfang indhente oplysninger hos operatøren. Bestemmelsen vil desuden finde anvendelse med opmærksomhed på retten til ikke inkriminere sig selv, der følger af § 10 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter.

Relevante oplysninger vil tillige kunne omfatte oplysninger om miljø- og naturbeskyttelsesforhold, hvilket er udtryk for en overførelse af retstilstanden i undergrundslovens § 26, stk. 2, 1. pkt., jf. nærmere nedenfor.

Det foreslåede stk. 1 overfører dermed ikke retstilstanden efter undergrundslovens § 26, stk. 1, 2. pkt. Bestemmelsen blev nyaffattet ved lov nr. 1400 af 5. december 2017 således, at »overvågning af virksomhed« og 2. pkt. blev tilføjet til ordlyden. Det følger af bemærkningerne til bestemmelsens nyaffattelse, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 42 som fremsat, side 34, at den foreslåede nyaffattelse indebærer, at bestemmelsen indeholder en hjemmel til at ministeren ikke kun kan kræve oplysninger udleveret, der er

fornødne for tilsyn med eksisterende aktiviteter, men også oplysninger, som er relevante for fremtidige eller potentielle aktiviteter, herunder potentialer for tredjepartsadgang til eksisterende anlæg. Eksempelvis er oplysninger til brug for en eventuel beslutning om at give påbud om tredjepartsadgang eller samordning af indvinding efter undergrundslovens § 16 nu omfattet af bestemmelsen.

Sigtet med nyaffattelsen af undergrundslovens § 26, stk. 1, var dermed en mere proaktiv og formidlende rolle for staten i forbindelse med tredjepartsadgang til kulbrinterørledninger. Det er imidlertid blevet besluttet ved Aftale om styrkede rammevilkår for CCS i Danmark, at rørtransportinfrastruktur for CCS skal ske på markedsbaserede vilkår, hvorfor § 26, stk. 1, for så vidt angår »overvågning af virksomhed« og 2. pkt. ikke overføres.

Det følger af undergrundslovens § 26, stk. 2, 1. pkt., at rettighedshavere skal meddele alle oplysninger om miljø- og naturbeskyttelsesforhold, som er fornødne for klima-, energi- og forsyningsministerens tilsyn med deres virksomhed efter loven. Ministeren kan i forbindelse med tilsynet pålægge en rettighedshaver at meddele oplysninger om eller foretage undersøgelser af nærmere bestemte forhold vedrørende naturbeskyttelse.

Administrationen af klima-, energi- og forsyningsministerens indhentning af oplysninger relateret til CO₂-rørledninger er, som tidligere nævnt, reguleret i undergrundslovens § 26. Det fremgår hertil af bestemmelsens bemærkninger, jf. Folketingstidende 1980-81, tillæg A, spalte 4494, at der i henhold til reglen kan meddeles påbud om, hvilke oplysninger der skal meddeles, hvornår de skal meddeles, og til hvem de skal meddeles. Undladelse af at meddele oplysninger vil herudover kunne medføre tilbagekaldelse af tilladelsen efter undergrundslovens § 30 eller straf i medfør af § 38.

Det følger af den foreslåede § 14, *stk. 2*, at ved manglende udlevering af alle nødvendige oplysninger, kan klima-, energi- og forsyningsministeren pålægge rettighedshaver at indsende manglende oplysninger og fastsætte tidsfrist for sådan indsendelse.

Det foreslåede stk. 2 vil derved medføre en kodificering af gældende retstilstand. Undladelse af at meddele oplysninger efter påbud herom vil således kunne medføre tilbagekaldelse af tilladelsen efter foreslåede § 28, stk. 1, nr. 1, og straf i medfør af den foreslåede § 31. Afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger i forbindelse med tilsynet kan desuden medføre tilbagekaldelse i medfør af foreslåede § 28, stk. 1, nr. 2.

Undergrundslovens § 26, stk. 3, er en implementering af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 94/22/EF om betingelser for tildeling og udnyttelse af tilladelser til prospektering, efterforskning og produktion af kulbrinter. Denne bestemmelse vurderes derfor ikke relevant at overføre i nærværende lovforslag om rørført transport af CO₂.

Det følger af undergrundslovens § 26, stk. 4, at oplysninger, som klima-, energi- og forsyningsministeren modtager i forbindelse med tilsyn og behandling af sager eller ved overvågning af virksomhed omfattet af loven, er undergivet tavshedspligt efter § 152, § 152 a, 1. pkt., og § 152 c i straffeloven.

Det følger af straffelovens § 152, stk. 1, at den, som virker eller har virket i offentlig tjeneste eller hverv, og som uberettiget videregiver eller udnytter fortrolige oplysninger, hvortil en pågældende i den forbindelse har fået kendskab, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder. Det følger videre af bestemmelsens stk. 2, at begås det i stk. 1 nævnte forhold med forsæt til at skaffe sig eller andre uberettiget vinding, eller foreligger der i øvrigt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 2 år. Som særligt skærpende omstændighed anses navnlig tilfælde, hvor videregivelsen eller udnyttelsen er sket under sådanne omstændigheder, at det påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor. Det fremgår endeligt af bestemmelsens stk. 3, at en oplysning er fortrolig, når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som sådan, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser.

Efter straffelovens § 152 a, 1. pkt., gælder det, at bestemmelsen i § 152 finder tilsvarende anvendelse på den, som i øvrigt er eller har været beskæftiget med opgaver, der udføres efter aftale med en offentlig myndighed.

Straffelovens § 152 c fastlægger, at bestemmelserne i §§ 152-152 b også gælder for de pågældende personers medhjælpere.

Det følger af den foreslåede § 14, *stk. 3*, at oplysninger, som klima-, energi- og forsyningsministeren modtager i forbindelse med behandling af sager eller ved tilsyn omfattet af denne lov, er undergivet tavshedspligt efter § 152, § 152 a, 1. pkt., og § 152 c i straffeloven.

Dette vil således indebære en overførelse af den gældende retstilstand, undtagen vedrørende ministerens overvågning af virksomhed, jf. ovenfor under det foreslåede stk. 1. Overførelsen sker dog med den naturlige udvidelse, der følger af lovens udvidede anvendelsesområde, jf. lovforslagets § 1, stk. 1, således at også oplysninger om rørledningsanlæg til transport med henblik på andre formål end lagring omfattes af tavshedspligten.

Efter den foreslåede § 14, *stk. 4*, kan klima-, energi- og forsyningsministeren i forbindelse med tilsynet pålægge en rettighedshaver at foretage undersøgelser af nærmere bestemte forhold vedrørende naturbeskyttelse.

Bestemmelsen vil således indebære en overførelse af retstilstanden efter undergrundslovens § 26, stk. 2, 2. pkt., for så vidt angår beføjelsen til i forbindelse med tilsynet at pålægge en rettighedshaver at foretage undersøgelser af nærmere bestemte forhold vedrørende naturbeskyttelse. Beføjelsen

til at pålægge en rettighedshaver at meddele oplysninger om nærmere bestemte forhold vedrørende naturbeskyttelse vurderes at være indeholdt i det foreslåede stk. 1 og det foreslåede stk. 2. Indholdet af undergrundslovens § 26, stk. 2, 1. pkt., vil tillige være omfattet af det foreslåede stk. 1, hvorefter også oplysninger om miljø- og naturbeskyttelse vil være omfattet af ministerens krav på oplysninger.

Af disse grunde vil det foreslåede stk. 4 kun berøre adgangen til at pålægge rettighedshavere at foretage undersøgelser af nærmere forhold vedrørende naturbeskyttelse.

Det følger af undergrundslovens § 26, stk. 5, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om indhentning og indsendelse af oplysninger.

Denne bemyndigelse foreslås direkte overført med sproglige modifikationer i § 14, *stk. 5*. Det følger således af det foreslåede stk. 5, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om indhentning af nødvendige oplysninger til brug for behandling af sager og udøvelse af tilsyn omfattet af loven.

Bestemmelsen vil kunne anvendes til at fastsætte generelle og ensartede oplysningsforpligtelser for rettighedshavere af tilladelser efter loven.

Bestemmelsen vil ikke begrænse ministerens beføjelse til at indhente oplysninger efter den foreslåede § 14, uanset om der tillige vil være fastsat regler om den pågældende kategori af oplysninger efter det foreslåede stk. 5. Hvor bestemmelsen anvendes til at kunne fastsætte generelle minimumskrav, forventes det, at yderligere eller strengere oplysningskrav, fastsat individuelt i de enkelte tilladelser, ikke erstattes af de generelle minimumskrav.

Til § 15

Omkostninger forbundet med Forsyningstilsynets drift og opgavevaretagelse efter sektorlovgivningen betales af de selskaber, som Forsyningstilsynet fører tilsyn med, jf. bl.a. § 44 i lov om gasforsyning, § 78 i lov om elforsyning og § 23 c i lov om varmforsyning.

En tilsvarende finansieringsordning foreslås indført med lovforslagets § 15, *stk. 1*, hvorefter omkostninger forbundet med Forsyningstilsynets drift og opgavevaretagelse efter denne lov eller regler udstedt i medfør af loven, betales af de selskaber, som Forsyningstilsynet fører tilsyn med efter denne lov eller regler udstedt i medfør af loven.

Dette vil medføre, at Forsyningstilsynets finansiering af opgavevaretagelse efter nærværende lovforslag eller regler udstedt i medfør heraf, vil være i overensstemmelse med den nuværende finansieringsordning for Forsyningstilsynets øvrige opgavevaretagelse efter anden lovgivning. På denne måde sikres det, at omkostningerne betales af de selskaber, som Forsyningstilsynet fører tilsyn med efter denne lov eller regler udstedt i medfør af loven.

Det pågældende gebyr skal således dække de nødvendige omkostninger, som er forbundet med Forsyningstilsynets drift og opgavevaretagelse omfattet af denne lov. Gebyrerne vil løbende blive justeret for at sikre balance mellem gebyrindtægter og udgifter til tilsyn m.v.

Det følger af undergrundslovens § 25, stk. 3, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan pålægge rettighedshaveren at betale udgifterne ved myndighedernes sagsbehandling i medfør af loven og kan fastsætte nærmere regler herom. Dette omfatter både direkte udgifter som f.eks. rejseudgifter og konsulentbistand, men også betaling for sagsbehandling og tilsyn. Nærmere regler herom er fastsat i bekendtgørelse nr. 1105 af 21. august 2023 om refusion af udgifter ved myndighedernes sagsbehandling i forbindelse med undergrundsaktiviteter m.v.

En tilsvarende bemyndigelsesbestemmelse foreslås indført med lovforslagets § 15, *stk. 2*, hvorefter klima-, energi- og forsyningsministeren kan pålægge rettighedshaveren at betale udgifterne ved myndighedernes sagsbehandling, herunder tilsyn, i medfør af loven og kan fastsætte nærmere regler herom, jf. dog *stk. 3*.

Bestemmelsen vil dermed indebære en tilsvarende refusionsadgang. Der er hermed ikke påtænkt en indholdsmæssig ændring af selve adgangen til refusion for så vidt angår rørledningsanlæg. Det er dog påtænkt, at kredsen af refusionspligtige subjekter udvides i overensstemmelse med lovens foreslåede udvidede anvendelsesområde, således at også udgifter ved myndighedernes sagsbehandling, herunder tilsyn, af rørledningsanlæg til transport med henblik på andet end lagring omfattes af refusionsadgangen. Det tilsigtes i forlængelse heraf at foretage en ændring af refusionsbekendtgørelsen, således at nærværende lov tillige omfattes af refusionsbekendtgørelsens anvendelsesområde.

På denne måde sikres det, at omkostningerne betales af de selskaber, som foranlediger myndighedernes sagsbehandling, herunder tilsyn, i medfør af loven. De pågældende gebyrer skal således dække de nødvendige omkostninger, som er forbundet med myndighedernes sagsbehandling, herunder tilsyn, i medfør af loven. Gebyrerne vil løbende blive justeret for at sikre balance mellem gebyrindtægter og udgifter til tilsyn m.v.

Det skal desuden bemærkes, at tilføjelsen af », herunder tilsyn, « udelukkende er udtryk for en kodificering af den gældende refusionsadgang.

Det bemærkes, at bestemmelsens foreslåede *stk. 3*, som beskrevet nedenfor, indebærer, at klima-, energi- og forsyningsministeren ikke vil kunne anvende bemyndigelsen i det foreslåede *stk. 2* til at fastsætte regler om betaling for Forsyningstilsynets sagsbehandling, da det foreslås, at Forsyningstilsynet selv fastsætter regler herom.

Det følger således af det foreslåede *stk. 3, 1. pkt.*, at Forsyningstilsynet fastsætter regler om betaling og opkrævning af beløb til dækning af omkostningerne efter *stk. 1*.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at retstilstanden i den sædvanlige rammesætning af Forsyningstilsynets finansieringsordning kendt fra sektorlovgivning tillige vil være gældende i henhold til nærværende lovforslag. Det findes mest hensigtsmæssigt, at Forsyningstilsynet tillægges beføjelsen til at fastsætte sådanne regler, da de har størst kendskab til karakteren og omfanget af deres opgaver. Det forventes, at Forsyningstilsynet vil fastsætte regler, hvorefter betalingen af beløbet efter *stk. 1* til Forsyningstilsynet skal afspejle den konkrete kreds af ydelsesmodtagere og baseres på gebyrer for generelle grundbeløb, hvor opgaverne omfatter modydelse i bredere forstand. Det indebærer bl.a., at der vil kunne blive fastsat regler om fordelingen af omkostninger mellem de relevante virksomheder, betalingskadencer og opkrævning til tilsynet. Forsyningstilsynets driftsomkostninger og andre opgaver, som ikke direkte kan henføres til en bestemt virksomhedskategori, herunder bl.a. aktindsigtsager m.m., vil blive fordelt forholdsmæssigt mellem virksomhederne.

Efter det foreslåede *stk. 3, 2. pkt.*, kan afgørelser truffet i henhold til regler fastsat i medfør af *1. pkt.* ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at Forsyningstilsynets afgørelser truffet i henhold til regler om betaling og opkrævning af beløb til dækning af omkostningerne forbundet med Forsyningstilsynets drift og opgavevaretagelse, vil være endelige i administrativ henseende.

Afskæringen af rekurs vurderes ikke at være retssikkerhedsmæssigt betænkelig, da afgørelser om opkrævning af beløb ikke vurderes egnede til at blive gjort til genstand for prøvelse ved Energiklagenævnet, som er klageinstansen for bl.a. Forsyningstilsynets afgørelser efter denne lov og regler udstedt i medfør heraf, jf. lovforslagets § 29, *stk. 1*. Afgørelser om opkrævning vil typisk have karakter af fakturaer, som er udstedt på baggrund af reglerne herom fastsat efter den foreslåede § 15, *stk. 3, 1. pkt.* Spørgsmålet om afgørelsens lovlighed og rigtighed vil derfor typisk være et spørgsmål om, hvorvidt beregningen, der ligger til grund for opgørelsen af det opkrævede beløb, er korrekt. Sådanne spørgsmål ligger ikke oplagt inden for Energiklagenævnets særlige kompetenceområde, hvorfor rekursordningens effektivitet i denne forbindelse vil være begrænset. Forsyningstilsynets afgørelser om opkrævning vil kunne prøves ved domstolene ligesom alle andre myndighedsafgørelser, jf. grundlovens § 63.

Til § 16

Efter den foreslåede § 16 kan klima-, energi- og forsyningsministeren bemyndige en under ministeriet oprettet statslig myndighed eller, efter forhandling med vedkommende minister, andre statslige myndigheder til at udøve beføjelser, der i denne lov er tillagt klima-, energi- og forsyningsministeren.

Bestemmelsen vil indebære, at klima-, energi- og forsy-

ningsministeren kan bemyndige en under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet oprettet statslig myndighed, f.eks. Energistyrelsen, til at udøve beføjelser, der i loven er tillagt ministeren. Bestemmelsen vil desuden kunne anvendes til, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan indgå i forhandlinger med andre ministre om at bemyndige statslige myndigheder oprettet under vedkommende ministerie til at udøve beføjelser tillagt til klima-, energi- og forsyningsministeren i denne lov.

Lovgivningen vil således være fremtidssikret i det tilfælde, at det i fremtiden vurderes, at en anden statslig myndighed vil være bedre passende til at udøve visse af ministerens beføjelser, end den oprindeligt udpegede myndighed. Herudover vil klima-, energi- og forsyningsministeren have mulighed for at forhandle om inddragelse af andre ministeriers kompetencer, som disse måtte findes relevante for den hensigtsmæssige forvaltning af reguleringen for rørledningsanlæg til transport af CO₂.

Det skal dog bemærkes, at et sådant pålæg ikke kan meddeles Forsyningstilsynet i forhold til de opgaver, som tilsynet skal varetage efter loven, herunder også henset til Forsyningstilsynets uafhængighed, jf. § 2 i lov om Forsyningstilsynet.

Grænserne for Energistyrelsens beføjelser i henhold til loven vil fremgå af bekendtgørelsen om Energistyrelsens opgaver og beføjelser.

Til § 17

Der findes ikke i den nuværende regulering om CO₂-rørledningsanlæg regler om obligatorisk digital kommunikation.

Efter den foreslåede § 17, *stk. 1, 1. pkt.*, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte regler om, at kommunikation skal ske digitalt.

Bestemmelsen vil medføre, at der ved bekendtgørelse kan fastsættes regler om, at borgere og virksomheder har pligt til at kommunikere digitalt med den relevante myndighed efter loven, og at svaret fra myndigheden sendes digitalt. De relevante myndigheder efter loven vil være Energistyrelsen og Forsyningstilsynet.

Efter den foreslåede § 17, *stk. 1, 2. pkt.*, kan ministeren herunder udstede regler om anvendelse af et bestemt digitalt system.

Bestemmelsen vil indebære, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan anvende bestemmelsen til at fastsætte regler om f.eks. pligtmæssig brug af et digitalt system ved ansøgninger i medfør af loven, og at svar fra myndigheden sendes digitalt. Med digitalt system menes, at der kan laves regler om brug af bestemte digitale systemer, herunder selvbetjeningsløsninger, særlige digitale formater, digital signatur eller lignende.

Efter den foreslåede § 17, *stk. 1, 3. pkt.*, skal der ved fast-

sættelse af regler efter 1. pkt. fastsættes regler om fritagelse for obligatorisk anvendelse for visse personer og virksomheder.

Bestemmelsen vil forpligte klima-, energi- og forsyningsministeren til at fastsætte regler om fritagelse for obligatorisk anvendelse, hvis der fastsættes regler om obligatorisk anvendelse af digital kommunikation.

Fritagelse kan ske, hvis der foreligger særlige forhold. Særlige forhold kan f.eks. foreligge, hvor der er tale om borgere med særlige handikap, såvel kognitiv som fysisk funktionsnedsættelse samt demens. Ligeledes kan borgere, der mangler digitale kompetencer, visse socialt udsatte borgere, borgere med psykiske lidelser, hjemløse, borgere med sprogsvækkigheder m.v., hvor hjælp og vejledning fra myndigheden eller nævnet ikke konkret vurderes at være en egnet løsning, fritages. Der kan således foreligge særlige forhold for nogle borgere fra de nævnte grupper, der gør, at borgeren ikke kan anvende digital kommunikation. Tilsvarende vil der også være nogle borgere fra de nævnte grupper, der kan anvende digital kommunikation, og som derfor er forpligtet til at anvende denne.

Udover særlige forhold hos borgeren, kan også helt ekstraordinære situationer, såsom IT-problemer (nedbrud, midlertidig kapacitetsnedgang m.v.) eller anden lignende force majeure begivenhed, kunne føre til fritagelse. Opstår problemerne tæt på en frist for indgivelse af meddelelse, og kan problemerne føre til, at fristen med rimelighed ikke kan overholdes, anses meddelelsen for at være kommet frem inden for fristen, hvis den gøres tilgængelig for myndigheden inden for en rimelig tid, efter forhindringen er ophørt.

Herudover følger det af det EU-retlige effektivitetsprincip, at medlemsstaterne i deres nationale lovgivning ikke må fastsætte regler, der i praksis gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der følger af EU-retten. I de tilfælde, hvor der f.eks. stilles krav om anvendelse af en dansk digital signatur, og det konkret vurderes at være i strid med EU-retten, vil udenlandske virksomheder og borgere blive undtaget fra at kommunikere digitalt med de danske myndigheder.

Efter den foreslåede § 17, *stk. 2, 1. pkt.*, kan erhvervsministeren fastsætte regler om, at kommunikation med Energiklagenævnet skal ske digitalt.

Bestemmelsen vil medføre, at der ved bekendtgørelse kan fastsættes regler om, at borgere og virksomheder har pligt til at kommunikere digitalt med Energiklagenævnet, og at svaret fra Energiklagenævnet sendes digitalt.

Bemyndigelsen til fastsættelse af regler vedrørende Energiklagenævnet tillægges erhvervsministeren, da ressortansvaret for Energiklagenævnet er tillagt erhvervsministeren, jf. kongelig resolution af 8. juni 2016.

Efter den foreslåede § 17, *stk. 2, 2. pkt.*, kan ministeren

herunder udstede regler om anvendelse af et bestemt digitalt system.

Bestemmelsen vil indebære, at erhvervsministeren kan anvende bestemmelsen til at fastsætte regler om f.eks. pligt-mæssig brug af et digitalt system, herunder f.eks. Klageportalen, ved indgivelse af klage i medfør af loven, og at svar fra Energiklagenævnet sendes digitalt. Med digitalt system menes, at der kan laves regler om brug af bestemte digitale systemer, herunder selvbetjeningsløsninger, særlige digitale formater, digital signatur eller lignende.

For nærmere om klagemulighed i medfør af loven, henvises der til den foreslåede § 29 med tilhørende bemærkninger.

Efter den foreslåede § 17, stk. 2, 3. pkt., skal der ved fastsættelse af regler efter 1. pkt. fastsættes regler om fritagelse for obligatorisk anvendelse for visse personer og virksomheder.

Bestemmelsen vil forpligte klima-, energi- og forsyningsministeren til at fastsætte regler om fritagelse for obligatorisk anvendelse, hvis der fastsættes regler om obligatorisk anvendelse af digital kommunikation.

For nærmere om fritagelse for obligatorisk anvendelse, henvises der til bemærkningerne til den foreslåede § 17, stk. 1, 3. pkt.

Efter den foreslåede § 17, stk. 3, anses en digital meddelelse for at være kommet frem, når den er tilgængelig for adressaten for meddelelsen.

Bestemmelsen vil medføre, at det vil være uden betydning, om eller hvornår adressaten gør sig bekendt med indholdet af meddelelsen. Dermed vil kommunikation i den digitale løsning blive offentligt reguleret og vil ske med samme retsvirkninger, som ved fremsendelse af postomdelte breve, der anses for at være kommet frem, når de er lagt i adressatens fysiske postkasse.

En meddelelse vil normalt være tilgængelig for adressaten på det tidspunkt, hvor adressaten kan behandle eller læse meddelelsen. Dette tidspunkt vil normalt blive registreret automatisk i modtagelsessystemet eller i et datasystem.

Til § 18

Efter den foreslåede § 18, stk. 1, er konvertering af rørledninger, der tidligere har været anvendt til transport af olie eller gas til rørledningsanlæg til transport af CO₂ omfattet af de i denne lov fastsatte bestemmelser.

Konvertering af rørledninger, der tidligere har været anvendt til transport af olie eller gas, omfattes således af de samme krav om tilladelse, tredjepartsadgang, overvågning, tilsyn og øvrige bestemmelser i lovforslaget, som gælder for rørledninger, der etableres med henblik på transport af CO₂.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med den foreslåede bestemmelse i stk. 2, hvorefter klima-, ener-

gi- og forsyningsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om konvertering af rørledninger, der tidligere har været anvendt til transport af olie eller gas, herunder regler som fraviger lovens bestemmelser. Konvertering af rørledninger, der tidligere har været anvendt til transport af olie eller gas, vil således blive reguleret på samme måde som øvrige rørledninger omfattet af loven, medmindre der i medfør af den foreslåede bestemmelse i stk. 2 er fastsat regler, som enten supplerer eller fraviger lovens bestemmelser.

Det foreslåede stk. 1 fritager ikke rettighedshaveren fra at indhente relevante godkendelser og tilladelser fastsat i anden lovgivning, herunder nødvendige godkendelser i medfør af miljølovgivningen.

Med den foreslåede stk. 2 bemyndiges klima-, energi- og forsyningsministeren til at fastsætte regler om konvertering af rørledninger, der tidligere har været anvendt til transport af olie eller gas, til rørledningsanlæg til transport af CO₂, herunder regler som fraviger lovens bestemmelser.

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler som enten supplerer eller fraviger lovens bestemmelser, som i medfør af det foreslåede stk. 1 også vil gælde for konvertering af rørledninger, der tidligere har været anvendt til transport af olie eller gas.

Det er således forventningen, at der på grund af konverteringens særlige karakter, kan være behov for at fastsætte både supplerende regler og regler, som fraviger lovens bestemmelser om tilladelse, tredjepartsadgang, overvågning, tilsyn m.v. for denne type rørledninger. Formålet med bestemmelsen er at sikre, at der kan tages højde for de særlige forhold der kan gøre sig gældende, når rørledninger, der tidligere har været anvendt til transport af olie eller gas, konverteres til transport af CO₂. Det vurderes derfor, at det er nødvendigt at bemyndige klima-, energi- og forsyningsministeren til at kunne fastsætte både supplerende regler, men også regler som fraviger lovens øvrige bestemmelser.

Som eksempler kan nævnes supplerende regler vedrørende konverteringsperioden, herunder de arbejder, der foregår i konverteringsperioden, særlige overvågningsforanstaltninger forbundet med den tidligere anvendelse og konverteringen, særlige forhold vedrørende afviklingsforpligtelsen, eller andre lignende forhold, som udelukkende gør sig gældende i de tilfælde, hvor der er tale om konvertering af rørledninger, der tidligere har været anvendt til transport af olie eller gas, til rørledningsanlæg til transport af CO₂.

Til § 19

Det følger af den gældende § 28 a i undergrundsloven, at klima-, energi- og forsyningsministeren, med henblik på gennemførelse af Den Europæiske Unions direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet, fastsætter regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår tilladelser eller godkendelser kan meddeles efter § 10, stk. 2 og 3, § 17, stk. 1, § 23

d, stk. 2 og 4, § 23 k, stk. 1, § 23 u, stk. 1, og § 28, stk. 1 og 3.

Denne bemyndigelse er i dag udmøntet i offshorehabitatbekendtgørelsen.

Med den foreslåede § 19 overføres denne bemyndigelse for så vidt angår rørledningsanlæg. Overførelsen sker dog med den naturlige udvidelse, der følger af lovens udvidede anvendelsesområde, jf. lovforslagets § 1, stk. 1, således at også rørledningsanlæg til transport med henblik på andre formål end lagring omfattes.

Efter den foreslåede bestemmelse fastsætter klima-, energi- og forsyningsministeren med henblik på gennemførelse af Den Europæiske Unions direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår tilladelser eller godkendelser efter loven kan meddeles.

Bestemmelsen vil indebære en ændring i undergrundslovens § 28 a, som beskrevet i den foreslåede ændringsbestemmelse § 33, nr. 5, og i offshorehabitatbekendtgørelsen, således at rørledningsanlæg efter denne lov vil være omfattet af bekendtgørelsens anvendelsesområde.

Til § 20

Det følger af undergrundslovens § 28 b, at klima-, energi- og forsyningsministeren i forbindelse med projekter på havområdet træffer passende foranstaltninger, herunder ved fastsættelse af vilkår eller meddelelse af påbud eller forbud, for at undgå forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne i internationale naturbeskyttelsesområder samt forstyrrelser af de arter, som områderne er udpeget for, hvis disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for målsætningerne i Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (herefter habitatdirektivet).

Sådanne projekter på havområdet omfatter tillige CO₂-rørledninger omfattet af undergrundsloven. Denne retstilstand foreslås direkte overført med den foreslåede § 20.

Efter den foreslåede § 20 træffer klima-, energi- og forsyningsministeren i forbindelse med projekter på havområdet passende foranstaltninger, herunder ved fastsættelse af vilkår eller meddelelse af påbud eller forbud, for at undgå forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne i internationale naturbeskyttelsesområder samt forstyrrelser af de arter, som områderne er udpeget for, hvis forstyrrelser har betydelige konsekvenser for målsætninger i Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (habitatdirektivet).

Der er med overførelsen ikke tiltænkt en lempelse eller skærpelse af ministerens handlepligt med hensyn til at træffe passende foranstaltninger over for nuværende og fremtidige aktiviteter, der forringer naturtyperne og levestederne for arterne i internationale naturbeskyttelsesområder samt

forstyrrer de arter, som lokaliteterne er udpeget for, hvis disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for habitatdirektivets målsætninger. Det kan endvidere være nødvendigt at fastsætte vilkår for aktiviteter beliggende uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis aktiviteterne har konsekvenser for arterne og naturtyperne i det internationale naturbeskyttelsesområde. Handlepligten kan f.eks. løftes ved, at ministeren påbyder en rettighedshaver at tage fornødent hensyn til det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, herunder ved at bringe den skadelige påvirkning af lokalitetens integritet til ophør.

Der er en klar forskel mellem tolerancegrænsen for henholdsvis forringelse af naturtyper og forstyrrelser af arter. Til forskel fra forringelse har forstyrrelser ikke nogen direkte indflydelse på et områdes fysiske betingelser. Forstyrrelser vedrører arterne og er ofte tidsbegrænsede (støj, lys etc.). Forstyrrelser af arter skal være betydelige, dvs., at forstyrrelser af en vis grad kan accepteres. En forstyrrelse anses kun for betydelig, hvis den har indflydelse på bevaringsstatus. Det er ikke nødvendigt at bevise, at betydelige forstyrrelser konkret vil indtræde; sandsynligheden herfor er tilstrækkelig som grundlag for udbedrende foranstaltninger. Med hensyn til forringelse er der ikke udtrykkeligt en sådan margin, men der er naturligvis en nedre grænse for, hvad der kan anses for at være en forringelse. Ved forringelse forstås en fysisk forringelse af en naturtype, som kan vurderes direkte på grundlag af en række indikatorer, f.eks. mindskelse af naturtypens areal eller ændring af naturtypens særpræg. Hvad der skal betragtes som forstyrrelser eller forringelse afhænger af lokalitetens bevaringsmålsætninger.

Bestemmelsen vedrører projekter på havområdet, da klima-, energi- og forsyningsministeren er tilladelsesgivende myndighed herfor, jf. miljøvurderingslovens § 17, stk. 4. For projekter på land finder de generelle regler under Miljøministeriet anvendelse.

Til § 21

Det følger af den gældende § 28 e, 1. pkt., i undergrundsloven, at der i tilladelser eller godkendelser efter § 10, stk. 2 og 3, § 17, stk. 1, § 23 d, stk. 2 og 4, § 23 k, stk. 1, § 23 u, stk. 1, og § 28, stk. 1 og 3, kan fastsættes miljømæssige betingelser og vilkår for at undgå, forebygge eller begrænse og om muligt neutralisere væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet. Der kan i den forbindelse fastsættes betingelser og vilkår om eventuelle overvågningsforanstaltninger, jf. bestemmelsens 2. pkt.

Efter den foreslåede § 21, 1. pkt., kan der i tilladelser eller godkendelser efter loven fastsættes miljømæssige betingelser og vilkår for at undgå, forebygge eller begrænse og om muligt neutralisere væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet.

Bestemmelsen vil derved medføre en overførelse af retstilstanden for så vidt angår CO₂-rørledningsanlæg. Overførelsen vil dog ske med den naturlige udvidelse, der følger af

lovens udvidede anvendelsesområde, jf. lovforslagets § 1, stk. 1, således at også rørledningsanlæg til transport med henblik på andre formål end lagring omfattes.

Bestemmelsen vil endvidere indebære en ændring i undergrundslovens § 28 e, som beskrevet i den foreslåede ændringsbestemmelse § 33, nr. 5.

Efter den foreslåede § 21, 2. pkt., kan der i den forbindelse fastsættes betingelser og vilkår om eventuelle overvågningsforanstaltninger.

Den foreslåede § 21 vil dermed i sin helhed udgøre en tydelig hjemmel til at fastsætte vilkår og betingelser efter miljøhensyn og medføre en større gennemsigtighed i forhold til miljømæssige hensyn i bredere forstand. Vilkårene vil bl.a. kunne vedrøre udstyr, program, udførelsesmåde og monitorering.

Til § 22

Undergrundslovens § 36 hjemler ekspropriation af fast ejendom i nødvendigt omfang med henblik på virksomhed omfattet af loven. Dette omfatter rørledningsanlæg til brug ved transport af CO₂ ved CO₂-lagringsvirksomhed. For en nærmere gennemgang af gældende ret henvises til pkt. 3.3.1 i de almindelige bemærkninger.

Efter den foreslåede § 22, stk. 1, kan klima-, energi- og forsyningsministeren i det nødvendige omfang tillade, at der iværksættes ekspropriation af fast ejendom med henblik på virksomhed efter denne lov.

Bestemmelsen vil medføre, at retstilstanden forbliver uændret for så vidt angår CO₂-rørledningsanlæg, der er direkte forbundet med en CO₂-lagringslokalitet, da sådanne rørledninger klart er omfattet af undergrundslovens gældende regulering, herunder undergrundslovens § 36 om ekspropriation.

Eftersom lovforslaget tillige omfatter CO₂-rørledningsanlæg til transport med andet formål end CO₂-lagring, jf. den foreslåede § 1, stk. 1, vil sådanne rørledningsanlæg tillige omfattes af den foreslåede § 22 om ekspropriation. Bestemmelsen vil derfor indebære, at klima-, energi- og forsyningsministeren i det nødvendige omfang kan tillade, at der iværksættes ekspropriation af fast ejendom med henblik på etablering og drift af CO₂-rørledningsanlæg til transport med henblik på andre formål end geologisk lagring, f.eks. mellemlagring eller anvendelse.

Det skal hertil bemærkes, at lokale rørledninger ikke er omfattet af nærværende lovforslag, jf. den foreslåede § 4, stk. 3. Derfor er etablering og drift af sådanne rørledninger ikke omfattet af lovforslagets ekspropriationsadgang. Afhængig af hvilken anden lovgivning, der danner grundlag for godkendelsen af sådanne rørledninger, kan der i denne anden lovgivning være hjemlet ekspropriation.

Den foreslåede § 22, stk. 2, fastsætter, at ekspropriation i

henhold til stk. 1 skal finde sted efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Dette vil indebære, at den hidtidige praksis på området for ekspropriation i forbindelse med anlæg af CO₂-rørledninger følges.

Til § 23

Det følger af undergrundslovens § 35, stk. 1, at en rettighedshaver skal erstatte skader, der forvoldes ved den i henhold til tilladelse udøvede virksomhed, selv om skaden er hændelig. Det følger endvidere af bestemmelsens stk. 2, at erstatningen kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte ved forsæt eller grov uagtsomhed har medvirket til skaden. Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1980-81, tillæg A, spalte 4498, at reglen omfatter alle rettighedshavere i henhold til lovens §§ 3, 5, 23 og 24. Hermed findes rettighedshavere til CO₂-rørledninger ikke at være omfattet af det objektive erstatningsansvar. Udgangspunktet for ansvarsgrundlaget for sådanne rørledninger vil derfor være dansk rets almindelige erstatningsregler. Dette betyder, at der for skader, som forvoldes ved etablering og drift af CO₂-rørledninger efter den gældende § 23 u i undergrundsloven, som betingelse for erstatningsansvar, skal foreligge fejl eller forsømmelser (culpa) hos rettighedshaveren. Det skal dermed ikke afvises, at dette udgangspunkt konkret ville kunne fraviges i de tilfælde, hvor domstolene på ulovbestemt grundlag ville finde anledning til at fastlægge et skærpet ansvarsgrundlag (f.eks. præsumptionsansvar eller objektivi ansvar).

Det anses dog som nærliggende, at en CO₂-transportoperatør er underlagt det samme erstatningsretlige ansvarsgrundlag, som en CO₂-lagringsoperatør. Tilladelse til geologisk lagring af CO₂ meddeles efter undergrundslovens § 23 og er derfor omfattet af det objektive erstatningsansvar efter undergrundslovens § 35. Sammenholdt med betragtningen, at et objektivi ansvar vil have den bedste præventive effekt mod fejl og forsømmelser, vurderes det hensigtsmæssigt, at en rettighedshaver efter denne lov bærer et tilsvarende erstatningsansvar, som fastsat i undergrundslovens § 35.

Et tilsvarende erstatningsansvar foreslås derfor indført med den foreslåede § 23, stk. 1, hvorefter en rettighedshaver skal erstatte skader, der forvoldes ved den i henhold til tilladelse udøvede virksomhed, selvom skaden er hændelig.

Det foreslåede vil omfatte skader, der stammer fra etablering og drift af rørledningsanlæg omfattet af denne lov. Der vil således kun være erstatningsansvar efter bestemmelsen, hvis skaden er forårsaget af etableringen eller driften af rørledningsanlægget. Forvoldes der derfor en skade, der ikke har nogen forbindelse med etableringen eller driften af rørledningsanlægget, vil rettighedshaveren ikke være objektivi ansvarlig efter bestemmelsen. I sådanne tilfælde vil dansk rets almindelige erstatningsregler finde anvendelse. Omfanget af skader, der vil være dækket af det objektivi ansvar

er i overensstemmelse med den gældende retstilstand på det erstatningsretlige område. Der vil herefter ikke kunne gives erstatning for ikke-økonomiske tab, medmindre der foreligger særlig hjemmel dertil. Endvidere kan der kun gives erstatning for de rent økonomiske værdier til de personer, der må anses at høre til den erstatningsretligt værnede personkreds.

Såfremt en rettighedshaver har forvoldt skade ved virksomhed efter loven i samspil med naturkræfter, således at disse optræder som den skadesudløsende begivenhed, vil udgangspunktet efter gældende retstilstand være, at der ifaldes ansvar. Dette forudsætter dog, at der er tale om en forudsigelig eller forudberegnelig naturbegivenhed. En rettighedshaver vil således kunne pådrage sig et objektivi ansvar, hvis den udløsende faktor er en naturbegivenhed, der optræder med regelmæssige mellemrum, eksempelvis frost, storm, betydeligt nedbør m.v. Er der derimod tale om ekstreme naturbegivenheder af en mere usædvanlig, uforudsigelig og uafværgelig karakter, såsom jordskælv, orkaner, tyfoner m.v. (force majeure), ifaldes der ikke ansvar efter bestemmelsen.

Det objektive ansvar vil være knyttet til rettighedshaveren af tilladelsen til etablering og drift af rørledningsanlæg i medfør af lovforslagets § 4, hvilket forventes udelukkende at være juridiske personer. Den person, der er ansat i rettighedshaverens virksomhed, og som udfører den handling (eller undladelse), der medfører erstatningsansvar efter bestemmelsen, vil således kun være ansvarlig efter lovgivningens almindelige regler, jf. herved Danske Lov 3-19-2 og erstatningsansvarslovens §§ 19 og 23.

Såfremt der er foretaget overdragelse af tilladelse i overensstemmelse med lovforslagets § 25, vil lovforslagets § 26 om subsidiær hæftelse ikke medføre, at overdrageren hæfter for et senere erstatningsansvar, da den subsidiære hæftelse er knyttet til afviklingsforpligtelsen for det af tilladelsen omfattede rørledningsanlæg.

Eventuel lempelse af skadevolders erstatningsansvar må afgøres efter den gældende retstilstand, da det foreslåede stk. 1 som udgangspunkt ikke indeholder nogen begrænsning i størrelsen af den erstatning, som en skadevoldende rettighedshaver kan ende med at betale på grundlag af det objektive ansvar. Her kan særligt henvises til muligheden for nedsættelse eller bortfald af erstatningsansvar i henhold til erstatningsansvarslovens § 24, stk. 1, når ansvaret vil virke urimeligt tyngende, eller når ganske særlige omstændigheder i øvrigt gør det rimeligt.

Efter den foreslåede § 23, stk. 2, kan erstatningen nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte ved forsæt eller grov uagtsomhed har medvirket til skaden.

Det foreslåede vil indebære, at skadelidtes forsæt eller grove uagtsomhed i forbindelse med realiseringen af skaden, kan medføre nedsættelse eller bortfald af erstatningen. Derimod kan erstatningen ikke nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte har udvist en uagtsomhed, der ikke kan karakteriseres

som grov. I lighed med tilsvarende regler om skadelidtes medvirken, forudsættes det, at erstatningen i de tilfælde, hvor der bør ske nedsættelse, som altovervejende hovedregel nedsættes med en tredjedel. Den generelle bestemmelse i erstatningsansvarslovens § 24, stk. 2, gælder endvidere for spørgsmålet om, hvorvidt skadelidtes erstatningskrav skal nedsættes eller eventuelt bortfalde på grund af egen skyld. Efter den pågældende bestemmelse kan der under tilsvarende betingelser som angivet i samme lovs § 24, stk. 1, ses bort fra skadelidtes medvirken til skaden.

Til § 24

Efter undergrundslovens § 35 skal en rettighedshaver erstatte skader, der forvoldes ved den i henhold til tilladelse udøvede virksomhed, selv om skaden er hændelig.

Det følger herudover af undergrundslovens § 24 e, stk. 1, 1. pkt., at en rettighedshavers erstatningsansvar i henhold til tilladelser omfattet af loven skal være dækket af forsikring. Det følger endvidere af bestemmelsens 2. pkt., at forsikringen skal give en rimelig dækning ud fra hensynet til risikoen ved virksomhedens udøvelse og præmieomkostningerne.

Det følger af den foreslåede § 24, stk. 1, 1. pkt., at en rettighedshavers erstatningsansvar i henhold til tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg efter denne lov skal være dækket af forsikring. Det følger desuden af det foreslåede stk. 1, 2. pkt., at forsikringen skal give en rimelig dækning ud fra hensynet til risikoen ved virksomhedens udøvelse og præmieomkostningerne.

Den foreslåede bestemmelse vil således medføre, at enhver rettighedshaver til en tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg til transport af CO₂ omfattet af dette lovforslag skal tegne en forsikring for projektet, til dækning af et potentielt erstatningsansvar. Rettighedshaveren er hertil underlagt et objektivi erstatningsansvar efter den foreslåede § 23. Det skal hertil bemærkes, at det maksimale forsikringsdækkede beløb ikke nødvendigvis udgør den maksimale grænse for erstatningens størrelse. Erstatningens størrelse kan først estimeres efter den erstatningspligtige hændelse er indtruffet og derved først efter forsikringen er tegnet. Der kan derfor opstå situationer, hvor erstatningens størrelse vil overskride det forsikringsdækkede beløb. Forsikringen vil desuden indgå som en del af rettighedshaverens økonomiske baggrund, som indeholdt i den foreslåede § 5. Dette vil ikke dermed betyde, at bindende forsikring skal være tegnet på ansøgningstidspunktet, men ansøger vil skulle kunne fremvise et modtaget tilbud om forsikring.

Efter undergrundslovens § 24 e, stk. 2, 1. pkt., kan klima-, energi- og forsyningsministeren stille krav om, at yderligere forsikringer tegnes.

Det følger tilsvarende af den foreslåede § 24, stk. 2, 1. pkt., at klima-, energi- og forsyningsministeren kan stille krav om, at yderligere forsikringer tegnes.

Dette vil indebære, at ministeren vil kunne kræve, at der tegnes yderligere forsikringer, f.eks. såfremt der er forhold, der bevirker, at risikoen ved virksomheden er forøget. Dette vil f.eks. kunne ske på baggrund af udsivning eller en væsentlig uregelmæssighed fra et etableret og idriftsat rørledningsanlæg. Udsivning og væsentlig uregelmæssighed er defineret i hhv. foreslåede § 2, nr. 6 og 7, hvilke klima-, energi- og forsyningsministeren i øvrigt skal underrettes om, jf. foreslåede § 12, stk. 1.

Det følger yderligere af stk. 2, 2. pkt., at klima-, energi- og forsyningsministeren kan godkende, at der i stedet for forsikring stilles sikkerhed.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at ministeren kan godkende flere former for forsikring, hvilket f.eks. vil kunne være selvforsikring, hvis den pågældende rettighedshaver er et større selskab, eller ved en moderselskabsgaranti, såfremt den pågældende rettighedshaver har et passende stort moderselskab, der kan garantere for dækningen. Ved vurderingen af alternativ forsikring eller sikkerhedsstilling vil der blive lagt vægt på, hvorvidt der efter omstændighederne er en rimelig dækning af hensynet til risikoen i forbindelse med de berørte aktiviteter.

Efter undergrundslovens § 24 e, stk. 3, skal en rettighedshaver etablere en procedure til sikring af omgående og passende behandling af erstatningskrav, herunder med hensyn til skadeserstatning for grænseoverskridende hændelser. Proceduren efter stk. 3 skal desuden godkendes af klima-, energi- og forsyningsministeren, som kan fastsætte vilkår for godkendelsen, jf. undergrundslovens § 24 e, stk. 4.

Det følger tilsvarende af den foreslåede § 24, stk. 3, at rettighedshaver skal etablere en procedure til sikring af omgående og passende behandling af erstatningskrav, herunder med hensyn til skadeserstatning for grænseoverskridende hændelser.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at rettighedshaver skal etablere en procedure, således at eventuelt skadelidte kan få viden om, hvor og hvordan de skal anmelde en skade. Denne procedure skal indeholde oplysninger om, hvortil der skal ske anmeldelse og hvad en sådan anmeldelse bør indeholde. Proceduren skal hertil tillige tage hensyn til grænseoverskridende hændelser. Hermed forstås en hændelse som medfører skadelidte uden for danske grænser.

Det følger endvidere af den foreslåede § 24, stk. 4, at proceduren efter stk. 3 skal godkendes af klima-, energi- og forsyningsministeren, som kan fastsætte vilkår for godkendelsen.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan sikre, at hensynet til eventuelle skadelidte vægtes højt i rettighedshavers procedure til sikring af omgående og passende behandling af erstatningskrav. Dette hensyn kan bl.a. iagttages ved en gennemførlig og letforståelig gennemgang af proceduren for anmeldelse af skade. Ministeren kan hertil i forbindelse med godkendelsen

fastsætte vilkår for godkendelsen. Sådanne vilkår kan f.eks. omhandle krav om at øge gennemskueligheeden for eventuelle skadelidte.

Efter undergrundslovens § 24 e, stk. 5, skal rettighedshaveren bekendtgøre proceduren efter stk. 3 for offentligheden.

Det følger tilsvarende af den foreslåede § 24, stk. 5, at rettighedshaveren skal bekendtgøre proceduren efter stk. 3 for offentligheden.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at offentligheden dermed kan få kendskab til processen for anmeldelse af skade. Sådant offentliggørelse kan hensigtsmæssigt ske på rettighedshaverens hjemmeside.

Det vurderes særligt vigtigt, at eventuelle skadelidte har en enkel og gennemskelig adgang til at få behandlet erstatningskrav, hvilket de foreslåede stk. 3-5 vurderes at tilvejebringe.

Efter undergrundslovens § 24 e, stk. 6, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte regler om forsikring af og sikkerhedsstilling for den virksomhed, der er omfattet af tilladelsen, om procedure og bekendtgørelse heraf og om meddelelse af oplysninger om gældende forsikringer til brug for ministerens tilsyn med virksomheden.

Det følger ligeledes af den foreslåede § 24, stk. 6, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om forsikring af og sikkerhedsstilling for den virksomhed, der er omfattet af tilladelsen, om procedurer og bekendtgørelse heraf og om meddelelse af oplysninger om gældende forsikringer til brug for ministerens tilsyn med virksomheden.

Den foreslåede bemyndigelse vil indebære, at ministeren bl.a. kan fastsætte regler om indhold, offentliggørelse og revision af procedurer efter stk. 3 eller forhold vedrørende supplerende forsikringer, som berørt i stk. 2.

Til § 25

Det følger af undergrundslovens § 29, at en tilladelse hverken direkte eller indirekte kan overdrages til andre, medmindre klima-, energi- og forsyningsministeren tillader overdragelsen og godkender vilkårene for denne.

Denne retstilstand foreslås overført med § 25, stk. 1. Det følger således heraf, at en tilladelse efter denne lov hverken helt eller delvis, direkte eller indirekte kan overdrages til andre, medmindre klima-, energi- og forsyningsministeren tillader overdragelsen og godkender vilkårene herfor.

Bestemmelsen vil således indebære, at enhver form for overdragelse af en tilladelse omfattet af loven kun kan ske ved klima-, energi- og forsyningsministerens tilladelse og godkendelse. Bestemmelsen vil f.eks. finde anvendelse på overdragelser af aktieposter, som kan give bestemmende indflydelse på et rettighedshavende selskab eller indgåelse af aftaler, der har samme virkning. Det samme vil gælde

indbyrdes overdragelse mellem flere, der har en tilladelse sammen.

Det følger af undergrundslovens § 29, stk. 2, 1. pkt., at klima-, energi- og forsyningsministeren alene kan godkende overdragelser som nævnt i stk. 1, hvis rettighedshaveren også efter overdragelsen skønnes at have den fornødne tekniske og finansielle kapacitet og kan forventes at udøve virksomheden sådan, at samfundet har mest muligt indsigt i og gavn af denne. Ministeren kan stille vilkår for godkendelse af overdragelser, jf. stk. 2, 2. pkt.

Efter den foreslåede § 25, stk. 2, 1. pkt., kan klima-, energi- og forsyningsministeren alene godkende overdragelser som nævnt i stk. 1, hvis rettighedshaveren også efter overdragelsen skønnes at have den fornødne tekniske sagkundskab og økonomiske baggrund, jf. § 5.

Bestemmelsen vil indebære, at det sikres, at rettighedshaveren til en tilladelse omfattet af loven til enhver tid vil have den fornødne kapacitet til at udføre virksomheden omfattet af tilladelsen. Bestemmelsen vil således være overensstemmende med kravene herom i lovforslagets § 5, der stilles til alle rettighedshavere.

Efter den foreslåede § 25, stk. 2, 2. pkt., kan ministeren stille vilkår for godkendelse af overdragelser.

Dette vil medføre, at ministerens beføjelse til at fastsætte vilkår i forbindelse med meddelelse af en tilladelse efter den foreslåede § 4 udstrækkes, således at ministeren tillige kan fastsætte vilkår i forbindelse med overdragelse af en tilladelse.

Det følger af undergrundslovens § 29, stk. 3, at en tilladelse i henhold til loven er undtaget fra retsforfølgning.

Efter den foreslåede § 25, stk. 3, kan en tilladelse i henhold til denne lov ikke gøres til genstand for retsforfølgning.

Bestemmelsen vil dermed indebære en overførelse af gældende ret. Bestemmelsen anses for at være nødvendig med henblik på sikring af, at det er den rettighedshaver, som staten har tildelt tilladelse, der har kontrol over tilladelsen. Det forhold, at tilladelser ikke kan gøres til genstand for retsforfølgning, indebærer, at der ikke kan gøres udlæg i en tilladelse, og at den ikke kan inddrages under eventuel konkursbehandling. Konkurs kan i øvrigt medføre tilbagekaldelse af tilladelsen, jf. den foreslåede § 28, stk. 1, nr. 3.

Til § 26

Efter undergrundslovens § 29 a, stk. 1, 1. pkt., er den, der helt eller delvis, direkte eller indirekte overdrager en tilladelse til efterforskning og indvinding af råstoffer, herunder kulbrinter, en tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg eller en tilladelse til efterforskning og anvendelse af undergrunden til lagring eller andre formål en indvinding efter § 23 eller regler udstedt i medfør af § 23 x, subsidiært økonomisk ansvarlig over for de øvrige deltagere med andel

i tilladelsen, for så vidt angår udgifter til afvikling af anlæg, herunder afvikling af påbegyndte anlæg m.v., jf. § 32 a, som eksisterer på tidspunktet for overdragelsen. Det følger desuden af bestemmelsens 2. pkt., at overdrager efter 1. pkt. er subsidiært økonomisk ansvarlig over for staten, hvis de udgifter, der er nævnt i 1. pkt., ikke dækkes af en anden deltager i tilladelsen.

Ifølge bestemmelsens bemærkninger, jf. Folketingstidende 2014-15 (1. samling), A, L 116 som fremsat, side 29-30, gælder bestemmelsen deltagere, som i forening udgør rettighedshaveren i en tilladelse til efterforskning og indvinding af råstoffer efter lovens § 5, stk. 1, til en tilladelse efter lovens § 17 til etablering og drift af rørledningsanlæg samt til en tilladelse efter lovens § 23, stk. 1, til efterforskning og anvendelse af undergrunden til lagring eller andre formål end indvinding. Det følger yderligere af bemærkningerne på side 30, at bestemmelsen ikke gælder for tilladelser til forundersøgelse og videnskabelige undersøgelser efter undergrundslovens hhv. §§ 3 og 24, da disse tilladelser normalt har en anden karakter end tilladelser efter §§ 5, 17 og 23, og da der kun undtagelsesvis etableres anlæg m.v. i forbindelse med denne type tilladelser.

På denne baggrund vurderes det, at undergrundslovens § 29 a også havde fundet anvendelse på en tilladelse til etablering og drift af CO₂-rørledningsanlæg efter den gældende § 23 u i undergrundsloven. Dette skyldes, at etablering og drift af CO₂-rørledningsanlæg til sammenligning har samme karakter som etablering og drift af kulbrinterørledninger efter undergrundslovens § 17, samt da en tilladelse til etablering og drift af CO₂-rørledningsanlæg forudsætter etablering af anlæg.

Derfor foreslås en bestemmelse om subsidiær hæftelse, lignende undergrundslovens § 29 a, indført i nærværende lovforslag.

Det følger således i relevant omfang tilsvarende af den foreslåede § 26, stk. 1, 1. pkt., at den der overdrager en tilladelse i henhold til § 25 er subsidiært økonomisk ansvarlig over for de øvrige deltagere med andel i tilladelsen, for så vidt angår udgifter til afvikling af anlæg, herunder afvikling af påbegyndte anlæg m.v., jf. § 27, som eksisterer på tidspunktet for overdragelsen.

Den foreslåede bestemmelse vil dermed indebære, at en deltager i en tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg efter denne lov, som overdrager tilladelsen eller en andel af tilladelsen, vil forblive subsidiært økonomisk ansvarlig for omkostninger til afvikling af etablerede og påbegyndte anlæg m.v., som eksisterer på tidspunktet for overdragelsen af tilladelsen eller en andel af tilladelsen.

Med subsidiært økonomisk ansvarlig menes et ansvar, der påhviler en tidligere deltager i en tilladelse. Det subsidiære økonomiske ansvar opstår derfor ved den tidligere deltagers hele eller delvise overdragelse af tilladelsen. Ansvaret indtræder dog først, når en aktuel deltager, der helt eller

delvis har overtaget tilladelsen fra den tidligere deltager, efter påkrav har misligholdt sin betalingsforpligtelse for udgifter ved udførelse af en besluttet afvikling af anlæg m.v. og mulighederne i samarbejdsaftalen mellem deltagerne i tilladelsen for dækning af kravet er udtømt. Et eventuelt krav skal således først rettes mod den aktuelle deltager, og dernæst (subsidiært) mod den tidligere deltager. De øvrige deltagere i en tilladelse kan således kun gøre krav gældende mod en tidligere deltager, såfremt en aktuel deltager, som den tidligere deltager har overdraget hele eller andele af tilladelsen til, ikke kan honorere kravet. Hvis en andel er overdraget flere gange, må de øvrige deltagere rette krav mod de overdragende deltagere i successiv rækkefølge, sådan at krav først rettes mod den deltager, som senest har overdraget andelen, og derefter mod den næste deltager, såfremt den forrige deltager ikke kan opfylde sit subsidiære ansvar, se hertil det foreslåede stk. 4. I det tilfælde, hvor flere deltagere har overdraget andele til den misligholdende deltager, kan de tilbageværende deltagere søge dækning parallelt hos disse for deres respektive andele. Det samme gælder i det tilfælde, hvor flere deltagere tidligere har overdraget andele til en tidligere deltager, som ikke kan opfylde sit subsidiære ansvar, og hvor disse andele er overdraget videre samlet. I det tilfælde, hvor andelen, som er overdraget videre, er mindre end summen af de overdragede andele fra tidligere deltagere, vil de tilbageværende deltagere kunne søge dækning parallelt hos de tidligere deltagere for en forholdsmæssig del af den overdragede andel. Deltagerne skal anses for at have misligholdt deres forpligtelse, hvis de ikke har dækket deres ansvar senest tre måneder efter, at påkrav har været dem i hænde. Det skal hertil bemærkes, at det subsidiære ansvar for tidligere deltagere alene er et økonomisk ansvar. Det vil ikke være hensigtsmæssigt at pålægge sådanne tidligere deltagere et ansvar for at gennemføre selve afviklingen, da den tidligere deltager ikke nødvendigvis har opretholdt en relevant organisation.

Rettighedshavere er i henhold til den foreslåede § 27 ansvarlige for afviklingen af anlæg m.v. Hvis en deltager, som i forening med en eller flere andre deltagere udgør rettighedshaveren i en tilladelse, ikke rettidigt indfrier sine økonomiske forpligtelser forbundet med afviklingsplanen, kan de tilbageværende deltagere kræve, at førstnævnte deltager indfrier sin andel af forpligtelsen. Kan deltageren fortsat ikke det, kan det subsidiære økonomiske ansvar gøres gældende. De øvrige deltagere i tilladelsen skal dog først udtømme de muligheder, som samarbejdsaftalen for tilladelsen giver for opkrævning af økonomiske midler, før det subsidiære økonomiske ansvar kan gøres gældende.

Med anlæg m.v., som eksisterer på tidspunktet for overdragelsen, jf. det foreslåede stk. 1, 1. pkt., menes anlæg, installationer og indretninger m.v., som eksisterer fysisk på tidspunktet for overdragelsen, og som på dette tidspunkt er placeret på stedet for deres anvendelse. Det subsidiære ansvar gælder også påbegyndte anlæg m.v., som er under etablering. Hvis en overdragelse er sket, inden anlægget er

placeret, kan den overdragende deltager ikke blive ansvarlig for en eventuel senere afviklingsforpligtelse.

Det subsidiære ansvar for anlæg m.v., som eksisterede på overdragelsestidspunktet, knytter sig til anlæg m.v. som sådan og er uafhængig af senere videreudbygning. Det subsidiære ansvar i forbindelse med anlæg m.v., som eksisterede på tidspunktet for overdragelsen vil være begrænset til maksimalt det, den subsidiært ansvarliges andel af udgifterne ville have været på det endelige tidspunkt for afvikling af anlæg m.v., sådan som det var på overdragelsestidspunktet. Det subsidiære ansvar vil således ikke kunne øges efter overdragelsestidspunktet som følge af senere videreudbygning, som den subsidiært ansvarlige ikke har indflydelse på.

Med tidspunktet for overdragelsen, jf. det foreslåede stk. 1, 1. pkt., menes det tidspunkt, som klima-, energi- og forsyningsministeren efter den foreslåede § 25 har godkendt, at overdragelsen af andelen har virkning fra. Typisk vil køber og sælger af en andel indgå en aftale om salget. Denne aftale fremsendes sammen med ansøgning om godkendelse af overdragelsen til klima-, energi- og forsyningsministerens godkendelse. Af aftalen vil det fremgå, hvornår overdragelsen ønskes gennemført, hvilket kan være både forud for og efter aftalens indgåelse.

Til sikkerhed for en udtrædende deltagers subsidiære ansvar over for de tilbageværende deltagere med andel i tilladelsen, skal der indgås aftale mellem disse. Aftalen skal være i overensstemmelse med de regler, som kan udstedes i medfør af den foreslåede § 27, stk. 5, om etablering af sikkerhed for midler til afvikling af anlæg m.v.

En subsidiært ansvarlig deltager vil kunne have behov for information om den tilladelse, som ansvaret udspringer fra bl.a. i forbindelse med løbende vurderinger af størrelsen af ansvaret i forbindelse med udarbejdelse af regnskab. Adgang til sådan information vil kunne sikres i den overdragelsesaftale, som indgås med den overdragende deltager, og vil forudsætte samtykke fra de øvrige deltagere med andele i tilladelsen. Både de tilbageværende deltagere og den subsidiært ansvarlige deltager vil dog have interesse i, at der foreligger et korrekt grundlag for den løbende vurdering af omfanget af det subsidiære ansvar.

Det følger endvidere af den foreslåede § 26, stk. 1, 2. pkt., at overdrager efter 1. pkt. er subsidiært økonomisk ansvarlig over for staten, hvis de udgifter, der er nævnt i 1. pkt., ikke dækkes af en anden deltager i tilladelsen.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at såfremt afviklingsforpligtelserne ikke opfyldes, vil staten skulle forestå disse og dermed få behov for at gøre et subsidiært økonomisk ansvar gældende over for eventuelle tidligere deltagere med andel i tilladelsen. Til sikring af midler i forbindelse med subsidiært ansvar for gennemførelse af en afviklingsplan kan der ved godkendelsen af overdragelsen efter den foreslåede § 25, stk. 2, 2. pkt., fastsættes vilkår. Det vil ikke være en forudsætning for at gøre subsidiært ansvar gælden-

de, at staten har afholdt udgifter til afvikling. Ansvar vil kunne gøres gældende, når det er afdækket, at rettighedshaver ikke vil kunne afholde udgifter til den afvikling, som skal udføres.

Efter undergrundslovens § 29 a, stk. 2, er overdrager ligeledes økonomisk ansvarlig over for staten for de i stk. 1 omhandlede udgifter, såfremt staten har måttet påtage sig afvikling for rettighedshaverens regning.

Det følger ligeså af den foreslåede § 26, *stk. 2*, at overdrager er subsidiært økonomisk ansvarlig over for staten for de i stk. 1 omhandlede udgifter, såfremt staten har måttet påtage sig afvikling for rettighedshaverens regning.

Den foreslåede bestemmelse er tiltænkt tilfældet, hvor rettighedshaveren til en tilladelse kun består af en enkelt deltager, og der derfor ikke er en eller flere andre deltagere i tilladelsen til at opfylde afviklingsforpligtelserne.

Efter undergrundslovens § 29 a, stk. 3, beregnes det økonomiske ansvar efter bestemmelsens stk. 1 og 2 på grundlag af størrelsen af den overdragede andels del af omkostningerne til gennemførelse af afviklingen.

Det følger ligeledes af den foreslåede § 26, *stk. 3*, at det økonomiske ansvar efter stk. 1 og 2 beregnes på grundlag af størrelsen af den overdragede andels del af omkostningerne til gennemførelse af afviklingen.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at omfanget af det subsidiære ansvar ikke vil blive påvirket af baggrunden for overdragelsen. Ansvar vil endvidere være begrænset til pro rata-ansvaret i forbindelse med den overdragne andel. Det subsidiære ansvar vil således ikke omfatte et eventuelt senere opstået solidarisk ansvar i henhold til den samarbejdsaftale, der måtte være indgået mellem deltagerne med andele i tilladelsen til regulering af deres indbyrdes forhold. Det subsidiære ansvar vil også gøre sig gældende ved overdragelse af andele mellem deltagere internt i en tilladelse.

Efter undergrundslovens § 29 a, stk. 4, gælder overdragers økonomiske ansvar, uanset om andelen eller dele heraf senere overdrages, dog således at krav først rettes mod den deltager, som senest overdrog andelen.

Det følger tillige af den foreslåede § 26, *stk. 4*, at overdragers økonomiske ansvar gælder, uanset om andelen eller dele heraf senere overdrages, dog således at krav først rettes mod den deltager, som senest overdrog andelen.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære at en overdragende deltagers forpligtelse opretholdes også i tilfælde af, at andelen eller en af denne senere overdrages videre. Gennem sådanne videreoverdragelser af andele i en tilladelse vil der opstå en række deltagere og tidligere deltagere med afhængende andele, som de tilbageværende deltagere i tilladelsen vil kunne rejse krav overfor. Hvis en andel er overdraget flere gange, må de øvrige deltagere rette krav mod de over-

dragende deltagere i successiv rækkefølge, sådan at krav først rettes mod den deltager, som senest har overdraget andelen, og derefter mod den næste deltager, såfremt den forrige deltager ikke kan opfylde sit subsidiære ansvar. I det tilfælde, hvor flere deltagere har overdraget andele til den misligholdende deltager, kan de tilbageværende deltagere søge dækning parallelt hos disse for deres respektive andele. Det samme gælder i det tilfælde, hvor flere deltagere tidligere har overdraget andele til en tidligere deltager, som ikke kan opfylde sit subsidiære ansvar, og hvor disse andele er overdraget videre samlet. I det tilfælde, hvor andelen, som er overdraget videre, er mindre end summen af de overdragede andele fra tidligere deltagere, vil de tilbageværende deltagere kunne søge dækning parallelt hos de tidligere deltagere for en forholdsmæssig del af den overdragede andel.

Efter undergrundslovens § 29 a, stk. 5, er det en forudsætning for godkendelse efter § 29 af en hel eller delvis overdragelse af en tilladelse til efterforskning og indvinding af råstoffer, herunder kulbrinter, en tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg eller en tilladelse til efterforskning og anvendelse af undergrunden til lagring eller andre formål end indvinding efter § 23 eller regler udstedt i medfør af § 23 x, at overdrager har afgivet en erklæring om subsidiært ansvar, jf. stk. 1-4, over for de deltagere, som til enhver tid udgør rettighedshaveren til tilladelsen, og over for staten.

Det følger i relevant omfang tilsvarende af den foreslåede § 26, *stk. 5*, at det er en forudsætning for godkendelse efter § 25, at overdrager har afgivet en erklæring om subsidiært ansvar, jf. stk. 1-4, over for de deltagere, som til enhver tid udgør rettighedshaveren til tilladelsen, og over for staten.

Det foreslåede vil medføre, at en overdragende deltager skal afgive en erklæring om subsidiært ansvar i overensstemmelse med reglerne fastsat i de foreslåede stk. 1-4. Foruden en sådan erklæring vil der ikke kunne opnås godkendelse af overdragelsen efter den foreslåede § 25. Denne erklæring skal afgives over for de deltagere, som til enhver tid i forening udgør rettighedshaveren til tilladelsen, samt over for staten. Erklæringen vil følge den pågældende overdragede andel. Erklæringen vil kunne gøres gældende over for den tidligere deltager, hvis en aktuel deltager med andel i tilladelsen, som direkte eller efter mellemliggende handler har erhvervet den pågældende andel i tilladelsen, ikke kan opfylde sine økonomiske forpligtelser i forbindelse med afviklingsplanen. En sådan erklæring vil om nødvendigt kunne gøres gældende ved en dansk eller udenlandsk domstol.

Efter undergrundslovens § 29 a, stk. 6, skal klima-, energi- og forsyningsministeren godkende erklæringer efter stk. 5 og kan fastsætte vilkår herfor.

Det følger ligeså af den foreslåede § 26, *stk. 6*, at klima-, energi- og forsyningsministeren skal godkende erklæringer efter stk. 5 og kan fastsætte vilkår herfor.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at erklæringer efter stk. 5 skal forelægges klima-, energi- og forsyningsmini-

sterens godkendelse inden disse kan anses som gyldige. Ministeren kan endvidere i forbindelse med godkendelsen fastsætte vilkår for godkendelsen med henblik på at sikre, at erklæringen lever op til kravene i den foreslåede § 26.

Efter undergrundslovens § 29 a, stk. 7, kan klima-, energi- og forsyningsministeren i forbindelse med tilladelse til overdragelse efter § 29, stk. 1, i særlige tilfælde undtage fra kravet om subsidiært økonomisk ansvar i henhold til stk. 1 og 2.

Det følger tilsvarende af den foreslåede § 26, *stk. 7*, at i forbindelse med tilladelse til overdragelse efter § 25, stk. 1, kan klima-, energi- og forsyningsministeren i særlige tilfælde undtage fra kravet om subsidiært økonomisk ansvar i henhold til stk. 1 og 2.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at klima- energi- og forsyningsministeren i særlige tilfælde vil kunne undtage fra kravet om subsidiært ansvar. Denne særlige undtagelsesbestemmelse forudsættes anvendt i situationer, hvor det efter en konkret vurdering vil have begrænset betydning at pålægge overdrager subsidiært økonomisk ansvar. Dispensationsmuligheden forventes primært anvendt, hvor det subsidiære økonomiske ansvar ikke forventes at give yderligere sikkerhed. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvor de anlæg m.v., der er omfattet af det subsidiære økonomiske ansvar, er af meget begrænset omfang. Et andet eksempel kan være ved direkte eller indirekte overdragelser af tilladelser mellem selskaber i samme koncern, hvor moderselskabet har stillet garanti. I sådanne tilfælde kan en ufleksibel ordning om subsidiært økonomisk ansvar medføre, at datterselskaber i en koncern kan blive subsidiært ansvarlige for hinanden, samtidig med, at deres fælles moderselskab også kan være ansvarlig qua en moderselskabsgaranti.

Til § 27

Efter undergrundslovens § 32 a, skal ansøgning om tilladelse eller godkendelse efter §§ 10, 17, 23 eller 28 ledsages af en plan for afvikling af samtlige anlæg og installationer m.v. omfattet af ansøgningen og alle eventuelt tidligere godkendte anlæg og installationer m.v. i forbindelse med den tilladelse omfattet af denne lov, som ansøgningen vedrører.

Som beskrevet i starten af bemærkningerne til den foreslåede § 26, har etablering og drift af CO₂-rørledninger en sammenlignelig karakter som etablering og drift af kulbrinterørledninger efter undergrundslovens § 17, som der henvises til i undergrundslovens § 32 a om afviklingsforpligtelsen. På denne baggrund vurderes det, at en bestemmelse om afviklingsforpligtelser, lignende undergrundslovens § 32 a, hensigtsmæssigt bør indføres i nærværende lovforslag.

Det følger således i relevant omfang tilsvarende af den foreslåede § 27, *stk. 1*, at ansøgning om tilladelse eller godkendelse til etablering og drift af rørledningsanlæg efter denne lov skal ledsages af en plan for afvikling af samtlige anlæg og installationer m.v. omfattet af ansøgningen og alle

eventuelt tidligere godkendte anlæg og installationer m.v. i forbindelse med tilladelsen, som ansøgningen vedrører.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at ansøgere, der ønsker at etablere og drive rørledningsanlæg omfattet af loven, skal udarbejde en afviklingsplan, der forholder sig til samtlige anlæg og installationer m.v. omfattet af ansøgningen. Såfremt ansøgningen vedrører udbygning af tidligere godkendte anlæg og installationer m.v., skal disse anlæg og installationer indgå i planen for afvikling, som ledsager ansøgningen om tilladelse eller godkendelse af nye anlæg og installationer. Hensigten hermed er at sikre, at der vil foreligge en samlet koordineret plan for afvikling af alle anlæg og installationer, som den ansøgte udbygning er en del af.

Efter undergrundslovens § 32 a, stk. 2, 1. pkt., skal der i afviklingsplanen indgå en opgørelse af de forventede udgifter til gennemførelse af afviklingsplanen og en beskrivelse af, hvorledes der etableres sikkerhed for, at midlerne til gennemførelse af afviklingsplanen er til rådighed.

Det følger yderligere af undergrundslovens § 32 a, stk. 5, 1. pkt., at afviklingsplaner efter stk. 1 og 3 skal omfatte afvikling af samtlige anlæg og installationer m.v. og en opgørelse af forventede udgifter til gennemførelse af planen. Af bestemmelsens 2. pkt. fremgår det, at der i afviklingsplanen skal indgå, hvordan og på hvilke tidspunkter der etableres sikkerhed for, at midlerne til gennemførelse af afviklingsplanerne er til rådighed.

Det følger af den foreslåede § 27, *stk. 2, 1. pkt.*, at der i afviklingsplanen skal indgå en opgørelse af de forventede udgifter til gennemførelse af afviklingsplanen og en beskrivelse af, hvordan og på hvilke tidspunkter der etableres sikkerhed for, at midlerne til gennemførelse af afviklingsplanen er til rådighed.

Det foreslåede vil indebære, at ansøgere efter loven allerede ved ansøgningstidspunktet vil have taget stilling til de forventede udgifter til gennemførelse af afviklingsplanen samt en beskrivelse af, hvordan og på hvilke tidspunkter der etableres sikkerhed for, at midlerne til gennemførelse af afviklingsplanen er til rådighed. Denne bestemmelse vil derfor have en vis tilknytning til myndighedernes vurdering af ansøgerens økonomiske baggrund. Der vil skulle være etableret sikkerhed for midler til afvikling allerede fra påbegyndelsen af etableringen. På denne måde sikres det, at afvikling vil kunne foretages ethvert skridt af vejen i etableringsfasen, og derved tillige sikkerhed herfor i det tilfælde, at rettighedshaveren undervejs beslutter at stoppe projektet i etableringsfasen og overdrage eller tilbagelevere tilladelsen. Forløber etablering og idriftsættelse af rørledningsanlægget som planlagt, vil behovet for sikkerhedsstillelsen kunne revurderes efter 6 måneders kontinuerlig drift. Egentlig hensættelse af midler til afvikling vil kunne ske løbende, men processen for hensættelse af midler må ikke påbegyndes senere end 3 år før planlagt afvikling.

Ministeren vil endvidere kunne fastsætte nærmere regler for opgørelse af udgifterne og krav til etablering af sikkerhed for midler til fjernelse, jf. bestemmelsens foreslåede stk. 5.

Det følger desuden af det foreslåede stk. 2, 2. pkt., at afviklingsplanen skal omfatte afvikling af samtlige anlæg og installationer m.v.

Dette vil medføre, at der gennemføres afvikling af alle anlæg og installationer m.v. omfattet af tilladelsen, og at der derved ikke efterlades ikke-afviklede anlæg og installationer m.v.

Af undergrundslovens § 32 a, stk. 2, 2. pkt., fremgår det, at afviklingsplanen skal godkendes af klima-, energi- og forsyningsministeren, mens bestemmelsens 3. pkt., fastslår, at der kan fastsættes vilkår for godkendelsen.

Det følger tilsvarende af den foreslåede § 27, stk. 3, 1. pkt., at afviklingsplanen skal godkendes af klima-, energi- og forsyningsministeren. Af bestemmelsens 2. pkt. fremgår det, at der kan fastsættes vilkår for godkendelsen.

Det foreslåede vil indebære, at ministeren forelægges afviklingsplanen til dennes godkendelse, samt at ministeren vil have mulighed for at fastsætte vilkår for godkendelsen. Sådanne vilkår kan vedrøre udformning af planen, opgørelsen af omkostningerne samt art og størrelse af sikkerhedsstillelse. Vilkårene vil f.eks. også kunne omfatte sikring af midler til gennemførelse af afviklingsplanen og varigheden af afviklingen.

Undergrundslovens § 32 a, stk. 3, omhandler efterforsknings- og vurderingsboringer, hvorfor denne ikke findes relevant for nærværende lovforslag. Ligeledes findes bestemmelsens stk. 4 ikke relevant, da denne har karakter af en overgangsbestemmelse for etablerede og planlagte anlæg, etableret eller godkendt inden den 19. juli 2015.

Undergrundslovens afviklingsbestemmelser indeholder ikke et genanvendelighedsperspektiv. Da dette vurderes særdeles hensigtsmæssigt af hensyn til en mere bæredygtig tilgang til udnyttelsen af infrastrukturen, foreslås *stk. 4* tilføjet.

Det fremgår således af den foreslåede stk. 4, 1. pkt., at kan hele eller dele af rørledningsanlæg genanvendes ved tilladelsens ophør, er rettighedshaveren berettiget til at disponere over disse.

Bestemmelsen vil medføre, at rettighedshaveren, som led i afvikling, kan undersøge og overveje genanvendeligheden af hele eller dele af rørledningsanlægget til andre formål end CO₂-transport. Såfremt rettighedshaveren som led i afviklingen vurderer, at genanvendelighed til andre konkrete formål vil være hensigtsmæssigt, vil rettighedshaveren være berettiget til at disponere over de genanvendelige dele af infrastrukturen. Det skal dog hertil bemærkes, at denne adgang til at disponere over infrastrukturen ikke fritager rettighedshaveren fra at indhente relevante godkendelser og

tilladelser, der måtte være nødvendige for denne anden anvendelse.

Bestemmelsen forventes at tilskynde rettighedshavere til at overveje etablering af bæredygtig og genanvendelig infrastruktur allerede i designfasen af rørledningsprojektet.

Det følger endvidere af det foreslåede stk. 4, 2. pkt., at såfremt rettighedshaveren ikke ønsker at disponere over de genanvendelige dele af infrastrukturen, kan klima-, energi- og forsyningsministeren træffe beslutning om, at staten skal overtage disse, eller at de skal fjernes sammen med den øvrige infrastruktur.

Bestemmelsen vil indebære, at klima-, energi- og forsyningsministeren vil kunne disponere over de genanvendelige dele af infrastrukturen, såfremt rettighedshaveren ikke ønsker dette. Bestemmelsen vil derfor kun finde anvendelse på de tilfælde, hvor rettighedshaveren ikke ønsker at genanvende hele eller dele af rørledningsanlægget. Ministeren vil i denne forbindelse kunne træffe beslutning om, at staten skal overtage disse genanvendelige dele af rørledningsanlægget, eller at disse skal fjernes i overensstemmelse med rettighedshaverens afviklingsplan. Ministerens beslutning om, at de omhandlede dele skal fjernes vil ikke medføre, at ministeren overtager rettighedshaverens afviklingsforpligtelse.

I det tilfælde, at rettighedshaveren ønsker at genanvende dele af rørledningsinfrastrukturen, vil klima-, energi- og forsyningsministeren kunne træffe beslutning om de øvrige dele af infrastrukturen.

Efter undergrundslovens § 32 a, stk. 6, 1. pkt., kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte nærmere regler om indholdet af en afviklingsplan, herunder om de forudsætninger, som skal anvendes for afvikling af anlæg og installationer m.v., opgørelse af udgifterne og krav til etablering af sikkerhed for midler til fjernelse.

Det følger tilsvarende af den foreslåede § 27, stk. 5, klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om indholdet af en afviklingsplan, herunder om de forudsætninger, som skal anvendes for afvikling af anlæg og installationer m.v., opgørelse af udgifterne og krav til etablering af sikkerhed for midler til fjernelse.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at ministeren kan udstede nærmere regler om afviklingsplaner i henhold til loven. Sådanne regler vil f.eks. kunne omhandle, at estimer for omkostningerne til gennemførelse af afviklingsplaner skal ajourføres, så det sikres, at de nyeste foreliggende oplysninger om anlæg, nye erfaringer fra gennemførelse af andre afviklingsplaner og om omkostninger hertil indgår i grundlaget. Nærmere regler for etablering af sikkerhed vil desuden have virkning for både rettighedshaver og selskaber med subsidiært økonomisk ansvar efter den foreslåede § 26. Da der i dag ikke er erfaring med afvikling af CO₂-rørledningsanlæg, er usikkerheden ved opgørelse af omkostningerne meget betydelig. Dette nødvendiggør muligheden for

regler om senere ajourføring af estimaterne for omkostningerne forbundet med afvikling.

Til § 28

Det følger af undergrundslovens § 30, stk. 1, at klima-, energi- og forsyningsministeren helt eller delvis kan tilbagekalde en tilladelse efter loven, såfremt de i loven eller de i medfør af loven fastsatte bestemmelser, vilkår eller påbud ikke overholdes, jf. nr. 1, såfremt der i en ansøgning om tilladelse er givet urigtige eller vildledende oplysninger, jf. nr. 2, eller såfremt rettighedshaveren tages under rekonstruktionsbehandling eller erklæres konkurs, jf. nr. 3. Det følger endvidere af bestemmelsens stk. 2, at såfremt forholdet kan afhjælpes af rettighedshaveren, kan tilbagekaldelse efter § 30, stk. 1, nr. 1, først ske efter, at klima-, energi- og forsyningsministeren har givet påbud om inden for en nærmere frist at afhjælpe forholdet, uden at dette er sket.

Denne tilbagekaldelsesbeføjelse foreslås i store træk overført med § 28. Overførelsen sker dog med den naturlige udvidelse, der følger af lovens udvidede anvendelsesområde, jf. lovforslagets § 1, stk. 1, således at også rørledningsanlæg til transport med henblik på andre formål end geologisk lagring omfattes.

Det følger således af den foreslåede § 28, *stk. 1, nr. 1*, at klima-, energi- og forsyningsministeren helt eller delvis kan tilbagekalde en tilladelse efter denne lov, såfremt de i denne lov eller de i medfør af loven fastsatte bestemmelser, vilkår eller påbud ikke overholdes.

Bestemmelsen vil medføre, at ministeren vil have mulighed for helt eller delvis at tilbagekalde en tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg omfattende af loven, hvis rettighedshaveren ikke overholder bestemmelser, vilkår eller påbud indeholdt i loven eller fastsat i medfør af loven.

Om, og i hvilken grad, tilbagekaldelsen skal ske, vil bero på en konkret vurdering af ministeren. Se dog også den foreslåede § 28, stk. 2. I denne vurdering kan bl.a. indgå momenter af om tilsidesættelsen af bestemmelser, vilkår eller påbud er sket bevidst eller ubevidst, hvor alvorlig tilsidesættelsen vurderes at være o.lign.

Det følger yderligere af den foreslåede § 28, *stk. 1, nr. 2*, at klima-, energi- og forsyningsministeren helt eller delvis kan tilbagekalde en tilladelse efter denne lov, såfremt der i en ansøgning om tilladelse eller i forbindelse med tilsyn er givet urigtige eller vildledende oplysninger.

Bestemmelsen vil medføre, at ministeren vil have mulighed for helt eller delvis at tilbagekalde en tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg omfattende af loven, hvis rettighedshaveren i forbindelse med dennes ansøgning om den pågældende tilladelse har meddelt ministeren urigtige eller vildledende oplysninger. Ministeren vil hertil have samme mulighed, hvis rettighedshaveren i forbindelse med ministerens tilsyn har afgivet urigtige eller vildledende oplysninger.

Beføjelsen vedrørende urigtige eller vildledende oplysninger i forbindelse med tilsyn, er en tilføjelse for så vidt angår retstilstanden fra undergrundsloven, hvor kun afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger i forbindelse med ansøgning berettiger en tilbagekaldelse af tilladelsen. En sådan udvidelse af beføjelsens omfang vurderes dog hensigtsmæssig under hensyn til, at rørledningsanlæg drives på en sikker måde. Dette hensyn varetages bl.a. gennem tilsyn med driften, hvorfor afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger i forbindelse hermed, bør give adgang til tilbagekaldelse af tilladelsen.

Det skal hertil bemærkes, at manglende udlevering af nødvendige oplysninger i forbindelse med tilsyn ikke er omfattet af denne bestemmelse og kan dermed ikke medføre tilbagekaldelse efter den foreslåede bestemmelse. Denne situation er reguleret af den foreslåede § 14, stk. 2, hvorefter klima-, energi- og forsyningsministeren i sådanne tilfælde kan pålægge rettighedshaveren at indsende de manglende oplysninger og fastsætte en tidsfrist for sådan indsendelse. Efter omstændighederne kan manglende efterlevelse af dette påbud medføre tilbagekaldelse af tilladelsen efter foreslåede § 28, stk. 1, nr. 1, som beskrevet ovenfor.

Om, og i hvilken grad, tilbagekaldelsen skal ske, vil bero på en konkret vurdering af ministeren. I denne vurdering kan bl.a. indgå momenter af om afgivelsen af urigtige eller vildledende oplysninger er sket bevidst eller ubevidst, om oplysningerne omhandler miljø eller sikkerhed, graden af oplysningernes urigtighed eller vildledende karakter o.lign.

Det følger endvidere af den foreslåede § 28, *stk. 1, nr. 3*, at klima-, energi- og forsyningsministeren helt eller delvis kan tilbagekalde en tilladelse efter denne lov, såfremt rettighedshaveren tages under rekonstruktionsbehandling eller erklæres konkurs.

Bestemmelsen vil medføre, at ministeren vil have mulighed for helt eller delvis at tilbagekalde en tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg omfattende af loven, hvis rettighedshaveren til den pågældende tilladelse tages under rekonstruktionsbehandling eller erklæres konkurs.

Om, og i hvilken grad, tilbagekaldelsen skal ske, vil bero på en konkret vurdering af ministeren. I denne vurdering kan bl.a. indgå momenter af om flere selskaber udgør rettighedshaver til tilladelsen, og hvorvidt disse kan videreføre den tilladte virksomhed uden den konkursramte deltager o.lign.

Det følger af den foreslåede § 28, *stk. 2*, at tilbagekaldelse i henhold til stk. 1, nr. 1, kun kan ske, hvis klima-, energi- og forsyningsministeren har givet påbud om inden for en nærmere fastsat frist at afhjælpe forholdet, og påbuddet ikke er efterkommet inden for fristen.

Bestemmelsen vil indebære, at tilbagekaldelse af tilladelse grundet manglende overholdelse af bestemmelser, vilkår eller påbud indeholdt i loven eller fastsat i medfør af loven kun kan ske, såfremt ministeren har påbudt rettighedshaver at afhjælpe den manglende overholdelse, og at dette påbud

ikke efterkommes inden for en nærmere fastsat frist. Fastlæggelsen af denne frist vil bero på en konkret vurdering af ministeren.

Til § 29

Det følger af undergrundslovens § 37 a, stk. 1, at Energiklagenævnet behandler klager over afgørelser truffet af klima-, energi- og forsyningsministeren efter loven eller regler udstedt i medfør af loven.

Meddelelse af tilladelse samt afvisning af ansøgning til rørledningsanlæg efter den gældende § 23 u i undergrundsloven anses som afgørelser efter undergrundsloven og kan derfor påklages til Energiklagenævnet.

Det følger således af den foreslåede § 29, *stk. 1*, at Energiklagenævnet behandler klager over afgørelser truffet af klima-, energi- og forsyningsministeren, Forsyningstilsynet eller andre statslige myndigheder efter denne lov eller regler udstedt i henhold til loven.

Bestemmelsen vil medføre, at Energiklagenævnet overføres som klagemyndighed for så vidt angår CO₂-rørledningsanlæg. Overførelsen sker dog med den naturlige udvidelse, der følger af lovens udvidede anvendelsesområde, jf. lovforslagets § 1, stk. 1, således at også rørledningsanlæg til transport med henblik på andre formål end geologisk lagring omfattes.

Bestemmelsen vil endvidere indebære, at Forsyningstilsynets afgørelser vil kunne påklages til Energiklagenævnet. Eftersom Forsyningstilsynet tillægges afgørelsesbeføjelser for så vidt angår tredjepartsadgang til CO₂-rørledningsanlæg, bør en klageadgang til sådanne afgørelser tillige sikres.

Eftersom ministeren kan bemyndige andre statslige myndigheder til at udøve beføjelser i medfør af loven, jf. den foreslåede § 16, bør dette også angives i nærværende klagebestemmelse.

Det følger af undergrundslovens § 37 a, stk. 2, at enhver med væsentlig og individuel interesse i afgørelsen kan klage over afgørelser truffet i medfør af loven.

Det følger af den foreslåede § 29, *stk. 2*, at enhver med væsentlig og individuel interesse i afgørelsen kan klage over afgørelser truffet i medfør af denne lov.

Bestemmelsen vil indebære, at de almene krav om væsentlig og individuel interesse i afgørelsen for at kunne anses som klageberettiget overføres.

Det følger af den gældende § 37 a, stk. 3, 1. pkt., i undergrundsloven, at endvidere er lokale og landsdækkende foreninger eller organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø, eller som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når en afgørelse berører sådanne interesser, klageberettigede, for så vidt angår de

miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til §§ 10, 17, 23 d, 23 u, 28 eller tilladelser til geologisk lagring på under 100 kt med henblik på forskning, udvikling eller afprøvning af nye produkter eller processer, hvis afgørelserne eller tilladelsen tillige er omfattet af § 28 b, regler udstedt i medfør af § 28 a eller miljøvurderingsloven. Disse foreninger eller organisationer skal senest samtidig med klagen, fremsende deres vedtægter til Energiklagenævnet som dokumentation for, at de opfylder kravene i 1. pkt., jf. bestemmelsens 2. pkt.

Det følger af den foreslåede § 29, *stk. 3, 1. pkt.*, at lokale og landsdækkende foreninger eller organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø, eller som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når en afgørelse berører sådanne interesser, er klageberettigede, for så vidt angår de miljømæssige forhold i sådanne afgørelser.

Bestemmelsen vil medføre, at de nævnte lokale og landsdækkende foreninger eller organisationer fortsat vil være klageberettigede for så vidt angår de miljømæssige forhold i afgørelser vedrørende etablering og drift af rørledningsanlæg omfattet af loven. Overførelsen sker med den naturlige udvidelse, der følger af lovens udvidede anvendelsesområde, jf. lovforslagets § 1, stk. 1, således at også rørledningsanlæg til transport med henblik på andre formål end geologisk lagring omfattes.

Det er i forlængelse heraf værd af bemærke, at det foreslåede *stk. 3, 1. pkt.*, ikke indeholder henvisning til regler udstedt i medfør af lovforslagets § 19 (overførelse af undergrundslovens § 28 a), lovforslagets § 20 (overførelse af undergrundslovens § 28 b) eller miljøvurderingsloven. Disse henvisninger vurderes unødvendige i denne lovgivning, da det forudsættes, at alle projekter, der kan meddeles tilladelse til efter loven, altid vil være omfattet af miljøvurderingsloven. Henvisninger til andre bestemmelser og anden lovgivning er derfor ikke en del af bestemmelsens ordlyd af hensyn til regelforenklings. Der er hermed ikke tiltænkt en indskrænkning i klageberettigelsen for sådanne foreninger og organisationer.

Dokumentationskravet for sådanne foreninger og organisationer, som fremgår af undergrundslovens § 37 a, stk. 3, 2. pkt., foreslås overført med § 29, *stk. 3, 2. pkt.* Efter denne bestemmelse gælder det således, at disse foreninger eller organisationer senest samtidig med klagen fremsender deres vedtægter til Energiklagenævnet som dokumentation for, at de er lokale eller landsdækkende, og at deres formål opfylder de angivne krav.

Det følger af undergrundslovens § 37 a, stk. 4, at klagen skal være indgivet skriftligt til Energiklagenævnet inden 4 uger fra tidspunktet, hvor afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen, jf. bestemmelsens 2. pkt. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag, jf. bestemmelsens 3. pkt.

Den foreslåede § 29, stk. 4, er i sin helhed udtryk for en overførelse af klagefristreglerne fastsat i undergrundslovens § 37 a, stk. 4. Overførelsen sker dog med den naturlige udvidelse, der følger af lovens udvidede anvendelsesområde, jf. lovforslagets § 1, stk. 1, således at også rørledningsanlæg til transport med henblik på andre formål end geologisk lagring omfattes.

Det følger således af den foreslåede § 29, stk. 4, 1. pkt., at klagen skal være indgivet skriftligt til Energiklagenævnet inden 4 uger fra tidspunktet, hvor afgørelsen er meddelt.

Det følger af den foreslåede § 29, stk. 4, 2. pkt., at hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Det følger endeligt af den foreslåede § 29, stk. 4, 3. pkt., at såfremt klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Det følger af undergrundslovens § 37 a, stk. 5, at afgørelser truffet af Energistyrelsen eller en anden statslig myndighed, som ministeren har henlagt sine beføjelser til, ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed end Energiklagenævnet.

Efter den foreslåede § 29, stk. 5, kan afgørelser truffet af Energistyrelsen, Forsyningstilsynet eller en anden statslig myndighed, som ministeren har henlagt sine beføjelser til, ikke indbringes for anden administrativ myndighed end Energiklagenævnet.

Bestemmelsen vil således indebære en overførelsen af den administrative klageadgang for så vidt angår CO₂-rørledningsanlæg, som fastsat i undergrundslovens § 37 a, stk. 5. Overførelsen sker dog med den naturlige udvidelse, der følger af lovens udvidede anvendelsesområde, jf. lovforslagets § 1, stk. 1, således at også rørledningsanlæg til transport med henblik på andre formål end geologisk lagring omfattes.

Eftersom Forsyningstilsynets afgørelser foreslås omfattet af kredsen af afgørelser, der kan påklages efter det foreslåede stk. 1, omfattes myndighedens afgørelser tillige af det foreslåede stk. 5. Af samme grund omfattes tillige afgørelser truffet af en anden statslig myndighed.

Til § 30

Det følger af undergrundslovens § 37 b, stk. 1, 1. pkt., at ved afgørelser i henhold til § 37 a erstattes repræsentanter i Energiklagenævnet, der er udpeget efter indstilling fra Dansk Industri og Landbrugsrådet, af 1 medlem med særlig sagkundskab inden for efterforskning og indvinding af det pågældende råstof eller inden for den pågældende lagring eller anden anvendelse af undergrunden og 1 medlem med særlig sagkundskab inden for havmiljø. Medlemmerne udpeges af klima-, energi- og forsyningsministeren, jf. bestemmelsens 2. pkt.

Der vil være behov for en anden sammensætning af nævnet i forbindelse med klager efter nærværende lovforslag. Der foreslås derfor en sammensætning af nævnet, der anses for hensigtsmæssigt for denne sagstype.

Det følger således af den foreslåede § 30, stk. 1, 1. pkt., at ved afgørelser i henhold til § 29 erstattes repræsentanter i Energiklagenævnet, der er udpeget efter indstilling fra Dansk Industri og Landbrug og Fødevarer, af 1 medlem med særlig sagkundskab inden for etablering og drift af gastransporterende rørledninger og 1 medlem med særlig sagkundskab inden for miljø.

Det skal hertil bemærkes, at den brede definition af »særlig sagkundskab inden for miljø« er valgt, da loven finder anvendelse på etablering og drift af rørledningsanlæg både på land og til vands, jf. den foreslåede § 1. Det forudsættes i denne forbindelse, at medlemmet med særlig sagkundskab inden for miljø, har den nødvendige miljøsagkundskab relateret til større anlægsprojekter.

Det forudsættes endvidere, at der ved klagesager vedrørende etablering og drift af rørledningsanlæg til vands, at der udpeges 1 medlem med særlig sagkundskab inden for havmiljø. Bestemmelsen vil indebære, at den korrekte sagkundskab sammensættes ved behandling af klagesager over afgørelser vedrørende rørledningsanlæg til transport af CO₂.

Det følger endvidere af det foreslåede stk. 1, 2. pkt., at medlemmerne udpeges af erhvervsministeren.

Dette vil indebære, at erhvervsministeren tillægges beføjelse til at udpege de sagkyndige medlemmer til Energiklagenævnets sammensætning, som nævnt i bestemmelsens 1. pkt. til behandling af sager efter denne lov.

Udpegningsbeføjelsen tillægges erhvervsministeren, da ressortansvaret for Energiklagenævnet er tillagt erhvervsministeren, jf. kongelig resolution af 8. juni 2016.

Det følger af undergrundslovens § 37 b, stk. 2, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om Energiklagenævnets behandling af klager efter § 37 a og om betaling af gebyr ved indbringelse af en klage for Energiklagenævnet.

Det følger af det foreslåede stk. 2, at erhvervsministeren kan fastsætte regler om Energiklagenævnets behandling af klager efter § 29 og om betaling af gebyr ved indbringelse af en klage for Energiklagenævnet.

Bestemmelsen vil medføre, at der ved bekendtgørelse kan fastsættes regler om Energiklagenævnets behandling af klager i medfør af denne lov samt om gebyrbetaling for sådan klageindgivelse ved Energiklagenævnet.

Bemyndigelsen vil bl.a. kunne anvendes til at kunne fastsætte regler om nævnets, formandens og sekretariatets opgaver og beføjelser. Den foreslåede bemyndigelse vil bl.a. også give mulighed for at fastsætte regler om indsendelse og be-

handling af klager. Denne adgang suppleres af den foreslåede § 17, stk. 2, der vil give mulighed for at fastsætte regler om obligatorisk anvendelse af et bestemt digitalt system, herunder f.eks. Klageportalen. Den foreslåede bemyndigelse giver endvidere mulighed for at udstede regler om eventuel anvendelse af en postkassemodel, dvs. en model hvor klagen indgives til nævnet via 1. instansen.

Herudover vil bemyndigelsen kunne anvendes til at fastsætte regler om frister, herunder regler der supplerer klagefristen, der fremgår direkte af den foreslåede § 29, stk. 4. Den foreslåede bemyndigelse vil også dække fastsættelse af regler om indsendelse af oplysninger.

Endvidere vil erhvervsministeren kunne fastsætte regler om betaling af gebyr ved indbringelse af en klage for Energiklagenævnet. Herunder vil der bl.a. kunne fastsættes regler om gebyrets størrelse og beregning. Der vil eksempelvis kunne være tale om engangsgebyr ved indgivelse af klagen. Den foreslåede bestemmelse vil også kunne anvendes til at fastsætte regler om, at gebyret kun delvist skal dække nævnets udgifter ved klagebehandlingen, at det er klager, som skal betale omkostningerne i form af gebyret og at gebyret skal betales helt eller delvist tilbage, hvis klager får helt eller delvist medhold i sin klage.

Bemyndigelsen til fastsættelse af regler vedrørende Energiklagenævnet tillægges erhvervsministeren, da ressortansvaret for Energiklagenævnet er tillagt erhvervsministeren, jf. kongelig resolution af 8. juni 2016.

Til § 31

Det følger af undergrundslovens § 38, stk. 1, nr. 1-4, at med bøde eller fængsel indtil 4 måneder straffes den 1) som udøver virksomhed som nævnt i § 1, stk. 2, eller § 17 uden tilladelse fra klima-, energi- og forsyningsministeren, 2) som overtræder § 28, stk. 1, eller undlader at indsende prøver eller andre oplysninger efter § 34, 3) som tilsidesætter påbud meddelt i henhold til loven eller forskrifter fastsat i medfør af loven eller 4) som ikke inden for den frist for aftaleindgåelse, som ministeren har fastsat, eller senest samtidig med meddelelse om ikke at ville indgå aftale om at udnytte kapaciteter i anlæg og installationer til tredjepartsadgang sletter eller tilbageleverer fortrolige oplysninger, der videregives i medfør af §§ 10 eller 17.

Denne retstilstand foreslås i store træk overført i den foreslåede § 31, *stk. 1*. Af det foreslåede stk. 1 følger, at med bøde eller fængsel indtil 4 måneder straffes den, som 1) udøver virksomhed som nævnt i § 4, stk. 1, uden tilladelse fra klima-, energi- og forsyningsministeren, 2) undlader at indsende oplysninger efter § 14, stk. 2, eller 3) tilsidesætter påbud meddelt i henhold til loven eller forskrifter fastsat i medfør af loven. Eftersom rammerne for tredjepartsadgang, herunder fortrolige oplysninger, forventes udmøntet i særskilt bekendtgørelse herom, vurderes det ikke hensigtsmæssigt at overføre undergrundslovens § 38, stk. 1, nr. 4 i denne bestemmelse.

Bestemmelsen vil rette sig mod virksomheder (juridiske personer) og fysiske personer, som ikke overholder det nærmere beskrevne gerningsindhold i det foreslåede stk. 1.

Det følger af det foreslåede stk. 1, *nr. 1*, at med bøde eller fængsel indtil 4 måneder straffes den, som udøver virksomhed som nævnt i § 4, stk. 1, uden tilladelse fra klima-, energi- og forsyningsministeren.

Bestemmelsen vil således medføre, at fysiske og juridiske personer vil kunne straffes, såfremt disse påbegynder etablering af rørledningsanlæg til transport af CO₂ uden forudgående ansøgning samt tilladelse hertil.

Det følger af det foreslåede stk. 1, *nr. 2*, at med bøde eller fængsel indtil 4 måneder straffes den, som undlader at indsende oplysninger efter § 14, stk. 2.

Bestemmelsen vil dermed indebære, at undladelse af indsendelse af oplysninger efter § 14, stk. 2, vil blive underlagt strafansvar. Formålet hermed er at indføre hjemmel til straf i loven som præventivt middel mod situationer, hvor rettig-hedshavere modsætter sig ministerens krav om oplysninger i forbindelse med behandling af sager og udøvelse af tilsyn. Bestemmelsen forventes navnlig aktuel i forbindelse med ministerens udøvelse af tilsyn.

Det følger af det foreslåede stk. 1, *nr. 3*, at med bøde eller fængsel indtil 4 måneder straffes den, som tilsidesætter påbud meddelt i henhold til loven eller forskrifter fastsat i medfør af loven.

Bestemmelsen vil indebære, at tilsidesættelse af påbud vil blive underlagt strafansvar. Bestemmelsen vil bl.a. omfatte tilsidesættelse af påbud udstedt i medfør af lovens § 5, stk. 2-4, § 10, stk. 2, § 13, stk. 3 og § 20.

Det følger af undergrundslovens § 38, stk. 2, at der i forskrifter, der udstedes i henhold til loven, kan fastsættes straf af bøde eller fængsel indtil 4 måneder for overtrædelse af bestemmelser i forskriften. Denne retstilstand foreslås overført i nærværende lovforslag.

Efter det foreslåede *stk. 2* kan der således i forskrifter, der udstedes i henhold til loven, fastsættes straf af bøde eller fængsel indtil 4 måneder for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Bestemmelsen vil indeholde hjemmel til fastsættelse af straffebestemmelser i forskrifter, som vil skulle medvirke til at sikre overholdelse af reglerne, der forventes udmøntet ved administrativ regulering i form af bekendtgørelser.

Det følger af undergrundslovens § 38, stk. 3, at der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter regler i straffelovens 5. kapitel. Denne retstilstand foreslås tillige overført.

Det foreslåede *stk. 3* fastslår således, at der kan pålægges

selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Bestemmelsen vil derved medføre, at juridiske personer vil kunne ifalde strafansvar for overtrædelse af loven.

Til § 32

Det foreslås i *stk. 1*, at loven skal træde i kraft den 1. juli 2024.

Til § 33

Til nr. 1

Den eksisterende overskrift for undergrundslovens kapitel 6 a er ”Særlige bestemmelser om geologisk lagring af CO₂ og rørført transport heraf med undtagelse af geologisk lagring af CO₂ på under 100 kt med henblik på forskning, udvikling eller afprøvning af nye produkter og processer”. Dette kapitel indeholder bestemmelserne §§ 23 t og 23 u, som regulerer rørført transport af CO₂ med henblik på geologisk lagring.

Med nærværende lovforslag foreslås reguleringen af rørført transport af CO₂ udvidet til også at omfatte rørført transport af CO₂ med henblik på andre formål end geologisk lagring, f.eks. anvendelse. Som nærmere beskrevet i de almindelige bemærkninger pkt. 3.1.2 vurderes denne hjemmel mest hensigtsmæssigt tilvejebragt med en ny hovedlov om rørført transport af CO₂.

På denne baggrund bør regulering af CO₂-rørtransport indeholdt i undergrundsloven ophæves af hensyn til regelforenkligning og klar regulering af området.

Det foreslås derfor, at »og rørført transport heraf« udgår af titlen på undergrundslovens kapitel 6 a.

Til nr. 2

Den gældende § 23 e, stk. 2, nr. 4, definerer CO₂-transportnet som et net af rørledninger, herunder tilknyttede pumpestationer eller tilsvarende, til transport af CO₂ til CO₂-lagringslokaliteten.

På baggrund af samme argumentation som anført under den foreslåede § 33, nr. 1, foreslås undergrundslovens § 23 e, stk. 2, nr. 4, ophævet med henblik på overførelse med sproglig tilpasning, præcisering og udvidet anvendelsesområde i nærværende lovforslags § 2, nr. 4. Som følge heraf bliver undergrundslovens § 23 e, stk. 2, nr. 5-13 herefter nr. 4-12.

Til nr. 3

Den gældende § 23 t i undergrundsloven medfører, at potentielle brugere har ret til at benytte CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter under visse forudsætninger. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger pkt. 3.2.1.

På baggrund af samme argumentation som anført under den foreslåede § 33, nr. 1, foreslås undergrundslovens § 23 t nyaffattet, således at bestemmelsen kun omhandler CO₂-lagringslokaliteter. Regulering af tredjepartsadgang til CO₂-rørledningsanlæg indeholdes herefter i nærværende lovforslags kapitel 4.

Til nr. 4

Den gældende § 23 u i undergrundsloven medfører, at etablering og drift af rørledningsanlæg til brug ved transport og lagring af CO₂ kun må finde sted med klima-, energi- og forsyningsministerens tilladelse, der hertil kan meddele tilladelsen på vilkår. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger pkt. 3.2.1.

På baggrund af samme argumentation som anført under den foreslåede § 33, nr. 1, foreslås undergrundslovens § 23 u ophævet med henblik på overførelse med sproglig tilpasning, præcisering og udvidet anvendelsesområde i nærværende lovforslags § 4.

Til nr. 5

Den gældende § 28 a i undergrundsloven medfører, at klima-, energi og forsyningsministeren, med henblik på gennemførelse af Den Europæiske Unions direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet, fastsætter regler vedrørende tilladelser efter bl.a. § 23 u, stk. 1. Dette er i dag udmøntet i offshorehabitatbekendtgørelsen.

Den gældende § 28 e i undergrundsloven medfører, at der kan fastsættes miljømæssige betingelser og vilkår i tilladelser efter bl.a. § 23 u, stk. 1. Det foreslås i medfør af § 33, nr. 4, at undergrundslovens § 23 u ophæves. Som konsekvens heraf foreslås det, at henvisning til »§ 23 u, stk. 1,« udgår af ordlyden i § 28 e.

Eftersom undergrundslovens § 23 u foreslås ophævet i medfør af den foreslåede § 33, nr. 4, foreslås det, at henvisning til »§ 23 u, stk. 1,« udgår af ordlyden i §§ 28 a og 28 e.

Retstilstanden for CO₂-rørledninger indeholdt i undergrundslovens § 28 a, foreslås overført med udvidet anvendelsesområde i nærværende lovforslags § 19 samt ved ændring af offshorehabitatbekendtgørelsen. Retstilstanden for CO₂-rørledninger indeholdt i undergrundslovens § 28 e, foreslås overført med udvidet anvendelsesområde i nærværende lovforslags § 21.

Til nr. 6

Den gældende § 37 a, stk. 3, 1. pkt., i undergrundsloven medfører, at visse foreninger og organisationer er klageberettigede for så vidt angår miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til bl.a. § 23 u. Det foreslås i medfør af § 33, nr. 4, at undergrundslovens § 23 u ophæves. Som konsekvens heraf foreslås det, at henvisning til »§ 23 u,« udgår af ordlyden i § 37 a, stk. 3, 1. pkt.

Retstilstanden for CO₂-rørledninger indeholdt i undergrundslovens § 37 a, stk. 3, 1. pkt., foreslås overført med udvidet anvendelsesområde i nærværende lovforslags § 29, stk. 3, 1. pkt.

Til § 34

Til nr. 1

I lov om Energinet anvendes begrebet CO₂-transportnet i § 2, stk. 2, 4. pkt., § 12, stk. 1, nr. 1 og 2 og § 13, stk. 1, 2. pkt.

Efter den gældende § 2, stk. 2, 4. pkt., kan Energinet varetage opgaver vedrørende CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter. I bestemmelsens bemærkninger, jf. Folketingstidende 2022-2023 (2. samling), tillæg A, L 8 som fremsat, s. 74, fremgår det, at CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter skal forstås på samme måde, som de er defineret i undergrundslovens § 23 e. Denne definition af CO₂-transportnet går igen flere steder i lovbemærkningerne, se hertil også s. 75-76. Efter den gældende § 12, stk. 1, nr. 1 og 2, skal Energinet og helejede datterselskaber føre separate regnskaber og specificere indtægter fra ejerskab af CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter.

Herudover følger det af den gældende § 13, stk. 1, 2. pkt., at overskud fra lager-, gasopstrømsrørlednings- og gasopstrømsanlægsvirksomhed, CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter samt olierørlednings- og separationsvirksomhed kan alene anvendes til konsolidering, jf. dog stk. 4.

Eftersom definitionsbestemmelsen om CO₂-transportnet i § 23 e, stk. 2, nr. 4, foreslås ophævet i medfør af den foreslåede § 33, nr. 2, foreslås det, at »CO₂-transportnet« ændres til: »CO₂-rørledningsanlæg« i § 2, stk. 2, 4. pkt., § 12, stk. 1, nr. 1 og 2 samt § 13, stk. 1, 2. pkt. i lov om Energinet.

I bemærkningerne til de nævnte bestemmelser skal »CO₂-transportnet« forstås som »CO₂-rørledningsanlæg«, som er begrebet anvendt i nærværende lovforslag.

»CO₂-rørledningsanlæg« er begrebet anvendt i nærværende lovforslag. Dette vil tillige indebære en tilretning i nævnte bestemmelsers bemærkninger, således at der henvises til definitionen af rørledningsanlæg, som indeholdt i nærværende lovforslags § 2, nr. 4.

Det følger yderligere af de almindelige bemærkninger til lov om Energinet, jf. Folketingstidende 2022-2023 (2. samling), tillæg A, L 8 som fremsat, s. 22, at »CO₂-transportnet [alene] dækker over transport af CO₂ hen til CO₂-lagringslokaliteten. (...) Det foreslåede vil ikke medføre, at Energinet vil kunne varetage rørført transport af CO₂ ud over den transport, der kan ske til lagringslokaliteten ifølge lov om anvendelse af Danmarks undergrund.»

Den foreslåede § 34 vil udelukkende medføre en videreførelse af Energinets gældende adgang hertil. Ændringerne i

nærværende foreslåede bestemmelse vil derfor ikke medføre, at Energinet kan varetage rørført transport af CO₂ ud over den transport, der kan ske til en lagringslokalitet, som defineret i undergrundsloven.

Til § 35

Til nr. 1

Det følger af miljøvurderingslovens § 15, stk. 1, nr. 1, at projekter omfattet af lovens bilag 1, der kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet, ikke må påbegyndes, før myndigheden, jf. lovens § 17, har meddelt tilladelse hertil efter en miljøvurdering af projektets indvirkning på miljøet. Rørledninger med en diameter på over 800 mm og en længde på over 40 km til transport af kuldioxidstrømme (CO₂) med henblik på geologisk lagring, herunder tilknyttede pumpestationer, skal undergå en sådan miljøvurdering, jf. bilag 1, nr. 16, litra b. Sådanne rørledninger skal derfor undergå en miljøkonsekvensvurdering (VVM). Efter denne vurdering træffer myndigheden, jf. § 17, afgørelse om, hvorvidt projektet kan tillades, jf. lovens 25.

Det følger endvidere af miljøvurderingslovens § 16, at et projekt omfattet af bilag 2 ikke må påbegyndes, før myndigheden, jf. § 17, har meddelt bygherren, at projektet ikke antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet. Anlæg af olie- og gasledninger og rørledninger til transport af CO₂-strømme med henblik på geologisk lagring (projekter, der ikke er omfattet af bilag 1), skal undergå en miljøscreening efter § 16, jf. bilag 2, nr. 10, litra i. Såfremt det på baggrund af denne miljøscreening ikke kan afvises, at projektet kan få væsentlig indvirkning på miljøet, skal projektet undergå en miljøkonsekvensvurdering (VVM).

Det følger af den foreslåede § 35, at »med henblik på geologisk lagring« udgår af ordlyden i miljøvurderingslovens bilag 1, nr. 16, litra b, og miljøvurderingslovens bilag 2, nr. 10, litra a.

Bilag 1, nr. 16, litra b, vil således omfatte rørledninger med en diameter på over 800 mm og en længde på over 40 km til transport af kuldioxidstrømme (CO₂), herunder tilknyttede pumpestationer.

Den foreslåede bilagsbestemmelse vil således medføre, at også CO₂-rørledningsanlæg med henblik på transport til andre formål end geologisk lagring skal undergå en miljøkonsekvensvurdering (VVM) efter miljøvurderingslovens § 15. Efter denne vurdering træffer myndigheden, jf. § 17, afgørelse om, hvorvidt projektet kan tillades, jf. lovens § 25.

Bilag 2, nr. 10, litra i, vil tilsvarende omfatte anlæg af olie- og gasledninger og rørledninger til transport af CO₂-strømme (projekter, der ikke er omfattet af bilag 1).

Den foreslåede bilagsbestemmelse vil således medføre, at også CO₂-rørledningsanlæg med henblik på transport til andre formål end geologisk lagring skal undergå en miljø-

screening efter miljøvurderingslovens § 16. Såfremt det på baggrund af denne miljøscreening ikke kan afvises, at projektet kan få væsentlig indvirkning på miljøet, skal projektet undergå en miljøkonsekvensvurdering (VVM).

Til § 36

Til nr. 1

Det følger af § 3, stk. 1, i lov om Forsyningstilsynet, at Forsyningstilsynet varetager opgaver og beføjelser i medfør af loven og sektorlovgivningen på forsyningsområdet for el, gas, varme og affald. Forsyningstilsynet varetager endvidere opgaver og beføjelser i medfør af EU-regulering.

Eftersom det i nærværende lovforslags § 10 foreslås, at Forsyningstilsynet fører tilsyn med markedet for rørført transport af CO₂ og tredjepartsadgangen hertil, foreslås det at indføre nærværende lovgivning i § 3, stk. 1, om Forsyningstilsynets opgaver i lov om Forsyningstilsynet.

Dette foreslås gjort ved, at der i § 3, stk. 1, indsættes efter 1. pkt. som nyt pkt.: »Forsyningstilsynet varetager herudover opgaver og beføjelser i medfør af lov om rørført transport af CO₂ og regler udstedt i medfør heraf.«

Bestemmelsens 2. pkt. bliver herefter 3. pkt.

Dette vil medføre, at Forsyningstilsynet vil få hjemmel til at udføre opgaver i medfør af lov om rørført transport af CO₂ og regler udstedt i medfør heraf i denne lovgivning.

Til nr. 2

Det følger af § 3, stk. 2, i lov om Forsyningstilsynet, at Forsyningstilsynet kan behandle og afgøre sager efter sektorlovgivningen på eget initiativ eller på grundlag af en anmeldelse eller en klage.

Eftersom det i nærværende lovforslags § 10 foreslås, at Forsyningstilsynet fører tilsyn med markedet for rørført transport af CO₂ og tredjepartsadgangen hertil, foreslås det at indføre nærværende lovgivning i § 3, stk. 2, om Forsyningstilsynets opgaver i lov om Forsyningstilsynet.

Dette foreslås gjort ved, at der i § 3, stk. 2, indsættes efter »sektorlovgivningen«: »eller lov om rørført transport af CO₂ og regler udstedt i medfør heraf«.

Dette vil medføre, at Forsyningstilsynet i egen lovgivning hjemles til at behandle og afgøre sager efter nærværende lovforslag og regler udstedt i medfør heraf på eget initiativ eller på grundlag af en anmeldelse eller en klage.

Til nr. 3

Det følger af § 11, stk. 1, i lov om Forsyningstilsynet, at omkostninger forbundet med Forsyningstilsynets etablering, drift og opgavevaretagelse efter loven og regler udstedt i medfør heraf betales af de kommuner, som betaler for Forsyningstilsynets drift og opgavevaretagelse efter § 48 g, stk.

1, i lov om miljøbeskyttelse, og de virksomheder, som betaler for Forsyningstilsynets drift og opgavevaretagelse efter § 78, stk. 1, i lov om elforsyning, § 44, stk. 1, i lov om gasforsyning, § 23 c, stk. 1, i lov om varmforsyning, § 65, stk. 1, i lov om fremme af vedvarende energi og § 18, stk. 3, i lov om fremme af besparelser i energiforbruget.

Det foreslås i nærværende lovforslags § 15, stk. 1, at omkostninger forbundet med Forsyningstilsynets drift og opgavevaretagelse efter denne lov eller regler udstedt i medfør af loven, betales af de selskaber, som Forsyningstilsynet fører tilsyn med efter denne lov eller regler udstedt i medfør af loven.

Dette vil medføre, at Forsyningstilsynets finansiering af opgavevaretagelse efter nærværende lovforslag eller regler udstedt i medfør heraf, vil være i overensstemmelse med den nuværende finansieringsordning for Forsyningstilsynets øvrige opgavevaretagelse efter anden lovgivning.

På denne baggrund foreslås § 11, stk. 1, i lov om Forsyningstilsynet, ændret således, at »energi og« ændres til »energi«, og efter »energiforbruget« indsættes: »og § 15, stk. 1, i lov om rørført transport af CO₂«.

Dette vil medføre, at der skabes en henvisning til regler om omkostningsdækning i særlovgivningen i lov om Forsyningstilsynets § 11, stk. 1, som det ses inden for sektorlovgivningen.

Til § 37

Til nr. 1

Det følger af offshoresikkerhedslovens, at offshoresikkerhedsloven finder anvendelse offshore olie- og gasaktiviteter, hvilket i loven er defineret som alle aktiviteter i forbindelse med efterforskning, produktion og rørbunden transport af olie og gas og andre stoffer og materialer mellem anlæg offshore og anlæg på land eller mellem flere anlæg offshore, herunder design, planlægning, bygning, installation offshore, drift, ændringer og demontering af anlæg, tilsluttet infrastruktur og rørledninger, jf. § 2, stk. 1, jf. § 3, stk. 1, nr. 16.

Det følger således af den gældende udformning af offshoresikkerhedsloven, at rørbunden transport af CO₂ mellem offshore olie- og gasanlæg og land eller mellem flere offshore olie- og gasanlæg er omfattet af offshoresikkerhedsloven.

Det foreslås, i offshoresikkerhedslovens § 2, at indføre *stk.* 3, hvorefter loven ikke finder anvendelse på transport af CO₂, der er omfattet af lov om rørført transport af CO₂.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at rørbunden transport af CO₂ mellem offshore olie- og gasanlæg og land eller mellem flere olie- og gasanlæg ikke reguleres af offshoresikkerhedsloven, men af lov om rørført transport af CO₂.

En rørledning tilsluttes et offshore olie- og gasanlæg ved tilslutning til f.eks. et spool eller en ventil, som er tilsluttet et stigerør, som igen er fastgjort til hovedstrukturen i anlægget. Spool, ventil og stigerør anses alt sammen som tilsluttet infrastruktur i forhold til offshore olie- og gasanlægget og hører således under offshoresikkerhedslovens anvendelsesområde, mens selve rørledningen hører under lov om rørført transport af CO₂. Dette uanset om tilslutningsstedet ligger inden for eller uden for anlæggets sikkerhedszone.

Til § 38

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighedsområde.

Det foreslås, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland, da sagsområdet er overtaget af Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 33

Kapitel 6 a. Særlige bestemmelser om geologisk lagring af CO₂ og rørført transport heraf med undtagelse af geologisk lagring af CO₂ på under 100 kt med henblik på forskning, udvikling eller afprøvning af nye produkter og processer

23 e. ---

Stk. 2. I dette kapitel forstås ved følgende:

1-3) ---

- 4) CO₂-transportnet: Et net af rørledninger, herunder tilknyttede pumpestationer eller tilsvarende, til transport af CO₂ til CO₂-lagringslokaliteten.

5-13) ---

§ 23 t. Potentielle brugere har ret til at benytte CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter mod betaling, jf. dog stk. 3.

Stk. 2. Priser og betingelser for transport i CO₂-transportnet og lagring i CO₂-lagringslokaliteter efter stk. 1 fastsættes af henholdsvis CO₂-transportnetselskabet og lagringsselskabet. Selskaberne skal offentliggøre tariffer og betingelser for brug af CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter.

Stk. 3. CO₂-transportnet- og lagringsselskaber kan nægte adgang til CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter i henhold til stk. 1, hvis selskaberne ikke råder over den fornødne kapacitet eller tilslutning. Afslag skal være behørigt begrundet.

Stk. 4. CO₂-transportnet- og lagringsselskaber, som nægter adgang på grund af manglende kapacitet eller manglende tilslutning, skal foretage de nødvendige udbygninger, for så vidt dette er økonomisk forsvarligt eller en potentiel kunde er villig til at betale for dem, forudsat at dette ikke vil have negative konsekvenser for miljøet ved CO₂-transport og geologisk lagring.

Stk. 5. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om adgang til CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter.

Stk. 6. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter regler om bilæggelse af tvister vedrørende adgang til CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter.

§ 23 u. Etablering og drift af rørledningsanlæg til brug ved transport og lagring af CO₂ må kun finde sted med klima-, energi- og forsyningsministerens tilladelse.

I lov om anvendelse af Danmarks undergrund, jf. lovbeholdtgørelse nr. 1461 af 29. november 2023, foretages følgende ændringer:

1. I *overskriften* til kapitel 6 a udgår »og rørført transport heraf«.

2. § 23 e, stk. 2, nr. 4, ophæves. Nr. 5-13 bliver herefter nr. 4-12.

3. § 23 t affattes således:

»§ 23 t. Potentielle brugere har ret til at benytte CO₂-lagringslokaliteter mod betaling, jf. dog stk. 3.

Stk. 2. Priser og betingelser for lagring i CO₂-lagringslokaliteter efter stk. 1 fastsættes af lagringsselskaberne. Lagringsselskaberne skal offentliggøre tariffer og betingelser for brug af CO₂-lagringslokaliteter.

Stk. 3. CO₂-lagringsselskaber kan nægte adgang til CO₂-lagringslokaliteter i henhold til stk. 1, hvis selskaberne ikke råder over den fornødne kapacitet eller tilslutning. Afslag skal være behørigt begrundet.

Stk. 4. CO₂-lagringsselskaber, som nægter adgang på grund af manglende kapacitet eller manglende tilslutning, skal foretage de nødvendige udbygninger, for så vidt dette er økonomisk forsvarligt eller en potentiel kunde er villig til at betale for dem, forudsat at dette ikke vil have negative konsekvenser for miljøet.

Stk. 5. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om adgang til CO₂-lagringslokaliteter.

Stk. 6. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter regler om bilæggelse af tvister vedrørende adgang til CO₂-lagringslokaliteter.«.

4. § 23 u ophæves.

Stk. 2. En tilladelse kan meddeles på vilkår, herunder om linjeføring, dimensioner, ejerforhold og betaling for benyttelse.

Stk. 3. Stk. 1 og 2 finder ikke anvendelse på lokale rørledninger, der indgår i anlæg, som anvendes til lagring af CO₂.

§ 28 a. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter med henblik på gennemførelse af den Europæiske Unions direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår tilladelser eller godkendelser kan meddeles efter § 10, stk. 2 og 3, § 17, stk. 1, § 23 d, stk. 2 og 4, § 23 k, stk. 1, § 23 u, stk. 1, og § 28, stk. 1 og 3.

§ 28 e. I tilladelser eller godkendelser efter § 10, stk. 2 og 3, § 17, stk. 1, § 23 d, stk. 2 og 4, § 23 k, stk. 1, § 23 u, stk. 1, og § 28, stk. 1 og 3, kan der fastsættes miljømæssige betingelser og vilkår for at undgå, forebygge eller begrænse og om muligt neutralisere væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet. Der kan i den forbindelse fastsættes betingelser og vilkår om eventuelle overvågningsforanstaltninger.

§ 37 a. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3, 1. pkt. Endvidere er lokale og landsdækkende foreninger eller organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø, eller som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når en afgørelse berører sådanne interesser, klageberettigede, for så vidt angår de miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til §§ 10, 17, 23 d, 23 u, 28 eller tilladelser til geologisk lagring af CO₂ på under 100 kt med henblik på forskning, udvikling eller afprøvning af nye produkter eller processer, hvis afgørelserne eller tilladelsen tillige er omfattet af § 28 a, § 28 b eller lov om miljøvurdering af planer eller programmer og af konkrete projekter (VVM).

§ 2. ---

Stk. 2, 4. pkt. Endvidere kan Energinet varetage opgaver vedrørende CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter.

§ 12. Energinet og virksomhedens helejede datterselskaber skal i deres interne regnskabsføring med henblik på at undgå forskelsbehandling, krydssubsidiering og konkurrenceforvridning

- 1) føre separate regnskaber for hver af deres elektricitetsrelaterede og gasrelaterede aktiviteter, herunder drift af systemansvarlig virksomhed og transmissions-, distributions-, lager-, gasopstrømsrørlednings- og gasopstrømsanlægsvirksomhed, for CO₂-transportnet og

5. I § 28 a udgår »§ 23 u, stk. 1,«.

6. I § 28 e udgår »§ 23 u, stk. 1,«.

7. I § 37 a, stk. 3, 1. pkt. udgår »23 u,«.

§ 34

I lov om Energinet, jf. lovbekendtgørelse nr. 271 af 9. marts 2023, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 2, 4. pkt., § 12, stk. 1, nr. 1 og 2 og § 13, stk. 1, 2. pkt., ændres »CO₂-transportnet« til: »CO₂-rørledningsanlæg«.

CO₂-lagringslokaliteter og for deres olierørlednings- og separationsaktiviteter, og

- 2) specificere indtægter fra ejerskab af eltransmissionsnet, eldistributionsnet, gastransmissionssystemer, gasdistributionssystemer, lagerfaciliteter, gasopstrømsrørledningsnet og gasopstrømsanlæg, CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter samt olierørledning og separationsfaciliteter.

§ 13. Energinets overskud ifølge de i § 12, stk. 1 og 3, omtalte regnskaber for virksomhedens elforsynings- og gasrelaterede aktiviteter kan tilbageføres til de respektive forbrugergrupper som dividende eller anvendes til konsolidering. Overskud fra lager-, gasopstrømsrørlednings- og gasopstrømsanlægsvirksomhed, CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter samt olierørlednings- og separationsvirksomhed kan alene anvendes til konsolidering, jf. dog stk. 4. Overskud fra gasdistributionsvirksomhed kan anvendes efter bestemmelsen i § 37 a, stk. 5, i lov om gasforsyning.

Bilag 1, nr. 16. Rørledninger med en diameter på over 800 mm og en længde på over 40 km:

- a) ---
b) til transport af kuldioxidstrømme (CO₂) med henblik på geologisk lagring, herunder tilknyttede pumpestationer.

Bilag 2, nr. 10. INFRASTRUKTURPROJEKTER

- a-h) ---
i) Anlæg af olie- og gasledninger og rørledninger til transport af CO₂-strømme med henblik på geologisk lagring (projekter, der ikke er omfattet af bilag 1).

§ 3. Forsyningstilsynet varetager opgaver og beføjelser i medfør af denne lov og sektorlovgivningen på forsyningsområdet for el, gas, varme og affald. Forsyningstilsynet varetager endvidere opgaver og beføjelser i medfør af EU-regulering.

Stk. 2. Forsyningstilsynet kan behandle og afgøre sager efter sektorlovgivningen på eget initiativ eller på grundlag af en anmeldelse eller en klage.

§ 11. Omkostninger forbundet med Forsyningstilsynets etablering, drift og opgavevaretagelse efter denne lov og regler udstedt i medfør heraf betales af de kommuner, som betaler for Forsyningstilsynets drift og opgavevaretagelse

§ 35

I lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), jf. lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023, foretages følgende ændringer:

1. I *bilag 1, nr. 16, litra b* og i *bilag 2, nr. 10, litra i*, udgår »med henblik på geologisk lagring«.

§ 36

I lov om Forsyningstilsynet, jf. lov nr. 690 af 8. juni 2018, som ændret ved lov nr. 1557 af 12. december 2023, foretages følgende ændringer:

1. I § 3, *stk. 1*, indsættes efter 1. pkt. som nyt pkt.:
»Forsyningstilsynet varetager herudover opgaver og beføjelser i medfør af lov om rørført transport af CO₂ og regler udstedt i medfør heraf.«.
2. pkt. bliver herefter 3. pkt.
2. I § 3, *stk. 2*, indsættes efter »sektorlovgivningen«: »eller lov om rørført transport af CO₂ og regler udstedt i medfør heraf.«.
3. I § 11, *stk. 1*, ændres »energi og« til »energi«, og efter »energiforbruget« indsættes: »og § 16, stk. 1, i lov om rørført transport af CO₂.«.

efter § 48 g, stk. 1, i lov om miljøbeskyttelse, og de virksomheder, som betaler for Forsyningstilsynets drift og opgavevaretagelse efter § 78, stk. 1, i lov om elforsyning, § 44, stk. 1, i lov om gasforsyning, § 23 c, stk. 1, i lov om varmforsyning, § 65, stk. 1, i lov om fremme af vedvarende energi og § 18, stk. 3, i lov om fremme af besparelser i energiforbruget.

§ 37

I offshoresikkerhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 125 af 6. februar 2018, foretages følgende ændringer:

§ 2. Loven finder anvendelse på offshore olie- og gasaktiviteter, jf. § 3, stk. 1, nr. 16.

Stk. 2. §§ 5-37, § 38, stk. 2 og 3, og §§ 39-74 og 77 finder tillige anvendelse på aktiviteter i forbindelse med et anlæg eller tilsluttet infrastruktur, jf. § 3, stk. 1, nr. 1 og 29, hvis aktiviteterne er omfattet af lov om anvendelse af Danmarks undergrund, og disse medfører sikkerheds- eller sundhedsmæssige risici eller risici for større miljøhændelse.

1. I § 2 indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Loven finder ikke anvendelse på transport af CO₂, der er omfattet af lov om rørført transport af CO₂.«